

Hørings svar Natura-2000 plejeplaner

Dette dokument er en samling af indkomne høringssvar fra den offentlige høring angående Natura-2000 plejeplanerne 2022-2027. Høringssvarene er indsendt i høringsperioden som var d. 9. februar 2024 til og med d. 8. marts 2024. I denne periode er der blevet indsendt 44 høringssvar fra privatpersoner, foreninger, myndigheder og virksomheder. I denne samling gengives telefonnummer, dato for indsendelse, e-mail og adresse ikke.

Indholdsfortegnelse

Høringssvar Natura-2000 plejeplaner	1
Privatpersoner.....	2
Sam Nielsen	2
Mette Risager	3
Henriette Andersen.....	5
Henrik Hjortsholm	9
Birgitte Engelsen.....	13
Bjarne Sørensen	15
Ingvild Vinje	17
Benny Mühling	19
Michael Krogh.....	22
Majbritt Westh	23
Erling Krabbe	26
Henriette Senstius.....	28
Foreninger, virksomheder, myndigheder mv.	30
Brønderslev Kommune	30
Slots- og kulturstyrelsen	32
Holbæk Kommune	33
DOF Nordjylland.....	34
DOF Nordsjælland	35
DOF Nordsjælland og DOF København	41
Gladsaxe Kommune	43
DN Herning	44
DN Ringkøbing Skjern.....	46
DOF Roskilde	48
DOF Nordsjælland	49
DN Sorø	56
DOF Vestjylland	58
Odsherred Kommune	62
DN Ringkøbing.....	63
Jæggerrådet RKSK Kommune	68
Energinet	69
DN Thy.....	70
Aabenraa Kommune	72
Nationalpark Kongernes Nordsjælland	73
Vesthimmerlands Kommune	77

DGI Idræt og Fokus	78
Assens Kommune.....	81
DN Hillerød	82
Forsvarsministeriet.....	83
Miljøstyrelsen	86
DN Viborg.....	87
Erhvervsstyrelsen.....	89
Landbrugsstyrelsen.....	90
Sikkerhedsstyrelsen	91
Geodatastyrelsen	92
Færdselsstyrelsen.....	93

Privatpersoner

Sam Nielsen

Honningbier

Til Naturstyrelsen:

Lov nr. L229 beskriver at der ikke må være Honningbier i Natur nationalparker.

Men Men der står intet om at der ikke må være Honningbier i f.eks. Urørte skove.

Det er ulovligt at Naturstyrelsen forvalter F.eks. Urørte skove som om der ikke må være Honningbier.

Hilsen Ole Sam Nielsen

Herlevgårdsvej 5

3400 Hillerød.

Ps. På Læsø har man smidt den Brune bi ud af Læsø Klitplantage fordi der skal være natur national-park.

I 1758 navngav Carl von Linné, (født Carl Linnæus og adlet som Carl von Linné), den brune bi, Apis mellifera mellifera, som den første bi af samtlige bier.

Den brune bi er fredet siden 1992 FN.

Det var den første der kom efter istiden for 10.000 år siden

Mette Risager

Til Naturstyrelsen

Hermed hørings svar vedrørende plejeplan N99 med fokus på planer om at hegne og helårsgræsse Dra ved Mose.

Mange hilsner

Mette Risager

Hørings svar vedrørende

”Sammenfatning af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N99 Kongens Mose og Draved Skov”

Af Mette Risager, RisagerConsult (sendes på mail til: N2000Plejeplaner@NST.dk)

Indsatser - Lysåbne naturtyper (planperiode 2022-2027)	Eksisterende indsats [ha]	Ny indsats [ha]	Samlet behov for indsats [ha]
Andet areal uden drift	125.8		125.8
Etablering af naturnationalpark	143.4		143.4
Færdselsregulering ved Skiltning	129.0		129.0
Rydning af bevoksning	23.5		23.5

Ovenstående tabel udstiller Naturstyrelsens planlagte indsatser i planperioden. Indsatserne er planlagt med ophæng i målsætninger og retningslinjer fra den overordnede N2000 plan, som rækker ud over den enkelte planperiode, mens indsatserne forventes udmøntet indenfor planperioden.

For nedbrudt højmoser registreret som værende i moderat eller ringe tilstand i den centrale del af Kongens Mose, hvor der er størst mulighed for udvikling mod aktiv højmoser, foretages rydning af træer og buske på 10-20 % af arealet med nedbrudt højmoser inden for planperioden. Hele området er udpeget som naturnationalpark. I naturnationalparkerne skal områderne forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen så vidt muligt skal kunne udvikle sig på egne præmisser. Områderne friholdes derfor for skov- og landbrugsproduktion, bortset fra særlige forvaltningstiltag af hensyn til naturen og biodiversiteten. Med henblik på at igangsætte de naturlige processer og dynamikker, skal der på sigt etableres helårsgræsning med brug af forskellige planteædende pattedyr, den naturlige hydrologi genoprettes, mængden af dødt ved øges gennem veteranisering og fældning af træer sker for at nedbringe ensartet skovopbygning. Desuden tilbageføres en del af arealerne til et mere naturligt udgangspunkt, f.eks. ved at fjerne oversøiske træarter og nedbringe arealet med europæiske træarter, der ikke er hjemmehørende i Danmark. Desuden bekæmpes invasive arter.

I dette hørings svar vil jeg gerne rette opmærksomheden på at det er meget u hensigtsmæssigt at udpege højmoser arealer som Naturnationalparker med helårsgræsning. Højmoser er urnatur og på ingen måde afhængige af menneskelig forvaltning. Det er helt klart en misforståelse at iværksætte helårsgræsning for at iværksætte naturlige processer og dynamikker.

De vigtigste naturlige processer i moser (peatlands) er tørvedannelse, det gælder også højmoser. Der er lagret meget store mængder kulstof i tørven, og det kræver vandmættede forhold ikke at få det frigivet som CO₂. Det er derfor meget hensigtsmæssigt at genoprette hydrologien. På grund af dræning og tørveindvindning er det desværre ikke muligt at genskabe naturlig hydrologi, men man kan arbejde på at skabe optimeret hydrologi, og det kræver et langt sejt træk. Det bedste tegn på forbedret hydrologi er at Sphagnum breder sig

7110 Aktiv højmoser i gunstig bevaringstilstand, vil have et tykt tørvedannende akrotelm-lag, ovenpå tørvearkivet som også kaldes katotelm. Alle de biologiske processer er knyttet til akrotelm-laget. I forbindelse med dræning er akrotelm-laget det første der forsvinder, og dermed dannes der ikke mere tørv. Det er den tørvedannende funktion der refereres til med termen ”Aktiv” højmoser. Målsætningen på alle 7110 Aktive Højmoser burde derfor være et tykt biomasse-lag af Sphagnum. Samme målsætning gælder alle de arealer der tidligere var højmoser.

Sphagnum arealer tåler ikke græsning. Der er heller ingen mad på de arealer. Der er en række eksempler på u hensigtsmæssig græsning af højmoser arealer i Danmark (Svanemoser, Stenholt Mose m.fl.).

Tørvelag tåler ikke græsning. De sammenpresses, eroderer og vandtilbageholdelseevnen formindskes. Evnen til at tilbageholde vand formindskes og en ond spiral igangsættes. Fredningen af Draved Mose / Kongens Mose fremhæver de tykke tørvelag med de intakte lagserier der kan dateres tilbage til tiden lige efter istiden for ca. 12.000 år siden, enestående for Nordeuropa.

Den skotske parallel til Naturstyrelsen, Scotland's Nature Agency, har udviklet anbefalinger omkring græsning af højmoser, hvis områderne skal holdes i gunstig status:

<https://www.nature.scot/doc/peatland-action-peatland-management-guidance-grazing-and-muir-burn>

Bl.a. er det vigtigt at græsningen ikke forstyrrer Sphagnum laget. Der må højt græsses med 0,02 dyreenhed/ha/år. Under tørre forhold kan der græsses på alle tider af året. Generelt er vintergræsning uhensigtsmæssigt på grund af den dårlige foderværdi i vintervegetationen. Vintergræsning vil kræve tilskuds fodring. Fjern altid dyrene inden overfladen bliver trådt op. Tilskuds fodring kan forårsage skade som følge af næringstilførsel.

Det engelske IUCN mose program, samler viden om globale mose genopretningsprojekter:

<https://www.iucn-uk-peatlandprogramme.org/about-peatlands>. IUCN UK, har desuden i Briefing Note No 7 uddybet hvorfor græsning og optrædning er så problematisk på højmoser:

<https://www.iucn-uk-peatlandprogramme.org/sites/default/files/2019-05/7%20Grazing%20and%20trampling%20final%20-%205th%20November%202014.pdf>

Det er vigtigt at forstå hvorfor begrebet akrotelm er så centralt. Græsning, trampning og fækalier skader akrotelmen. Der kan dannes spor og bare pletter, som bl.a. kan resultere i reduktion i den årlige biomasse, der kan tilbageholdes i de levende overfladelag. Det kan medføre at akrotelm bliver tyndere, og højmoserealerne derfor mindre robuste ift. ændringer. Selv små lette dyr kan medføre denne skade. Det er fordi de Sphagnum arter, der er nøglearter for økosystemet er specielt følsomme overfor forstyrrelser og trampning. Se evt. mere her: <https://www.iucn-uk-peatlandprogramme.org/sites/default/files/2019-05/2%20Biodiversity%20final%20-%205th%20November%202014.pdf>

Bæredygtig forvaltning (<https://www.iucn-uk-peatlandprogramme.org/about-peatlands/protecting-peatlands/sustainable-management>) inkluderer bl.a. at man skal undlade at gøre noget, hvis der ikke er behov for det, for at opretholde en tørvedannende mose. I Draved Mose er der fortsat rige muligheder for at optimere hydrologien, med henblik på at øge udbredelsen af Sphagnum.

En aktiv tørvedannende højmose, både primær og sekundær 7110, er meget gunstig for både biodiversitet og klima.

Helårsgræsning er på ingen måde nødvendig for lokalitetens forvaltning. Tilgroning skyldes dræning, tørveindvinding, tilplantning, opdyrkning m.v. Hensigtsmæssig forvaltning af højmoser er ikke græsning, men målrettede tiltag med fokus på optimeret hydrologi, indtil lokaliteten igen kan klare sig selv. Jeg vil gerne se videnskabelige argumenter for at helårsgræsning vil gavne hydrologien, øge Sphagnum dækningsgraden, gendanne den manglende akrotelm, øge den naturlige biodiversitet m.v.

Højmoser har økosystem biodiversitet, og derfor er 7110 en prioriteret habitattype. Man kan øge artsdiversiteten ved at græsse højmose, men man mister økosystemdiversiteten. Manglende Sphagnum dække og manglende akrotelm vil også medføre at den tørvedannende funktion ikke genoprettes, hvilket på langt sigt er skadeligt for klimaet.

RisagerConsult v. Mette Risager

Henriette Andersen

Til rette vedkommende

Hermed et høringsvar til høringen om de nye Natura2000 plejeplaner.

Jeg anmoder om en kvitteringsmail for modtagelse af mit svar afsendt den 25. feb. 2024.

Hilsen

Henriette Andersen

Høringsvar vedrørende forvaltningsplanerne for Natura 2000 områderne med høringsfrist den 8. Marts 2024:

Jeg skriver som stor bruger af naturen og færdes meget i skov og strand over hele Danmark. Jeg er uddannet skov og landskabsingeniør og ser meget bekymret på den kommende ændret forvaltningspraksis for de danske skove, plantager, klitplantager og heder.

De nye forvaltningsplaner

De nye forvaltningsplaner er udarbejdet for en meget kort tidshorizont 6 år for løvskov og 15 år for nåleskov. Dette gør at borgerne ikke kan se andet end trin 1 og derved ikke ved hvad de kan forvente sig, når Naturstyrelsen har lysstillet skovene og vegetationen er eksploderet med urtevegetation og birk, el mv. Jeg kan frygte, at Miljøministeriet/Naturstyrelsen herefter vil argumentere for, at hegninger med dyr er den eneste løsning for at få ædt den nyligt vegetation.

Jeg vil anbefale, at man ikke arbejder med tyndinger på 70 til 90 %, således at man, som altid er gjort, kan styre tilstedekomsten af uønsket arter, som bl.a. ørnebregner ved at fuldkronede træer skygger skovbunden. Ørnebregner er giftige og udkonkurrerer alt omkring sig.

I Danmark er naturen varierende og fantastisk. Anemoner vidner om at skovene i Gribskov er over 800 år. Derfor ser vi nu vantro til de store fældninger, hvor træ udtages dels for at fjerne det fantastiske bygningstømmer douglasgran og dels for at fjerne effekter for at lægge skoven ud til urørt skov. De 52 forskellige naturtyper som nu er registreret i de Nordsjællandske skove, frygter jeg ender med forringelse af biodiversiteten med den ensidige tilgang til løsningsmodeller. I bruger udelukkende virkemidler som: lysstilling eller renafdrift af arealer, øget hydrologi, veteranisering af træer og hegninger til tamdyr. Skal man have mosaik skov bør I benytte de gamle veldokumenterede metoder. Lyt til de gamle skovfolk, som ved hvad de taler om. Der er meget erfaring at hente her.

En skam for naturen floraen og faunaen. Her burde have været en 360 graders undersøgelse, hvor samtlige faktorer som erhvervslivet, beskæftigelse og folkesundheden blev inddraget. Herved ville samfundsmæssige løsningsmodeller kunne findes som også var til gavn for insektlivet.

Foretager man renafdrifter på sandede jorde tæt på kysten, vil en sandfygning starte. Det vil I ikke kunne styre, heller ikke når der er fare for bygninger og fortidsminder og gamle spor i landskabet. En skandale for landet med vores fantastiske historie.

Flora og fauna

Altid har der været arbejdet med vigtigheden af spredningskorridorer. Det har Naturstyrelsen ikke arbejdet med til bedring af biodiversitetskrisen. Derimod mener man, at skove i fremtiden skal bestå af moser og birk og helst være indhegnet så græssere/browsere kan indsættes. Intet er mere forkert. Sæt dyrene udenfor skovene, hvor de gik i de gamle landbrug på lavbundsjordene.

Skoven som biotop vil altid være tæt og mørk. Her vil ikke være store dyr og græsningsenge. Ref. Bent Odgaard. At man politisk har ladet sig forføre af en idéhistoriker som Rune Engelbreth er en skændsel.

Det burde i et oplyst samfund ikke kunne lade sig gøre. Man må forvente, at høj faglighed i et Miljøministerium.

Iøvrigt kan man anfægte biologernes opråb om nedgang af dyr iflg. Rødlisten. Den blev da også revideret og sammenholdt med Eric Buchwalds opgørelser vidner tallene om meget bedre biodiversitet end forelagt ved Aalborg Universitet. Lad nu Københavns Universitet analysere Rødlisten. De to universiteter er jo ikke enige.

I Vestjylland er jorden sandet og her bør træerne stå til bevarelse af landskabet og historien, så også vores kulturminde bevares.

På Fanø ser man tydeligt skaderne, hvor dyr går i hegninger. I hegningen er kun græs og lysesiv, men udenfor hegningen er arter som hører til på heden fx. Lyng, rævling og porse mv. Der bør kigges på om der egentlig sker en fremgang af arterne. En forsker har netop sagt, at for høj intensivitet af græsning skader biodiversiteten. Det ses tydeligt over hele landet. Arterne når ikke at frøformere sig inden at de er ædt af græssere, som ihærdigt søger føde, da føden som oftest er knap i hegningerne.

Med beslutning af de to første naturnationalparker med Gribskovs 2,5 meter høje hegn hindres dyrenes frie bevægelighed. Hermed overholdes følgende lovparagraffer ikke - §61a, stk. 4 som siger "Vildtets frie bevægelighed skal endvidere opretholdes i det videst mulige omfang".

Da ingen græssere vil kunne passere hegnet, vil råvildtet altså heller ikke længere kunne passere frit gennem passagerne. Dette er en forskel fra Naturplejeplanen, Natura 2000 fra 2021 til 2027, hvor der i planen er beskrevet, at råvildt - det hjemmehørende råvildt vil kunne passere gennem åbninger i hegningen.

Hjortene vil i brunstperioden kæmpe om hinderne, hvordan kan Miljøstyrelsen vurdere at der ikke vil være væsentlige gener. Hjortenes gevirer vil for dyrene indenfor og udenfor sættes sig fast i hegnet, hvorefter hjortene kan risikere at stå låst fast før en skovarbejder kommer forbi og må skyde begge dyr og reparere hegnet. Denne strategi med hegninger er overhovedet ikke gennemtænkt. Dette kan umuligt være en ikke væsentlig påvirkning af dyrenes liv og færden. Kronhjorte vandrer dagligt mange kilometer, dette hindres med opsætning af et hegn som er 2,5 meter højt. Dette er en væsentlig påvirkning af livsvilkårene for de hjemmehørende dyrearter.

Jeg mener ikke, at det er muligt at holde skoven lysåben ved hjælp af græsning. Bliver græsningstrykket for højt, og føden knap vil dyrene vanrøgtes. Ligeledes vil dyrene ødelægge paragraph3-natur og for-tidsminder i deres desperate søgen efter føde.

Desuden har jeg en bekymring omkring tamdyr, der dør på arealerne, om det vil være muligt at finde disse. Der er ikke lovhjemmel til at lade dyr ligge på arealer og dø. Specielt ikke på drikkevandsfølsomme områder, såsom Gribskov. Jeg mener, at de nye plejeplaner ikke har sikret dyr som lever på de tørre habitatområder, men har favoriseret bilag IV-arter som lever i vådområderne. Fx. er markfirben som tidligere har været indeholdt i plejeplanen for Natura 2000 i Gribskov ikke medtaget i denne vurdering.

Ved øget hydrologi har man ikke vurderet påvirkningerne af IV-arter på skovhabitatnatur fx. gøgeurter og andre overdrevsarter samt faunaen som lever her dvs. dyrenes yngle- og rasteområder ved fx. hasselmus, markfirben samt utallige insekter.

I væsentlighedsvurderingen har Miljøstyrelsen påpeget: Citat "at det øgede besøgstal vurderes at kunne medføre øget forstyrrelse, der især i yngletiden potentielt vil kunne påvirke de forstyrrelsesfølsomme arter:

- Havørn
- Fiskeørn
- Rød glente
- Hvepsevåge
- Sortspætte
- Hedelærke
- Rødrygget tornskade
- Arter af flagermus"

Derfor bør strategien med urørt skov og Naturnationalparker stoppe øjeblikligt.

Fældning af ikke hjemmehørende nåletræ

Det at nåletræer fjernes og/eller tyndes vurderes til ikke at have væsentlig påvirkning for flora og fauna. Hvordan er det vurderet, når netop hjortevildtet raster i nåleskov. Fugle som spætter, korsnæb mv. og egeren har kogler som naturligt fødevalg. Derfor mener jeg at fældningen af nåleskov er en væsentlig påvirkning for naturen og specielt dyrelivet.

De ikke hjemmehørende nåletræer som nu fældes i stor hast, desværre forholder det sig i at træarter som lærk og douglas er selv-imprægnerende og imimente til bygningstømmer.

Så de ikke lider af skadedyrsangreb ved brug i byggeriet.

I strid med EU's Biodiversitetsstrategi 2030 og Afskovningsforordningen

Det er i strid med både EU's Biodiversitetsstrategi 2030 og Afskovningsforordningen som træder i kraft ultimo 2024. Her skal hvert land i EU sikre skovene og sikre bæredygtigheden bl.a. så industri her i landet møbelindustri, træeffekter og bygningsmateriale skaffes lokalt.

EU's Biodiversitets Strategi, som siger, at skoven skal bevares som produktionsenhed til sikring af bæredygtige træeffekter til sikring af fremtidigt bygningstømmer indenfor landets grænser, således at andre landes urskov ikke ødelægges. Ligesom strategien påpeger, at folkesundheden bevares ved at sikre mulighed for at kunne færdes i den frie natur. Her er de kommende indhegninger med udsætninger af dyr igen i direkte modstrid med EU's Biodiversitets Strategi.

Befolkning og menneskers sundhed

Urørt skov giver en mindre fremkommelig skov. Og vælger man at indsætte græssere vil færdsel og hvor former for sport, hvor personer kommer med fart, vil være farligt. Hurtigt vil en Mountain biker eller løber komme alt for tæt på, og de store græssere kan føle sig truet. Familier med børn, der leger og løber rundt kan ligeledes opleves som en fare, for de store dyr. Hunde vil blive set på som rovdyr, og mange store dyr vil reagere på disse. Dette er der set flere eksempler på, hvor kvæg og hunde har været involveret i ulykker med personskade til følge.

Der er alene det seneste år i Danmark rapporteret om 5 tilfælde af ulykker med kreaturer. Hvem tør at tage en skoleklasse, eller daginstitution med på tur? Det bliver et meget stort ansvar, og mange vil undlade at bruge skovene, som udflugtsmål eller læring for eleverne.

Øget hydrologi

I Urørt skov, hvor øget hydrologi er en af de få værktøjer, som man gør brug af, har Naturstyrelsen ikke vurderet de ulemper som øget hydrologi kan medføre for naboerne til de urørte skove. Det være sig landbrugsafgrøder, dyrkning af wrap. I forhold til jernbanerne og i nordsjælland lokalbanerne, hvor jernbanedæmningen til skinnerne kræver tørre og velafdrænet omgivelser. Det bliver problematisk, hvis dæmningerne skrider grundet den forhøjede vandstand med ulykker til følge.

Luft – CO₂/drivhusgasser som metangasser

Den øgede frigivelse af metangasser på netop næringsrige jorde som oversvømmes er ikke vurderet i denne strategi. Metangasser er 25 gange mere alvorlige end CO₂. Københavns Universitet er netop i gang med at forske i frigivelse af metangasser på næringsrige jorde. Dette er konstateret ved oversvømmelse af næringsjorde/ genskabelse af hydrologien. Derfor bør etablering af forvaltningen tage højde for resultaterne.

Klimakrisen med stor risiko for forøgelse af temperaturen, er et endnu større problem, som her søges adskilt fra biodiversitetskrisen. Det lader sig ikke gøre, da det er to sider af samme sag. Hvis vi ikke forstår at holde temperaturstigningen nede, vil temperaturstigningen forårsage, at biodiversiteten ikke øges som forventet. Derfor skal træer dyrkes og være i forskellig alder. Nåletræer er meget effektive til at optage CO₂, så hvorfor fælder I dem i så store mængder?

Landskabet – skoven – vores kulturarv

Jeg undrer mig, over at man tillader en så radikal ændring af forvaltning af vores skove. Hegninger vil altid være dominerende i landskabet Specielt i Gribskov vil urørt skov og hegn være et skæmmende indslag for synet af vores Unesco verdensarv – Parforcejagtlandskabet. Vores fortidsminder i de danske skove skal vi værne om. Meget vil blive ødelagt ved den kommende forvaltning med konvertering til urørt skov.

Jeg mener at den nuværende skovforvaltning skal bibeholdes og skoven skal bevares som fuldkronet fredskov.

Opsamling/konklusion

Konklusionen er at jeg som mange andre borgere i Danmark er imod de nye forvaltningsplejeplaner. Jeg mener at den nuværende skov og landskabsforvaltning i Natura2000 områder skal bibeholdes og skoven skal bevares som fuldkronet fredskov. Landskaber/naturtyper som plantager, klitplantager, heder og klitter skal ligeledes bevares og derfor forvaltes som hidtil.

Jeg håber på, at jeres lydhørhed kommer til udtryk i en ændring af planerne. Indtil nu har borgerne ikke mærket at høringer har givet anledning til ændringer ved Miljøministeriets strategier for statskove.

Henriette Andersen

Henrik Hjørtsholm

Kære Naturstyrelsen

Det er mig uklart hvordan forvaltningsplanen for Gribskov og plejeplan for Natura 2000 området i Gribskov præcist spiller sammen i Hessemoseområdet idet dette område er omfattet af begge planer. I det Natura2000 plejeplanen også omtaler genskabelse af naturlig hydrologi og udvidelse af græsningsarealerne sendes nedenstående indsigelse og bemærkninger dermed også som indsigelse til denne plejeplan.

Med venlig hilsen
Henrik Hjørtsholm
Advokat, Partner

Att.: Naturstyrelsen

Jeg skal som ejer af ejendommen Hessemosevej 45, 3230 Græsted og dermed som direkte nabo til Gribskov, herved afgive vort høringssvar i forbindelse med den offentlige høring af forvaltningsplan for Gribskov.

Respekt af eksisterende adgangsveje og ”lågeaftaler”

Det er vores klare opfattelse, at den påtænkte sammenlægning af eksisterende hegning i Hessemoseområdet (G2-G5) til 4 sammenhængende folde og udvidelse som det fremgår af s. 38 og 39 i vedlagte udkast til forvaltningsplan i sin nuværende form, vil fjerne og/eller væsentligt besværliggøre adgang via de allerede eksisterende adgangsveje ind i skoven i Hessemoseområdet. Det påtænkte formål med sammenlægningen af foldene hen over de eksisterende adgangsveje står ikke mål med de gener, som dette vil medføre for de lokale brugere af skoven. Dette gør sig særligt gældende for de to adgangsveje i det pågældende område, som jeg har indtegnet på vedhæftede bilag 1. Se endvidere vedhæftede signaturforklaring til bilag 1.

Forvaltningsretligt proportionalitetsprincip mv.

I den forbindelse gør jeg opmærksom på det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, hvorefter Naturstyrelsen skal vælge den mindst indgribende løsning blandt dem, der er egnede. Endvidere skal de valgte foranstaltninger stå i rimeligt forhold til de mål, der forfølges ved driftsplanen. Som jeg vil redegøre nærmere for i det følgende, er det vores klare vurdering, at det med driftsplanen ønskede formål kan forfølges ved valg af mindre indgribende løsninger end en sammenlægning af hele den eksisterende hegning i Hessemoseområdet på tværs af de eksisterende adgange. Der vindes stort set intet ved at spærre de eksisterende adgangsveje med hegn udover at genere de lokale beboere i området. Såfremt man ønsker adgang mellem foldene til ”fladefærdsel” i det afgræssede areal kan der i stedet etableres låger i disse således, at de få personer der måtte ønske at gå inde i foldene kan komme derind uden, at man behøver spærre eller besværliggøre den daglige færdsel ind og ud af skoven for skovens naboer og øvrige brugere.

Manglende respekt for de eksisterende adgangsveje findes også at stride imod Naturstyrelsens eget ønske om ”at sikre tilgængeligheden og adgangen for skovens publikum”, som det fremgår af s. 38 og 39 i udkast til forvaltningsplanen for Gribskov.

Adgangsvej fra Hessemosegaard, Hessemosevej 45, 3230 Græsted

Nuværende benyttelse af eksisterende adgangsvej

Markering nr. 2 på bilag 1 er adgangsveje til og fra Hessemosegaard og yogacenteret Acceptance på samme adresse via Gribskov. Adgangen sker til fods, på cykel og til hest.

Besøgende til yogacenteret kommer i dag ofte til fods eller på cykel via den eksisterende adgangsvej fra skoven.

Herudover benyttes vejen på markering 2 i dag som sikker skolevej til Gribskov Lilleskole og som vores adgangsvej til Duemose station via Gribskov. I den forbindelse er det værd at være opmærksom på, at vejene i omegnen ikke er sikre for gående og cyklende hvorfor vejene i skoven ofte anvendes hvor det er muligt i stedet for det normale vejnet.

Endeligt benyttes vejen som adgangsvej for biler mv. fra skoven og ned til Hessemosegaard, når der skal tændes eller slukkes for elforsyningen til foldene i Gribskov, f.eks. i forbindelse med reparationer af hegnet. Vi leverer strømmen til skovens folde, og elforsyningen befinder sig på Hessemosegaard. Det forekommer derfor også af denne grund uhensigtsmæssigt at lukke for denne vej henset til behovet for hurtig adgang til at kunne tænde og slukke for strømmen.

Forventet yderligere benyttelse af adgangsvej

Vi har ambitioner om på sigt at ombygge og udleje en del af vores ejendom som overnatningssted for besøgende i såvel Gribskov som den kommende naturnationalpark og dermed etablere overnatningsmuligheder for vandrere, cyklende og ridende besøgende i skoven. Dette vil tjene Naturstyrelsens ambitioner om skabe flere unikke naturoplevelser i området og give bedre adgang for publikum. Vi har allerede en tiloversbleven landbrugsbygning, som passer perfekt til dette formål og dermed lovligt vil kunne ombygges til formålet efter de nuværende regler.

Det vil naturligvis i den henseende være særdeles uhensigtsmæssigt hvis den eksisterende adgang til og fra skoven fjernes eller besværliggøres af hegn idet adgangen forventeligt vil skulle benyttes af et større antal gående, cyklende og ridende gæster fra skovsiden. Endeligt vil markering nr. 2 vil også være handicapadgang fra skovsiden til overnatningsmulighederne idet vejen fører ud til den eksisterende asfalterede vej, der går igennem skoven og allerede tjener som handicapadgang i skoven.

Lågeaftale, hævd og skriftlig bekræftelse fra Naturstyrelsen

Det bemærkes, at der minimum siden 1977 har eksisteret og er blevet betalt for lågeadgang og adgangsvej ind i skoven for denne adgang med markering 2. Før denne tid har der med stor sandsynlighed tillige været etableret hævd på adgangsvejen. Formentlig har dette forhold været siden minimum år 1850 hvor Hessemosegaard er opført. Endeligt bemærkes, at Naturstyrelsen på en konkret forespørgsel i 2019 skriftligt har bekræftet, at man ville respektere vejen fra Hessemosegaard ind i skoven i forbindelse med de påtænkte hegninger i Hessemoseområdet.

Adgangsvej fra Råbjergvej

Stien markeret som nr. 4 på bilag 1 anvendes i dag som adgangsvej ind i skoven af de mange beboere på Råbjergvej. Herudover benyttes den ligeledes som adgangsvej ind i skoven af en del beboere i Mårup og Ejlstrup. Det vil således være særdeles uhensigtsmæssigt at spærre denne adgang med hegn eller besværliggøre adgangen via lågen ind i hegnet og samtidig tvinge eksempelvis hundeluftere til at skulle gå igennem hegninger med heste, kreaturer eller andre store græssere for at komme ind i Gribskov.

Hegnets placering

Plante- og dyreliv

Som forvaltningsplanen foreligger nu, er det indtegnet således, at hegnet placeres i skel. Vi henstiller dog til, at det placeres et stykke inde i selve skoven. Hegn placeret i skyggen vil være langt nemmere og billigere at vedligeholde i relation til opvækst under hegn sammenlignet med et hegn placeret i solen. Vi henstiller endvidere til at hegn placeres et stykke inde i skoven for at sikre adgang for skovens øvrige vildtliv langs og i skovbrynet idet der allerede i dag er et særligt miljø og en særlig natur i og langs skovbrynet.

Derudover bliver området markeret som nr. 1 på bilag 1 kraftigt oversvømmet i perioder, hvilket kan give anledning til komplikationer, hvis man vælger at sætte et elektrisk hegn op i dette område hvis det oversvømmes flere gange årligt og tråden dermed kommer under vand. Dette er endvidere blevet markant værre med oversvømmelserne i dette område efter ændringen af hydrologien. Området markeret i bilag 1 er tillige brunstplads for dåhjørtene. Ændring af dette område til hegn fold vil således også i den forbindelse have u hensigtsmæssige konsekvenser for skovens øvrige dyreliv og dette område bør friholdes for hegning, da det allerede er helt unikt.

Der findes i øvrigt ikke at være forbundet nogen særlig naturmæssig værdi ved indhegning af området med bøgeskov lige ud for Hessemosegaard, idet et sådan område er helt uden opvækst eller anden bevoksning under træerne idet bøgene skygger alt væk. Området vil således ikke nyde nogen glæde af den påtænkte græsning samt indhegning og det vil samtidig skabe stor gene for Hessemosegaard og adgangen til og fra dette sted.

Endeligt bemærkes, at skovbrynet og skovens udtryk også af æstetiske grunde bør bevares således, at hegnene ikke er synlige udenfor skoven.

Eksisterende indhegning med nuværende mindre fold

Som det fremgår af markering nr. 3 på bilag 1, er der allerede en eksisterende fold i det område, hvor Naturstyrelsen agter at sammenlægge eksisterende hegning. Folden ligger som markeret imellem to adgangsveje ind i skoven, og den bruges i dag til græsning af lokale heste. Dette vil ikke være muligt, hvis man sammenlægger området med den store fold hvor græsning i stedet vil skulle foregå af større flokke af "naturplejedyr" uden tilknytning til lokalområdet.

Sammenlægningen af netop denne fold på markering nr. 3 med de øvrige folde vil udover at give de ovenfor omtalte gener for adgangsvejene tillige fjerne den lokale græsning af lokale dyr i mindre flokke. Den lokale græsning af lokale dyr er i tråd med den oprindelige brug af området og tilføjer således en anden dimension til græsningsskoven end den der sker i de øvrige folde med større flokke af "naturplejedyr" udefra. Man tilføjer således ikke mere eller bedre natur ved at sammenlægge denne fold med de øvrige men fjerner i stedet muligheden for afgræsning af lokale dyr. Den lokale tilknytning gør ligeledes, at f.eks. manglende strøm i hegn hurtigere vil blive opdaget end i de øvrige hegninger, der ikke på samme vis bliver tilset dagligt.

Et eventuelt ønske om mulighed for fladefærdsel på dette område kan fortsat imødekommes, såfremt man bevarer denne eksisterende fold men i stedet for sammenlægning med øvrige folde blot opsætter låger i selve folden. Så kan besøgende fortsat færdes igennem dette område hvis de ønsker at gå ind i foldene. Langt størstedelen af skovens brugere vil dog ønske at blive på skovens stier og eksisterende adgangsveje hvorfra man har et fint blik ind i græsningsfoldene uden at risikere at skulle i karambolage med de græssende dyr.

Genskabelse af naturlig hydrologi i Hessemoseområdet og afledning af vand til skovens naboer

Grundlæggende og overordnet har vi ikke noget imod genskabelse af den naturlige hydrologi i skoven. Vi kan dog konstatere, at vi efter de seneste arbejder i Hessemoseområdet vedrørende dette og det

våde 2023 har haft oversvømmelser vi aldrig har set på vores jord før og heller ikke har kunnet konstatere på tidligere satellitbilleder. Vandet fra skoven løber simpelthen over sine bredder og ind i vores have og ud på vores marker. Ca. 2 hektar landbrugsareal har i 2023 og 2024 været fuldstændigt oversvømmet af vand der kommer fra skoven. Dette har vi aldrig set tidligere og der skal naturligvis findes en løsning, hvor skoven ikke afleder vand til vores marker og ødelægger vores dyrkningsarealer, have mv. som følge af tilkastning af skovens drængrøfter og genskabelse af tidligere hydrologi.

Opsummerende findes de store gener forbundet med at spærre de to eksisterende adgangsveje for de mange, der færdes igennem og ind i skoven i Hessemoseområdet, på ingen måde at stå mål med de marginale fordele (om nogen) forbundet med sammenlægningen af foldene langs skovbrynet til Gribskov. Hertil kommer at man med sammenlægningen vil fjerne den lokale tilknytning med græssende lokale dyr, som en lidt mindre fold giver mulighed for.

Endeligt skal der findes en løsning, så skoven ikke afleder vand til vores grund som følge af bevidst ødelæggelse af egne dræn, grøfter mv. i skoven.

Vi står naturligvis til rådighed for eventuel yderligere dialog, drøftelser og præcisering af ovenstående.

Med venlig hilsen
Henrik Hjortsholm

Birgitte Engelsen

Gribskov forvaltningsplan - Frist for indsigelse 1. marts 2024

Att.: Naturstyrelsen

Vi vil som ejere af ejendommen beliggende på Råbjergvej 36, 3200 Helsingør, som direkte nabo til Gribskov, samt som aktive daglige brugere af Gribskov afgive vort høringssvar i forbindelse med den offentlige høring af forslag til forvaltningsplan for Gribskov.

Eksisterende adgangsveje ind i Gribskov

Det er vores opfattelse, at den påtænkte sammenlægning af de eksisterende indhegninger i Hessemosen til 4 store indhegninger samt yderligere udvidelse som det fremgår af udkast til forvaltningsplanen, vil fjerne og/eller væsentligt besværliggøre adgang via de eksisterende adgangsveje ind i skoven. Det påtænkte formål med sammenlægningen af indhegningerne hen over de eksisterende adgangsveje står ikke mål med de gener, som dette vil medføre for de lokale brugere af skoven. Dette gør sig særligt gældende for de to adgangsveje i Hessemosen. Vi kan ikke se der vindes noget ved at sammenlægge de eksisterende indhegninger langs skovbrynet i Hessemosen og derved spærre de eksisterende adgangsveje med hegn, andet end at genere de lokale beboere i området som dagligt færdes i skoven.

Adgangsvej fra Råbjergvej

Stien anvendes i dag som adgangsvej ind i skoven af beboerne på Råbjergvej, af Råbjergspejere og gæster/foreninger som benytter sig af spejderhytten og de to sheltere på Råbjergvej. Herudover benyttes den som adgangsvej ind i skoven af en del beboere i Ejlstrup, samt cykelryttere. Det vil således være særdeles u hensigtsmæssigt at spærre denne adgang med hegn eller besværliggøre adgangen via en låge og samtidig tvinge eksempelvis hundeluffere til at skulle gå igennem hegninger med heste, kreaturer e.lign. for at komme ind i Gribskov. Vejen bruges også som skolevej til Gribskov skole og som adgangsvej til Duemose station.

Adgangsvej fra Hessemosegaard

Adgangsvejen fra skoven til Hessemosegaard benytter jeg og andre f.eks. når vi skal gå til yoga undervisning i yogacentret Acceptance på Hessemosegaard samt jeg benytter vejen, når der skal tændes eller slukke for elforsyningen til den fold jeg lejer i Gribskov, f.eks. i forbindelse med reparationer af hegn. Da elforsyningen til de indhegnede folde befinder sig på Hessemosegaard.

De planlagte 4 store indhegninger vil desuden begrænse færdsel i dette område af skoven, da flere af de mindre stier vil indgå som del af indhegningerne. Allerede i dag er der flere steder det er svært/umuligt at gå med sin hund i indhegningerne da hestene er meget nysgerrige og der opstår tumult mellem hunde og heste, dette vil forstærkes yderligere med de planlagte indhegninger. De større indhegninger begrænser pladsen til skovens gæster og flytter 'trafikken' af forskellige skovgæster ind på de samme veje og dermed kan der opstå farlige situationer med hunde/cykler/hestegående, da den tilgængelige plads vil blive begrænset. Vi vil desuden opfordre til at stien mellem Frederik VII vejs og Frøken Bøges Vej bevares. Dette er i dag en sti, der i stor stil bruges i området af både skovens gæster og naboer. Udover at være smuk, så giver den områdets beboere mulighed for en gå tur i skoven af en rimelig længe og den er derfor af rigtig stor værdi for skovens gæster. Desuden har vi oplevet at de mange hjortevildt som vi tidligere havde her i skovbrynet ikke kommer i samme antal efter der er lavet indhegninger. Indhegningerne begrænser hjortevildtet som kun i begrænset omfang går ind i indhegningen, og har dermed givet dem forringet vilkår. Hvilket vil forstærkes med større indhegninger.

Eksisterende indhegning med nuværende mindre fold

Vi lejer en allerede eksisterende fold i det område, hvor Naturstyrelsen agter at sammenlægge eksisterende indhegninger. Folden ligger imellem de to adgangsveje ind i skoven ved Hessemosen, og bruges til græsning af mine heste. Dette vil ikke være muligt, hvis den sammenlægges til en endnu større fold

hvor græsning i stedet vil skulle foregå af større flokke af "naturplejedyr" uden tilknytning til lokalområdet. Mine heste har gået på folden i snart 7 år og vi og skoven har haft gensidig glæde af denne aftale, som jeg vil være meget ked ikke at kunne fortsætte med.

Sammenlægningen af denne fold med folden på den anden side af adgangsvejen til Hessemosegaard vil udover at give de ovenfor omtalte gener for adgangsvejene fjerne græsning af lokale dyr i mindre flokke. Den lokale græsning af lokale dyr er i tråd med den oprindelige brug af området og tilføjer således en anden dimension til græsningsskoven end den der sker i de øvrige folde med større flokke af "naturplejedyr" udefra. Vi kan ikke se at der tilføres mere eller bedre natur ved at sammenlægge denne indhegning med de øvrige, men fjerner i stedet muligheden for afgræsning af lokale dyr.

Genskabelse af naturlig hydrologi i Hessemosen med deraf vandafledning til skovens naboer

Grundlæggende har vi ikke noget imod genskabelse af den naturlige hydrologi i skoven. Men da vi har store udfordringer med det vand der kommer fra skoven via Hessemose Å Sideløb C, som løber bag vores ejendom på Råbjergvej 36 samt hos vores naboer i nr. 38, 40, 42, og 46 og som oversvømmer vores haver. Vi kan konstatere, at vi efter de seneste arbejder i Hessemoseområdet og det våde 2023 har haft oversvømmelser vi ikke tidligere har set i vores område, vandet står meget tæt på vores hus og hvis der tilføres mere vand fra skoven vil det være med risiko for at vi får vand ind i huset. Vores grund har været oversvømmet siden oktober og er det foresat. Dette skal der naturligvis findes en løsning på, hvor skoven ikke afleder vand så meget vand til Hessemose Å Sideløb C som følge af tilkastning af skovens drænggrøfter og genskabelse af tidligere hydrologi.

Desuden vil der ske en stor øgning af vand i området som følge af planerne om mere vand i Gribskov. Den øgede mængde vand i Gribskov, risikerer at gøre rigtigt mange stier mere våde og sumpede. Dette vil gøre dem ubrugelige at benytte, i bedste fald store dele af året, andre steder permanent.

Ridning i Gribskov

Yderligere ser vi store udfordringer i fremtiden for benyttelsen af de mindre stier til især ridning. Allerede nu ligger der mange væltede træer på stier der tidligere var gode galopstier, men som nu kun kan benyttes i skridt med trampestier rundt om de liggende træer. Ifølge reglerne for færdsel med hest i Gribskov, er det ikke velset at ride i hurtigt tempo på grusvejene. Hvor vil dette fremover kunne/skulle gøres, hvis de mindre stier oversvømmes, lukkes af indhegninger eller væltede træer som får lov at ligge som følge af urørt skov?

F.eks. stien, der lokalt kaldes "jagtstien", der går fra Eriksvej til Overdrevsvej, vil blive berørt af den øgede mængde vand i området, da Dystemosen planlægges at blive større. Det er forventeligt denne sti ikke længere vil kunne benyttes til hest, hvilket vil være et stort tab.

Opsummerende findes de store gener forbundet med at spærre de to eksisterende adgangsveje for de mange, der færdes igennem og ind i skoven i Hessemoseområdet, på ingen måde at stå mål med de marginale fordele (om nogen) forbundet med sammenlægningen af foldene langs skovbrynet til Gribskov. Hertil kommer at man med sammenlægningen vil fjerne den lokale tilknytning med græssende lokale dyr, som en lidt mindre fold giver mulighed for. Desuden hvis man bevarer de mindre indhegningerne, vil der fortsat være mulighed for stier omkring hegningerne til glæde for skovens gæster.

Endeligt skal der findes en løsning, så skoven ikke afleder vand til vores område langs Hessemose Å Sideløb C som følge af bevidst ødelæggelse af egne dræn, grøfter mv. i skoven. Samt at undgå at oversvømme de mindre stier, især ridestier, for at undgå flere ryttere på de store stier.

Vi håber, I vil tage vores høringssvar seriøst, og evt. indgå i dialog med os som naboer til Gribskov.

Med venlig hilsen

Ulrik og Birgitte Engelsen

Bjarne Sørensen

Høringssvar - Natura2000 Plejeplaner

HØRINGSSVAR VEDR. FORVALTNINGSPLANER FOR N44 og N16 (Lildstrand Vest og Bulbjerg) - og generelt omkring forvaltningsplanerne

Dette høringssvar er indledningsvist en stor protest mod den måde hvorpå Folketinget, Regeringen, Miljøministeriet/styrelsen og Naturstyrelsen har håndteret udarbejdelsen af planerne for både Naturnationalparker, rewilding, helårsgræsning og "urørt skov" i hele Danmark.

Stephen Hawking har engang udtalt at den største trussel mod videnskaben, er illusionen om viden-skab.

Et klart lysende eksempel på det sidste er rewilding fundamentalisterne, der slet ikke har bare et anstrøg af objektivitet eller ordentlighed i deres snævre ideologi. Endnu mere problematisk er det at se hvordan Naturstyrelsen har meldt sig ukritisk under de selvsamme faner - kun pensionerede folk fra Naturstyrelsen tør anvende deres faglighed og udtale sig kritisk i pressen.

Ifølge tidligere skatteminister Karsten Lauritsen er beslutningsprocesserne i Folketinget blevet alt for hurtige og ugennemarbejdede. I hans bog "Lad det gå langsomt" påpeger han, af bitter erfaring, at beslutninger bliver truffet for hurtig og uden indsigt og omtanke. "Man satte bare noget i gang, som ikke var gennemtænkt eller gennemarbejdet, man tog ikke fagfolk med på råd. Man havde for travlt..." s.121. Alt tyder på, at denne fremgangsmåde fortsat er fremherskende i vores såkaldte Folkestyre. Han fortsætter: "Den dynamik - og den dalende tillid - er ikke begrænset til SKAT, men findes i alle ministerier og i alt arbejde i Folketinget." s.126. "... men værdien for folkestyret på langt sigt skaber man ved at værne om tillid og troværdighed som kerneværdier i samfund og politik.

Den tillid er i vidt omfang desværre blevet erstattet af Samfundsvrede.

Det er netop denne fornemmelse jeg og rigtig mange andre har fået i de seneste år, hvor udarbejdelsen af NNP og "urørt skov" har stået på. Flere og flere fagfolk med en erfaringsbaseret viden og indsigt ytrer sig, og de allerede vedtagne planer modsiges og gennemhulles, uden at det bliver taget alvorligt, men i stedet bliver indsigelserne blankt ignoreret.

Der er heller ikke foretaget de nødvendige forundersøgelser, så man dels kommer til at mangle en baseline, dels at man risikerer at gøre stor og uoprettelig skade og bruge en masse penge forkert og til ingen nytte.

Af samme grund er EU ved at se på en klage over den totalt forfejlede proces, uden at det dog har fået opsættende virkning.

Planerne for NNP og "urørt skov" er blevet forelagt Folketinget, hvor alt tyder på, at mange beslutninger bliver taget for hurtigt, og politikerne har ikke tid eller evner til at sætte sig ind i det, de skal beslutte sig om.

Der er ikke tid eller vilje til at indhente uafhængige udtalelser og rapporter fra et meget bredere aspekt af de aktuelle forskningsområder, som derved udelukkende bliver ensidigt og ufuldstændigt belyst. Alt dette resulterer i, at politikerleden stiger, demokratiet lider overlast, og fortvivlelsen breder sig.

Lokale interesser og følelser bliver ikke taget alvorligt, hvorved vi borgere mister troen på egen indflydelse og dermed de demokratiske processer.

Den eneste vej til at undgå det, der snart vil åbenbare sig som Naturnationalpark skandalen, er at sætte det hele på pause og sikre en holistisk, åben og tværfaglig tilgang til bredt underbyggede og accepterede forskningsresultater.

Og gør det, inden det er for sent! Vi skatteborgere kommer til at betale for genopretning af eventuelle skader, som forhastede beslutninger måtte medføre. Hvis det da ikke har irreversible konsekvenser.

Derfor er det nødvendigt, at alle synspunkter bliver taget i betragtning, inden der eksekveres.

Det handler i sidste ende om ansvarlighed over for HELE befolkningen og vores fælles land og natur!

Christian Friis Bach har så meget ret i at denne ensidige og skandaløse proces har ødelagt det, der burde have været en ren vindingsag for skiftende regeringer.

Specifikt omkring N44, så er Lild Strandkær i den østlige ende mod byen, yderst nødlidende på grund af voldsom opbygning af sediment mod dæmningen - et problem der flere gange er pointeret overfor Naturstyrelsen, der også flere gange har lovet at se på det.

I forhold til Dark Sky certificeringen, så vil det være rigtig fint med et bord-bænkesæt ved parkeringspladsen Lild Strand Øst, der jo er et af målepunkterne og dermed et af stederne der vil blive valgt af besøgende.

Med venlig hilsen
Bjarne Sørensen
Dark Sky Park Bulbjerg

Ingvild Vinje

Høringssvar

Hej,

Jeg har skrevet høringssvar vedrørende forvaltningsplanerne for Gribskov og sender herved en kopi til jer.

Med venlig hilsen,
Ingvild Vinje

Sent by a dove 🕊

Til Miljøministeriet Naturstyrelsen
Gjøddinggård, Førstballevej 2
7183 Randbøl
forvaltningsplaner@nst.dk

Græsted, 29/02-2024

Høringssvar vedrørende forvaltningsplanerne for Gribskov.

Mit navn er Ingvild Vinje, og jeg er ejer af Alabastra botanics (som har sine rødder i naturen) samt jeg privat bruger store dele af Gribskov dagligt, vinter som vår, sammen med mine hunde.

Selvom det nu er flere år siden jeg første gang hørte om Nationalpark planerne i Gribskov har det først fornyelig gået op for mig HVOR ENORME OG DRASTISKE forandringer og indgreb vores alle sammens natur er ved at skulle måtte gennemgå. Også med hensyn til de nyere planer om NaturNational-Parker. Og jeg er forfærdet over hvad der bliver trukket over hovederne på os borgere. Foruden 'brug' af naturen til fritidsførelse, motion, rekreation og inspiration til mit eget arbejde sanker jeg også vilde urter og blomster og plukker svampe i skoven. Jeg har nogle få gange 'forvildet mig' ind gennem Naturstyrelsens låge og ind i indhegning med heste og kvæg hvor jeg har haft et par meget ubehagelige og skræmmende oplevelser med dyr der har vært alt for pågående. Heldigvis gik det godt, men det betyder at jeg aldrig bevæger mig ind på et område hvor disse type dyr er hængt ind igen. Hverken med eller uden hund. Og nu skal så en virkelig stor del af Gribskov hænges ind! I vildskabens navn. Også med dyr. Jeg har ikke ord for hvor forkastelig jeg finder det at det som burde og skulle være en menneskeret, vi borgere her skal vi blive stængt ude fra. Jeg troede Naturbeskyttelses loven skulle sikre befolkningens adgang til fri natur!?

Men forstår nu at nye love og paragrafer har blevet skabt der trumfer over de 'mindre' gamle love der beskyttede både os mennesker i forhold til naturen, og naturen selv.

Og dette har sket over vores hoveder. Og jeg kan ikke sige andet end at jeg finder det både uetisk og dybt, dybt bekymrende. Og når det gælder indhegning af store dyr, der skal græsse landskabet bag et højt (op til 2 - 2,5meter) hegn har da ingenting med vild natur at gøre! Det er en manipuleret udendørs zoologisk have og ikke vild natur. Når der måske oveni det hele er tale om elg der skal sættes ud, er den jo helt gal. Jeg er opvokset i Norge, hvor der lever elg i skoven - naturlig og uden hegn - og jeg blev opdraget til at være meget påpasselig med elge. Specielt hvis de har kalve. Nu er det jo ikke så tit man møder på dem, der i det naturlige vilde landskab, de holder sig helst væk fra mennesker, men det sker. Jeg har selv mødt på elg. Og det vil jeg heller aldrig udsætte mig selv for indenfor et lukket område! Er miljøministeren parat til at sette Danske borgere i fysisk fare? Elge kan trampe et menneske ihjel. Hvad med 'turist befolkningen' der kommer og måske ville tage et 'lille sjovt selfi' i weekenden med en elg de kommer over i den indhegnede skov? Og elgen reagerer med agressivitet?

Ellers når det gælder den nye udlægning af urørt skov har jeg heller ikke ord for hvordan naturen bliver behandlet nu, som forberedelse til eksperimenteret med disse forfærdelige 'veteranisering' tiltag der er gang i. Det er jo vandalisering! Det er direkte modbydelig at torturere levende liv på den måde. Ja, for naturen er en levende organisme. Med sine egne naturlove helt ned på mikroplan. Hvad er det

politikere (med et par titel-biologers hjælp) forsøger at sætte sig over (kontrollere) - selve skaberværket?

Vi vil have de smukke gamle danske træer. Vi vil i det hele taget have træer, som i en grøn og fri skov. Og ikke hegn og sumper og oversvømmede områder som vi vil ende med da dræn og vandløb ikke vil blive holdt åbnet. Dette vil gøre fremkomst i visse steder af skoven svær eller også helt umulig, noget vi allerede oplever tendenser til her om vinteren. Og enhver der har øjne kan da se at Danmark bliver vådere og vådere for hvert år. Aldrig har vi set så meget vand i skoven som nu i vinter. Og som i et forstokket samfund bliver der stadig fældet flere og flere træer som normalt fredfyldt har stået og suget vand op gennem sine rødder. Altså, god dag mand økseskaft!

Klimaet bliver altså ikke bedre ved at man fælder så mange træer, lukker dyr inde med for lille mad og lader enge og krat oversvømme til moser. Tvært imod. Jeg kunne sikkert fortsætte i det uendelige, også om de vilde dyr i skoven der mister sit habitat, yngelpladser, beskyttelse og læ mod både vind, regn, sne og sol, men jeg tænker I nok får mange, mange flere henvendelser på det hele så I har nok at læse gennem og gøre jer kloge på.

Tak.

Venlig hilsen Ingvild Vinje

Benny Mühring

Gribskov forvaltningsplan og Natura 2000 plejeplan - Indsigelse / hørings svar vedr. placering af græsningsarealer i Hessemosen og omegn samt oversvømmelser naboejendom

Naturstyrelsen

Jeg skal som ejer af ejendommen [REDACTED] og dermed som direkte nabo til Gribskov, herved afgive vort hørings svar i forbindelse med den offentlige høring af forslag til forvaltningsplan for Gribskov.

Som i allerede nu har modtaget en samlet skrivelse fra Råbjergvej beboere og en indsigelse fra Hessemosegård, vil vi yderligere tilslutte os disse holdninger og genbruge dele af fremsendte skrivelser, da vi mener disse ikke kan formuleres bedre og mere fyldestgørende.

Vi har dog yderligere tilføjelser.

Respekt af eksisterende adgangsveje.

Det er vores klare opfattelse, at den påtænkte sammenlægning af eksisterende hegning i Hessemoseområdet (G2-G5) til 4 sammenhængende folde og udvidelse som det fremgår af s. 38 og 39 i vedlagte udkast til forvaltningsplan i sin nuværende form, vil fjerne og/eller væsentligt besværliggøre adgang via de allerede eksisterende adgangsveje ind i skoven i Hessemoseområdet. Det påtænkte formål med sammenlægningen af foldene hen over de eksisterende adgangsveje står ikke mål med de gener, som dette vil medføre for de lokale brugere af skoven. Dette gør sig særligt gældende for de to adgangsveje i det pågældende område, som er indtegnet på vedhæftede bilag 1. Se endvidere vedhæftede signaturforklaring til bilag 1.

Forvaltningsretligt proportionalitetsprincip mv.

I den forbindelse gør jeg opmærksom på det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, hvorefter Naturstyrelsen skal vælge den mindst indgribende løsning blandt dem, der er egnede. Endvidere skal de valgte foranstaltninger stå i rimeligt forhold til de mål, der forfølges ved driftsplanen. Som jeg vil redegøre nærmere for i det følgende, er det vores klare vurdering, at det med driftsplanen ønskede formål kan forfølges ved valg af mindre indgribende løsninger end en sammenlægning af hele den eksisterende hegning i Hessemoseområdet på tværs af de eksisterende adgange. Der vindes stort set intet ved at spærre de eksisterende adgangsveje med hegn udover at genere de lokale beboere i området. Såfremt man ønsker adgang mellem foldene til "fladefærdsel" i det afgræssede areal kan der i stedet etableres låger i disse således, at de få personer der måtte ønske at gå inde i foldene kan komme derind uden, at man behøver spærre eller besværliggøre den daglige færdsel ind og ud af skoven for skovens naboer og øvrige brugere.

Manglende respekt for de eksisterende adgangsveje findes også at stride imod Naturstyrelsens eget ønske om "at sikre tilgængeligheden og adgangen for skovens publikum", som det fremgår af s. 38 og 39 i udkast til forvaltningsplanen for Gribskov.

Herudover benyttes vejen på markering 4 i dag, som sikrer skole og adgangsvej til Duemose station via Gribskov. I den forbindelse er det værd at være opmærksom på, at vejene i omegnen ikke er sikre for gående og cyklende, hvorfor vejene i skoven ofte anvendes hvor det er muligt i stedet for det normale vejnet.

Det vil naturligvis i den henseende være særdeles uhensigtsmæssigt hvis den eksisterende adgang til og fra skoven fjernes eller besværliggøres af hegn, idet adgangen forventeligt vil skulle benyttes af et større antal gående, cyklende og ridende gæster fra skovsiden. Endelig vil markering nr. 4 også være handicapadgang fra skovsiden til vores hjem Råbjergvej 38 idet vejen fører ud til den eksisterende asfalterede vej, der går igennem skoven og allerede tjener som handicapadgang i skoven.

Adgangsvej fra Råbjergvej

Stien markeret som nr. 4 på bilag 1 anvendes i dag som adgangsvej ind i skoven af de mange beboere på Råbjergvej. Herudover benyttes den ligeledes som adgangsvej ind i skoven af en del beboere i Mårup og Ejlstруп. Det vil således være særdeles uhensigtsmæssigt at spærre denne adgang med hegn eller besværliggøre adgangen via lågen ind i hegnet og samtidig tvinge eksempelvis hundeluffere til at skulle gå igennem hegninger med heste, kreaturer eller andre store græssere for at komme ind i Gribskov.

Hegnets placering

Plante- og dyreliv

Som forvaltningsplanen foreligger nu, er det indtegnet således, at hegnet placeres i skel. Vi henstiller dog til, at det placeres et stykke inde i selve skoven. Hegn placeret i skyggen vil være langt nemmere og billigere at vedligeholde i relation til opvækst under hegnet sammenlignet med et hegn placeret i solen. Vi henstiller endvidere til at hegnet placeres et stykke inde i skoven for at sikre adgang for skovens øvrige vildtliv langs og i skovbrynet, idet der allerede i dag er et særligt miljø og en særlig natur i og langs skovbrynet.

Derudover bliver området ved Råbjergvej Hessemose C-Løb kraftigt oversvømmet i perioder, hvilket kan give anledning til komplikationer. Dette er endvidere blevet markant værre med oversvømmelserne i dette område efter ændringen af hydrologien. Området markeret i bilag 1 er tillige brunstplads for dåhjørtene. Ændring af dette område til hegnet fold vil således også i den forbindelse have uensigtsmæssige konsekvenser for skovens øvrige dyreliv og dette område bør friholdes for hegning, da det allerede er helt unikt.

Der findes i øvrigt ikke at være forbundet nogen særlig naturmæssig værdi ved indhegning af området med bøgeskov lige ud for Hessemosegaard, idet et sådan område er helt uden opvækst eller anden bevoksning under træerne idet bøgene skygger alt væk. Området vil således ikke nyde nogen glæde af den påtænkte græsning samt indhegning og det vil samtidig skabe stor gene for Hessemosegaard og adgangen til og fra dette sted.

Endeligt bemærkes, at skovbrynet og skovens udtryk også af æstetiske grunde bør bevares således, at hegnene ikke er synlige udenfor skoven.

Eksisterende indhegning med nuværende mindre fold

Som det fremgår af markering nr. 3 på bilag 1, er der allerede en eksisterende fold i det område, hvor Naturstyrelsen agter at sammenlægge eksisterende hegning. Folden ligger som markeret imellem to adgangsveje ind i skoven, og den bruges i dag til græsning af lokale heste. Dette vil ikke være muligt, hvis man sammenlægger området med den store fold hvor græsning i stedet vil skulle foregå af større flokke af "naturplejedyr" uden tilknytning til lokalområdet.

Sammenlægningen af netop denne fold på markering nr. 3 med de øvrige folde vil udover at give de ovenfor omtalte gener for adgangsvejene tillige fjerne den lokale græsning af lokale dyr i mindre flokke. Den lokale græsning af lokale dyr er i tråd med den oprindelige brug af området og tilføjer således en anden dimension til græsningsskoven end den der sker i de øvrige folde med større flokke af "naturplejedyr" udefra. Man tilfører således ikke mere eller bedre natur ved at sammenlægge denne fold med de øvrige, men fjerner i stedet muligheden for afgræsning af lokale dyr. Den lokale tilknytning gør ligeledes, at f.eks. manglende strøm i hegnet hurtigere vil blive opdaget end i de øvrige hegninger, der ikke på samme vis bliver tilset dagligt.

Et eventuelt ønske om mulighed for fladefærdsel på dette område kan fortsat imødekommes, såfremt man bevarer denne eksisterende fold, men i stedet for sammenlægning med øvrige folde blot opsætter låger i selve folden. Så kan besøgende fortsat færdes igennem dette område, hvis de ønsker at gå ind i foldene. Langt størstedelen af skovens brugere vil dog ønske at blive på skovens stier og eksisterende adgangsveje hvorfra man har et fint blik ind i græsningsfoldene uden at risikere at skulle i karambolage med de græssende dyr.

Genskabelse af naturlig hydrologi i Hessemose Området og afledning af vand til skovens naboer
Grundlæggende og overordnet har vi ikke noget imod genskabelse af den naturlige hydrologi i skoven. Vi kan dog konstatere, at vi efter de seneste arbejder i Hessemose Området vedrørende dette og det våde 2023 har haft oversvømmelser vi aldrig har set på vores jord før og heller ikke har kunnet konstatere tidligere. Vandet fra skoven løber simpelthen så hurtigt, at Hessemose C. løb ikke kan følge med og med den konsekvens at C. Løbet løber over sine bredder og ind i vores haver, navnlig bredejere ved Råbjergvej Hessemose C-løb. Endeligt skal der findes en løsning, så skoven ikke afleder vand til vores grund i denne hast at afløbene ikke kan følge med, og som følge af bevidst ødelæggelse af egne dræn, grøfter mv. i skoven.

Opsummerende findes de store gener forbundet med at spærre de to eksisterende adgangsveje for de mange, der færdes igennem og ind i skoven i Hessemoseområdet, på ingen måde at stå mål med de marginale fordele (om nogen) forbundet med sammenlægningen af foldene langs skovbrynet til Gribskov. Hertil kommer at man med sammenlægningen vil fjerne den lokale tilknytning med græssende lokale dyr, som en lidt mindre fold giver mulighed for.

Vi står naturligvis til rådighed for eventuel yderligere dialog, drøftelser og præcisering af ovenstående.

--

Med Venlig hilsen
Benny Mühring

Michael Krogh

Høringssvaret forvaltningsplaner

Kære Naturstyrelse

Vi vil gerne afgive høringssvar vedr. Forvaltningsplanen for Annebjerg, Grønnehave og Ulkerup Skov. Konkret drejer det sig om den påtænkte Skovgræsning i Annebjerg og Ulkerup skovene. Skovgræsningen vil være et meget fint og tiltrængt tiltag, som vil være med til at fremme biodiversiteten i området. Skovgræsningen vil være helt i tråd med Biodiversitetsrådets anbefalinger (se nedenfor) om at udlægge større funktionelt sammenhængende områder, hvor de naturlige økologiske processer kan udfolde sig.

Vi kan tilslutte os GEUS anbefalinger i rapporten: Anbefalingerne vedrørende omstilling og forvaltning af skov til biodiversitetsformål (2018).

Græsning og anden påvirkning fra store, planteædende pattedyr er af central betydning for biodiversiteten og en væsentlig fordelende faktor for vegetationsudviklingen i naturlige skovlandskaber - og har været det i Danmark frem til indfredningen af skovene sidst i 1700-tallet og i første halvdel af 1800-tallet. Vi anbefaler græsning i alle de skovområder, hvor det er muligt at praktisere som helårsgræsning uden tilskudsfodring.

Hegn kan etableres som semipermeable hegn, hvor arter som bæver, krondyr og dådyr kan passere, mens bl.a. bison, kvæg og hest holdes inde. Der bør være offentlig adgang gennem låger til hegnene, samt alternative ruter uden om hegnene.

Der bør arbejdes med helårsgræsning uden tilskudsfodring, således at der udvikles et naturligt græsningstryk primært baseret på den tilgængelige fødemængde og de naturlige årstids- og klimabestemte variationer i denne.

”Beskyttet natur i Danmark i et internationalt perspektiv Udgivet 29 november 2022

Biodiversitetsrådet. 2022. Fra tab til fremgang - beskyttet natur i Danmark i et internationalt perspektiv. ISBN 978-87-974319-0-0 Digitale udgaver af Biodiversitetsrådets udgivelser findes på www.biodiversitetsraadet.dk/

Hovedårsager til tabet af biodiversitet i Danmark Den største årsag til tabet af biodiversitet i Danmark er mangel på beskyttet plads af høj kvalitet for biodiversiteten. Den vigtigste årsag til, at det efter mange års biodiversitetsindsatser ikke er lykkedes at vende tabet af biodiversitet til fremgang i Danmark, er at der ikke er reserveret nok plads af høj naturkvalitet, hvor naturen har første prioritet. Områder af høj kvalitet for biodiversiteten er især større funktionelt sammenhængende områder, hvor de naturlige økologiske processer kan udfolde sig, og hvor biodiversiteten er effektivt beskyttet mod direkte og indirekte presfaktorer, dvs. negative effekter af menneskelige aktiviteter.

Hvis vi skal sikre biodiversiteten i Danmark, er det uomgængeligt, at indsatsen for at bevare skovens biodiversitet skal øges betydeligt – også ud over de ca. 75.000 ha, der i dag er planlagt udlagt til urørt skov. Indsatsen skal målrettes bedre, så de udlagte skove beskytter skovens biodiversitet repræsentativt. De konkrete udpegninger er fortrinsvis på statens arealer, som er ujævnt fordelt ud over landet. Indsatsen bør øges, så den i væsentligt højere grad omfatter gamle løvskove på de private arealer, i andre dele af landet. Effekten af den nuværende indsats vil have en positiv biodiversitetseffekt, men især når den er fuldt implementeret om mere end hundrede år. Når arter uddør, er tabet af deres bidrag til den globale biodiversitet endegyldigt.”

Venlig hilsen

Sofia Kølmel og Michael Krogh

Majbritt Westh

Høringssvar vedr Natura2000 plejeplaner

Hermed mit høringssvar
MVH/Majbritt Westh

Aakirkeby den 5/3-2024

Til Miljøministeriet Naturstyrelsen
Gjøddinggård, Førstballevej 2
7183 Randbøl
Forvaltningsplaner@nst.dk

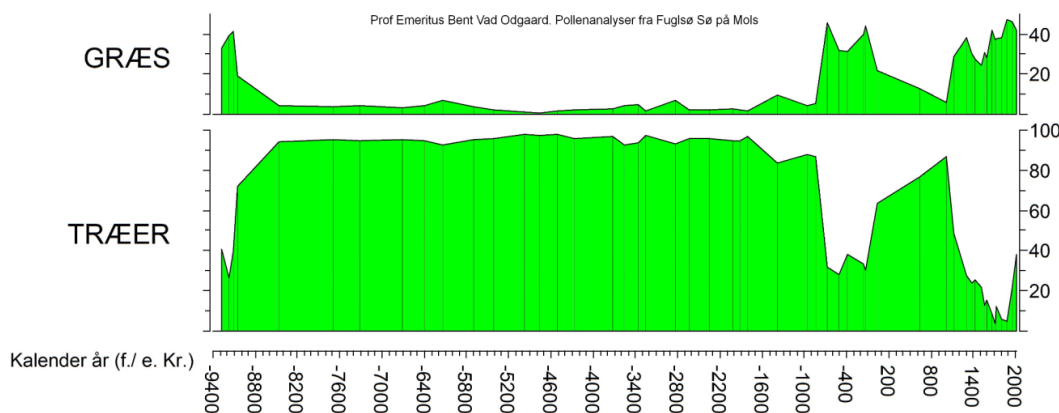
Høringssvar vedrørende Natura 2000 plejeplaner for alle omfattede områder i Danmark

Baggrund

Naturstyrelsens naturdrevne skove har igennem de sidste 30 år betydet fremgang for biodiversiteten i de danske skove. Dette sideløbende med et aktivt varieret friluftsliv og et træproduktion der forsyner bæredygtigt byggeri i Danmark. Den lille nedgang i arter i Danmark, hører for størstedelen til i det åbne land. Jeg ser derfor ingen grund til at ændre forvaltningsmetode til en ny udokumenteret forvaltningspraksis.

Jeg er **imod** de ændringer der beskrives i konceptet urørt skov/ ændrede forvaltningsplaner for Natura2000 områder.

Danmark var naturligt dækket af skov inden landbruget blev udbredt, startende for 6000 år siden - lysåbne og delvist lysåbne arealer med græsning er derfor en menneskeskabt natur.

Kilde: Odgaard & Sørensen 2015: Florahistorie i Mols Bjerge: Nye undersøgelser af pollen og planterester i gamle sølag samt <https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-under-oest-jysk-soe/>

Forvaltningsplanerne om urørt skov indbefatter massiv fældning af eksisterende skov:

Det forekommer ulogisk at fældninger gennemføres i så stort omfang. I alt 75.000 HA bliver til urørt skov, og der genplantes ikke nye træer som erstatning. De fældede træer efterlades til dels i skovbunden i stedet for at blive anvendt som CO2 neutralt byggemateriale. Bunker af grene og stammer ligger og bliver nedbrudt med udledning af CO2 og metan til følge.

De nye plejeplaner er kun gældende i 6 år ved løvskov. Jeg frygter, at når plejeplanerne skal revideres efter de 6 år, vil skovene som er lysstillet, have meget plantevegetation og tæt ung birke- og ahornskov. Jeg forudser, at Naturstyrelsen vil bruge dette argument til at få hegned de urørte skove med forklaringen, at dyrene skal æde sig igennem den nye og tætte vegetation. Jeg opfordrer til fortsat at have en

skyggefuld overetage af gamle træer, som regulerer vegetationen i skovbunden. Dette har, gennem århundreder, været en nyttig måde at styre tilvæksten - også af ørnebregner, som er uønsket. Ingen dyr vil æde dem, da de er giftige.

Mistet artsrigdom med ensidig forvaltning: Vi aner ikke hvad vi mister - der er nemlig ikke lavet en systematisk kortlægning af den biologiske mangfoldighed inden projektets begyndelse. Hvordan vil I evaluere på resultaterne, når der ikke er en baseline? Professor Carsten Rahbek har samme holdning. Vi ved ikke nok om, hvilke arter som allerede nu er i vores natur.

En ensidig fokusering på urørt skov og driftsmetoderne kan føre til tab af artsrigdommen i danske skove. Naturnær skovdrift, der omfatter en mosaik af forskellige naturtyper, fremmer en mere varieret flora og fauna. Kraftig reduktion af granbevoksninger medfører færre rede- og skjulesteder for f.eks. fuglekonger og fødegrundlag for sortspætter samt fjerner vildtets gemmesteder. Fredede planter såsom orkidéer risikerer at forsvinde i grene, kvas og mørke eller vand med den meget fokusering af hydrologi. Eksempelvis frygter jeg, at de 52 forskellige naturtyper som nu er registreret i de Nordsjællandske skove, ender med forringelse af biodiversiteten med den ensidige tilgang til løsningsmodeller. I bruger udelukkende virkemidler som: lysstilling eller renaftdrift af arealer, øget hydrologi, veteranisering af træer og hegninger til tamdyr. Skal man have mosaik skov bør I benytte de gamle vel dokumenterede metoder.

At ændre forholdene for Natura2000 arter så drastisk, kan betyde så stor ændring at Natura2000 arter forsvinder!

Hvor skal eksempelvis Hasselmusen leve, når alt buskvegetation er nedgnavet af kvæg? Hvilke bær og nødder skal de leve af i en gold lysåben skov? Lyt til de gamle skovfolk, som ved hvad de taler om. Der er meget erfaring at hente her.

Reduceret CO₂-optag: En aktivt drevet naturnær skovdrift øger skovens tilvækst og dermed CO₂-optag sammenlignet med urørt skov og særligt urørt skov med græsning. Studier har vist, at aktivt skovbrug kan øge CO₂-optaget med op til 20%. Ved rydning af ikke-hjemmehørende træarter er CO₂ optaget typisk 2-3 gange højere end optag for hjemmehørende arter. Et eksempel er grantræer, idet de vokser hurtigere. Plukhugst sikrer en kontinuerlig tilvækst af træer og dermed en jævn CO₂-optagelse. Det er også på den måde, vi sikrer sunde træer til de næste mange generationer. Når der fjernes træer, mister vi CO₂ oplagringskapaciteten. Dette er uansvarligt, når der ikke genplanter i samme omfang. Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen mangler stadig at sætte tal på den isolerede klimaeffekt af tiltagene med at omlægge 75.000 HA skov til urørt skov med disse metoder.

Miljøministeriet har planer om at 250.000 ha skal tilplanter med skov. Dette er hovedsageligt ved private jordejere. Men vi forudsiger at planerne er kan være svære at få effektueret. Fuldstændig på linje med landbruget frivillige aftale om stop af drift på lavbundsjordene.

Veteranisering: Det forekommer unaturligt, at påføre levedygtige træer skade for at lave kunstige træhabitater for insekter, svampe, fugle og pattedyr - når man kunne fokusere på at beholde gamle træer. Ved veteranisering bliver træet aldrig rigtigt stort og "gammelt" og f.eks. uglehuler vil mangle gamle hule træer.

Øget import af træ: Urørt skov vil reducere mængden af bæredygtigt dansk træ til byggeri. Det betyder øget behovet for import af træ fra andre lande, med negative konsekvenser for både betalingsbalance, miljø og klima. Transport af træ over lange afstande øger CO₂-udledningen og kan føre til ulovlig og ikke-bæredygtig skovhugst i andre lande. Danmark har skrevet under på en afskovningsforordning som træder i kraft med udgangen af 2024. Her skal sikres bevarelse af skove og sikring af træ til møbelindustri og byggeri. Her bør Miljøstyrelsen derfor indstille hugsten og undlade at iværksætte planerne om urørt skov, som hovedsagelig sker i Østdanmark. Savværker skal bruge løvtræ til produktion af møbler, gulve og andre bygningsmaterialer.

Øget risiko for skovbrande: Urørt skov med ophobning af dødt ved, bunker af grene og tæt vegetation øger risikoen for skovbrande, der udleder store mængder CO₂.

Alternative forslag: Jeg støtter en bæredygtig naturnær skovdrift, der sikrer både eksisterende biodiversitet, CO₂-optag og fri adgang til naturen for alle. Naturnær skovdrift indebærer en række forskellige tiltag, herunder:

- Fri adgang for alle: Områderne skal være tilgængelige og sikre for alle mennesker – også os med hund, så vi alle kan nyde naturens sundhedsfremmende effekter i vores fælles natur. Flora og fauna har brug for spredningskorridorer for at kunne spredes og vandre frit. Dette begrænser de mange hegn som er planen for de urørte skove.
- Pleje af lysåbne områder: Lysåbne områder er vigtige for mange danske arter og bidrager til et mere varieret landskab – begræns hegninger med græssere til kun de områder hvor periodevis afgræsning kan anvendes. Danmark ligger for nordligt til at understøtte græsning hele året – det er uetisk at tvinge græssere til at være browsere i vinter-halvåret. Tørt græs er ikke sammenligneligt med hø. Der er ingen næring tilbage. Græsseres fordøjelse er ikke egnet til at skulle nedbryde cellulose i knopper, grene og bark. Indretning af mindre hegninger skal udføres væk fra stier og veje, således at vi der ikke ønsker at færdes blandt kvæget/dyrene får alternative ruter. Befolkningen kommer ikke til at acceptere dyr i hegningerne der dør af sult og parasitter.
- Brug af plukhugst: Plukhugst sikrer en kontinuerlig tilvækst af træer og dermed en jævn CO₂-optag, samt forsyner vores land med tømmer til bæredygtig byggeri.

Kilder:

- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>
- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danish-forests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privat-skovdrift/naturnaer-skovdrift>
- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>
- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danish-forests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privat-skovdrift/naturnaer-skovdrift>
- <https://bevaradedanskeskove.dk/>
- <https://frinaturdanmark.dk/>
- <https://www.facebook.com/frinatur>
- <https://www.facebook.com/groups/312861966884220> • <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/> • <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danish-forests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privat-skovdrift/naturnaer-skovdrift>:
- https://dof.dk/om-dof/nyheder?nyhed_ID=2078
- <https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-under-oestjysk-soe/>

Med venlig hilsen
Majbritt Westh

Erling Krabbe

Høringssvar til N2000 plejeplan Arresø

Til Naturstyrelsen

Se venligst vedhæftede høringssvar.

Med venlig hilsen

Erling Krabbe

Den 8. marts 2024

Til Naturstyrelsen

N2000Plejeplaner@nst.dk

Høringssvar til Naturstyrelsen om plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose

Jeg fremsender hermed mit høringssvar om plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose. I afsnittet om planlagte indsatser i sammenfatningen af plejeplanen savner jeg en oversigt over de plejetiltag, som er iværksat og skal videreføres hvad angår **udpegningsarterne**.

I plejeplanen står blot i opsummeringen, at ” Med baggrund i ovenstående redegørelse for indsatser i den forgangne planperiode kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte aktiviteter er helt gennemført for Naturstyrelsens arealer. Udover de planlagte indsatser er yderligere ikke-planlagte indsatser gennemført jf. tabel F (arter og naturtyper). Samlet har disse indsatser bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.”

Men i redegørelsen fremgår det ikke hvori indsatserne består. Og derfor kan man ikke ud fra plejeplanen vurdere, om indsatserne har bidraget positivt. Det bør man kunne i en plejeplan.

Hvad angår det ynglende havørnepar i Nejede Vesterskov, områdets eneste par, som er på udpegningsgrundlaget som ynglefugle, fremgår det, at ”tiltag iværksættes for at medvirke til arternes ynglesucces.” i den kommende plejeperiode. Men ikke hvori tiltag består. Det finder jeg ikke er tilstrækkeligt tydeligt.

I tabel D for arter beskrives de planlagte indsatser som ”anden regulering”, men ingen beskrivelse. Og under ”eksisterende indsatser” står der blot ”ja”, og rubrikken under ” kommende indsatser” er tom. Dette mener jeg ikke er godt nok. Jeg forstår ikke, hvorfor planen ikke præsenterer indsatserne, som det er gjort under naturtyper. Det efterlyser jeg hermed.

Som bekendt er Naturstyrelsen bundet af Miljøstyrelsens Natura 2000 planer, som senest er revideret i sommeren 2023. Af Miljøstyrelsens Natura2000 basisanalyse fra 2023, som er en del af den samlede Natura 2000 plan for Arresø og Nejede Vesterskov, fremgår det således, at ”Naturstyrelsen som lodsejer lever op til den nødvendige beskyttelse af havørnen i form af et færdselsforbud i en zone omkring reden i yngletiden.” Men i 2021 valgte Naturstyrelsen imidlertid selv at ophæve selvsamme færdselsforbud, og dermed svække beskyttelsesforanstaltningerne i Natura 2000 planen væsentligt, ved nu blot at henstille til publikum at give ørnene fred omkring reden. Det mener jeg er i strid med Miljøstyrelsens Natura 2000 plan for området, og derfor ulovligt. Jeg mener derfor, at Naturstyrelsen som lodsejer nu ikke længere lever op til de nødvendige beskyttelsesbestemmelser for havørnen, som her er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området. Og som den er bundet af iflg. Miljøstyrelsens N2000 plan, og at der dermed ikke længere er i overensstemmelse mellem Natura 2000 planens bestemmelser herom, og plejeplanen.

Jeg anmoder derfor om, at dette forhold rettes op i plejeplanen.

Som illustration af mit forslag til et forbedret skema viser jeg nedenfor et eksempel på planskemaer med beskrivelser af hidtidige og kommende indsatser for arter, som det er vist i plejeplanforslaget for

Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N143 Vestamager og havet syd for.

Arter (planperiode 2016-2021)	Indsats
<i>Almindelig Ryle (A149)</i>	<i>Færdselsregulering ved skiltning</i>
<i>Almindelig Ryle (A149)</i>	<i>Bekæmpelse af invasive arter</i>
<i>Almindelig Ryle (A149)</i>	<i>Bekæmpelse af andre problemarter</i>
<i>Almindelig Ryle (A149)</i>	<i>Aktiv lukning af dræn og grøfter</i>
<i>Almindelig Ryle (A149)</i>	<i>Græsning</i>
<i>Almindelig Ryle (A149)</i>	<i>Begrænsning af prædation</i>
<i>Havterne (A194)</i>	<i>Færdselsregulering ved skiltning</i>
<i>Havterne (A194)</i>	<i>Bekæmpelse af invasive arter</i>
<i>Havterne (A194)</i>	<i>Bekæmpelse af andre problemarter</i>
<i>Havterne (A194)</i>	<i>Aktiv lukning af dræn og grøfter</i>
<i>Havterne (A194)</i>	<i>Rydning af opvækst</i>
<i>Havterne (A194)</i>	<i>Græsning</i>
<i>Havterne (A194)</i>	<i>Begrænsning af prædation</i>
<i>Plettet Rørvagtel (A119)</i>	<i>Bekæmpelse af invasive arter</i>
<i>Plettet Rørvagtel (A119)</i>	<i>Bekæmpelse af andre problemarter</i>
<i>Plettet Rørvagtel (A119)</i>	<i>Begrænsning af prædation</i>

Med venlig hilsen
Erling Krabbe
Biolog, cand.scient.

Henriette Sensius

Kære Naturstyrelsen

Dette er en generel kommentar til Naturstyrelsens forvaltning af Danmarks natur og til høringen om N2000 pleje- og forvaltningsplaner.

Forvaltningen af de danske skove rører meget på sig - sikkert på godt og på ondt.

Meldinger om statens massive indgreb i Danmarks sparsomme og fortrængte natur vækker bekymring når der i kampagner og kommunikation om de nye forvaltningsplaner:

- ikke bliver nævnt noget om hvor meget træ staten anvender/sælger til biomasse og konstruktionsstrø
- ikke bliver redegjort for hvor meget natur, der ødelægges ved indgrebene
- ikke bliver redegjort for hvor lang tid det tager for naturen at restituere efter indgrebene
- ikke bliver talt om eller redegjort for den øgede CO2 udledning eller det reducerede CO2 optag ifm fældning af skove
- ikke bliver redegjort for hvor store skovarealer, der reelt set bliver fældet og hvilke arter det indebærer konkret
- ikke bliver anskueliggjort hvor meget indgrebene øger den samlede biodiversitet

Matcher Naturstyrelsens fortælling om mere natur virkeligheden i skovene?

Der bliver skabt en fortælling om, at Naturstyrelsen øger biodiversiteten og sørger for mere og bedre natur i Danmark, men det virker markedsførende og uigennemsigtigt, fordi det ikke er den fulde historie, der fortælles. Og fordi det i nogle tilfælde er en generel historie, der trækkes ned over et konkret naturområde, hvor forholdene ikke matcher historien eller motivationen.

Fx ønsker Naturstyrelsen at øge biodiversiteten i Sandflugtsplantagen i Odsherred fordi de ønsker at bekæmpe invasive arter og skabe lysninger i skoven, der kan øge biodiversiteten. Det er en skov, der har stået (nærmest) urørt i 150 år. En enestående plantage med primært smukke gamle skovfyr, klitfyr og østrigske fyr, der danner en lysåben skov med mosbegrøede pukler af sandbunker, lyng og lav. Sandflugtsplantagen har tidligere været omtalt som unik, karakterbærende, oplevelsesrig, fredet og del af Natura 2000 - men bliver nu omtalt som produktionsskov. Der skete for ca 2 år siden pludselig en stor skovhugst hvor massevis af skovfyr og østrigske fyr blev fældet, afgrenet og kørt væk i læssevis. Der var ingen invasive arter på de store områder, der blev fjernet. Til gengæld er der en stor spredning af invasiv gyvel på den strandeng, der grænser op til plantagen og som Naturstyrelsen ikke bekæmper. Altså en uoverensstemmelse mellem ord og handling, hvis det reelt er mere biodiversitet, der ønskes. Fortællingen stemmer ikke med de faktiske forhold.

En skov af spørgsmål

Vi danskere har god grund til stor skepsis overfor Naturstyrelsen/ Miljøministeriet fordi ministeriet må siges at bære hovedansvaret for den biodiversitets- og miljøkrise vi står overfor. Sammen med Fødevareministeriet har de ansvar for Danmarks absolut største CO2 udledning og miljøforurening, og må ligge inde med oplysninger om Danmarks samlede forbrug af biomasse, Danmarks samlede naturarealer kontra landbrugsarealer, Danmarks artsrigdom og biodiversitet osv.

Brugen af biomasse som vedvarende energi er kontroversiel og blot derfor skulle man mene, at Naturstyrelsen skal være ekstra opmærksom på at kommunikere om faktiske forhold, formål og agendaer. En af hovedårsagerne til den ringe biodiversitet i Danmark er (så vidt jeg er oplyst) manglen på sammenhængende naturarealer, der lades i fred uden større indgreb.

Derfor må man spørge hvor meget mening det giver at foretage indgreb i eksisterende natur og forbedre biodiversitet fra ok til mere når man ikke medregner de omkostninger for naturen som forvaltningen medfører.

Det kan i visse tilfælde sammenlignes med, at man har et fredet eller bevaringsværdigt hus - ophæver fredningen/beskyttelsen - forandrer huset markant ved nedrivning - og efter nogle år så freder/beskytter man det igen.

Jeg ser lignende ske med forvaltningsplanerne. Man fortæller, at man vil have urørt natur/skov, men undlader at fortælle at man startede med at fælde dem.

Diversiteten i naturtyper synes at lide under forvaltningsstrategien, som næsten udelukkende dyrker lysåbne arealer.

Danmark har en meget ringe naturbeskyttelse og har udfordringer med at leve op til EU's standarder. Hvorfor bevarer Naturstyrelsen ikke de bevaringsværdige, karakterfulde og oplevelsesrige skove? Hvorfor er der også meget dyreliv.

Hvorfor forvandler Naturstyrelsen ikke ikke-natur til lysåben natur? Det kan fx være lavbundsgrunde, tidligere landbrugsgrunde. Det virker oplagt, at tage udgangspunkt i disse naturtyper i stedet for at fælde skov. Det må give en markant højere øgning af biodiversiteten.

Eller ligger der en skjult dagsorden?

Afskover vi Danmark (og andre lande) fordi vi har et enormt forbrug af træflis til fyring i kraftværker? Altså biomasse?

Hvor store skovarealer fjerner Danmark egentlig? Globalt og samlet set når vi medtager forbruget af biomasse, konstruktionstræ og soyamarker i Sydamerika?

Underbelyste debatter og fortællinger i medierne

Det er mange spørgsmål som Naturstyrelsens forvaltningsplaner og kommunikationen giver anledning til.

Der åbner sig en skov af ubesvarede spørgsmål, som jeg håber kan få lidt mere lys i medierne. Diskussionerne om vilde dyr og indhegningen synes at tage magten fra andre vigtige historier, som er underbelyste.

Jeg håber dette skriv kan være med til åbne gode debatter, hvor de utrolig kompetente fagpersoner og journalister jeg har taget med i loopet, kan bidrage med deres store faktabaserede viden.

Tak og håb om meget mere forvaltningsfri natur

Venlig hilsen

Henriette Senstius

<https://www.dn.dk/energi/bioenergi/biomasse/>

Foreninger, virksomheder, myndigheder mv.

Brønderslev Kommune

Høringssvar til plejeplan for Naturstyrelsens arealer i N12 - Store Vildmose

Brønderslev Kommune har modtaget Jeres høringsmateriale med frist d. 8 . marts 2024 for høringsvar. Af høringsmaterialet fremgår det at sammenfatningen er tilgængelig på hjemmeside herfor og at de detaljerede planer ligeledes er. Det har dog ikke været muligt at finde de detaljerede plejeplaner, men alene sammenfatningen og GIS-materialet på hjemmesiden. Det nedenstående høringssvar tager derfor udgangspunkt i sammenfatningen af planen og oplysninger på GIS og ikke den detaljerede plan. Af sammenfatningen fremgår en række planlagte indsatser og redegørelser for indsatsen i den for-gangne plejeplansperiode. Af tabel G fremgår en oversigt over indsatser der ikke er gennemført herun-der f.eks. aktiv lukning af dræn og grøfter på 21,9 ha. Det fremgår at de hydrologiske tiltag der ikke blev gennemført indgik i forberedelse til et større projekt der ikke blev gennemført i sidste handleplan-periode, men nu planlægges for i den nuværende handleplanperiode. Ud fra Brønderslev Kommunes viden er hydrologien i alle tilbageværende naturområder i N12 udfordret i forhold til at sikre gunstig bevaringsstatus og særligt i forhold til genopretning mod aktiv højmose. Dræning af skelgrøfter (rand-effekter som følge af dræning uden for N2000 området) står også anført i plejeplanen som en årsag til at det næppe vil være muligt at genoprette den resterende tidligere højmose af tilgroede og lysåbne partier. Der skal dermed ske en indsats i forhold til hydrologien samt randarealerne omkring mosen for at sikre gunstig bevaringsstatus og udvikling af højmosen mod genopretning til tidligere tilstand. Miljøstyrelsen, Brønderslev samt Jammerbugt Kommune forventes i forslag til Natura 2000 handle-plan for området (offentliggøres 1. marts til 26. april 2024) at tilkendegive interesse for at deltage i et EU LIFE projekt om naturgenopretning af området og vil i den forbindelse gerne samarbejde med Na-turstyrelsen herom som både lodsejer og myndighed i forhold til et LIFE projekt.

Af plejeplanen fremgår det at der er 33,4 ha ny indsats med udlæg af urørt skov. Dette er arealer kort-lagt som skovbevokset tørvemose som skovnaturtyper i kortlægningen fra 2016-2019. Skovbevokset tørvemose (91Do) er en prioriteret habitatnaturtype lig højmose (7110) i området. Af plejeplanen frem-går f.eks. følgende om det største skovpolygon i området:

Skovnaturtype: Skovbevokset tørvemose (91Do)

Areal: 29.01 ha., mosaik arealandel: 100%. Heraf NST areal: 100 %, beregnet NST mosaik arealandel: 29.03 ha.

Basisoplysninger:

- Habitatnr: 12
- Reference ID: 3334

Målsætning:

- Naturlig dynamik og variation
- Sikring af skovnaturtypen
- Sikring og forbedring af hydrologi/vandkvalitet

Indsats:

- Urørt skov (ny indsats): 100%
- Aktiv lukning af dræn og grøfter (ny indsats): 10%
- Græsningsskov (ny indsats): 5%
- Græsningsskov (eksisterende indsats): 5%

Af den statslige Natura 2000 plan for området fremgår det af afsnit 3.3 Modstridende naturinteresser at udvidelser af aktiv højmose (7110) prioriteres højere end de øvrige naturtyper. På sigt mod det formodes at naturgenopretning af højmosen vil gå i retning af flere lysåbne arealer mod naturtypen aktiv højmose og færre skovbevoksede arealer. Brønderslev Kommune bemærker hertil om det er hensigtsmæssigt at udlægge arealer med skovbevokset tørvemose til målsætning om urørt skov, hvis dette indgår i nationale mål om arealer med urørt skov, som skal indfries/fastholdes? I så fald vil man kunne risikere at måtte fastholde en naturtype som skov i området trods Natura 2000 planens konkrete prioritering af modstridende naturinteresser. Plejeplanen bør derfor afspejle Natura 2000 planens prioritering af modstridende naturinteresser for at sikre at der ikke modstrid hermed. Hvis den praktiske del af forvaltningen af en plejeplan er at sikre, at området ikke driftes skovbrugsmæssigt er det fint at udlægge driften til i praksis urørt skov. Det vil flugte med Natura 2000 planens retningslinjer og mål, samt basisanalysens trusselsbeskrivelser om at andelen af dødt ved i skovbevokset tørvemose er faldende i området. Det bør dog overvejes om ikke arealet skal udlægges til mose (skovbevokset tørvemose) og at driften så i stedet bare skal angives til at være **som urørt skov**, for at forhindre misforståelser omkring det overordnede mål for områdets forvaltningsindsats samt prioriteringen mellem de forskellige naturtyper.

Med venlig hilsen

Keld Koustrup Sørensen

Naturmedarbejder

Natur og Miljø

BRØNDERSLEV KOMMUNE

Slots- og kulturstyrelsen

Slots- og Kulturstyrelsens bemærkninger til Naturstyrelsens N2000-plejeplaner på de statslige arealer som Naturstyrelsen forvalter.

Kære Naturstyrelsen

Slots- og Kulturstyrelsen har set høringsmaterialet igennem og bemærker, at gældende lovgivning vedr. ”Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter¹” <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/1098> ikke tilsidesætter museumslovens bestemmelser.

Slots- og Kulturstyrelsen har sammen med Naturstyrelsen erfaringer for at finde fælles løsninger, der både tager hensyn til hensigten med N2000-planerne og hensynet til fortidsminderne jf. ML Kap. 8 og Kap. 8a.

Slots- og Kulturstyrelsen ser frem til fremtidige dialoger, hvor der er behov for drøftelser af specifikke projekter ved konkrete fortidsminder.

Venlig hilsen
Marie Walther
Specialkonsulent
Center for Kulturarv
Fortidsminder

Slots- og Kulturstyrelsen

Holbæk Kommune

Bemærkninger til N2000 plejeplan for N155 Udby Vig fra Holbæk Kommune

Til Naturstyrelsen

Jeg har med interesse læst jeres plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N155 Udby Vig. Jeg har kun en enkelt bemærkning til plejeplanens indhold, da den helt overordnet virker godt gennemarbejdet.

Bemærkningen går på, at vi kan konstatere, at der fremgår nogle arealer med kortlagte lysåbne naturtyper langs kystlinjen ud for Naturstyrelsens matrikler, som ikke synes at være fuldt omfattet af jeres plejeplan, selvom disse arealer må betragtes at høre til Naturstyrelsens ejendom. Der er særligt (men ikke kun) et sammenhængende område ved Bognæs Skov med naturtypen strandeng, som vi mener bør omfattes af jeres ejendom og dermed plejeplan.

Da vi betragter disse arealer langs kystlinjen som en del af Naturstyrelsens ejendom, mener vi ikke, at kommunen er myndighed i Natura 2000-planlægningssammenhæng – og derfor er disse arealer ikke omfattet af Holbæk Kommunes forslag til Natura 2000-handleplan for N155 Udby Vig.

Da de kortlagte naturtyper på disse kystlinje-arealer ikke er talt med i jeres plejeplan, kommer det samlede areal med naturtyperne i hhv. jeres plejeplan og kommunens handleplan ikke til at stemme (fuldt) overens med arealangivelserne i den overordnede N2000 plan eller basisanalysen for området. Vi mener egentlig ikke, at der er tale om noget stort problem, men blot en mindre uhensigtsmæssighed.

I er velkommen til at kontakte mig, hvis I har behov for nærmere dialog om det.

Med venlig hilsen
Carsten Funch Madsen
Team Natur

Holbæk Kommune
Vækst og Bæredygtighed • Natur og Miljø

DOF Nordjylland

Høringssvar vedrørende Hammer Bakker

Til Naturstyrelsen
Hermed høringssvar vedrørende Hammer Bakker
Venlig hilsen
Gunnar Hansen
Naturpolitiske Udvalg, DOF-Nordjylland

BirdLife
DANMARK

DOF Nordjylland

29.02.2024

Høringssvar fra DOF-Nordjylland vedr. Natura 2000-område nr. 218 Habitatområde H218

Hammer Bakker Øst

Natura 2000-planerne 2022-2027 har overordnet fokus på:

- Mere naturlige processer og naturens robusthed
- Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder
- Bekæmpe invasive arter

Der er i Hammer Bakker Øst lavet en stor indsats for at fjerne ikke hjemmehørende træsorter og lave plads til mere lysåbne naturtyper hvilket vi i DOF-Nordjylland finder meget positivt. Den østlige del, som helårs græsses med køer, heste og geder. Udvikler sig lovende.

Der er intet nævnt om invasive arter i planen. Det er meget nemt at få et overblik på Arter.dk som har registrering, som kun omhandler disse arter. Der er fx registreret en del Bjergfyr og Sitka-gran, begge invasive arter, på hængesækken i Pebermosen. En tidlig indsats, fx over for opvækst af Glansbladet Hæg, eller andre invasive arter bør påbegyndes, inden arterne bliver for udbredte.

Vi er i DOF-Nordjylland forundret over, at eneste art på udpegningsgrundlaget, Stor Vandsalamander ikke er nævnt i natura 2000-planen 2022-2027. Arten bør eftersøges i alle områdets søer, og områder tæt på egnede søer bør forberedes til de perioder hvor den Store Vandsalamander opholder sig på land. Det er positivt, at hele tre fuglearter Sort spætte, Hedelærke og Rødrygget tornskade, som er på Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1, yngler i området.

Venlig hilsen
Gunnar Hansen
Naturpolitisk Udvalg, DOF-Nordjylland

DOF Nordsjælland

Naturstyrelsens udkast til plejeplan for Natura2000 område N134 Arresø - Høringssvar DOF

Til: Naturstyrelsen,

N2000Plejeplaner@nst.dk

Vedrørende Naturstyrelsens udkast til plejeplan for Natura2000 område N134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose (Fuglebeskyttelsesområde F106, Habitatområde H118)

DOF Nordsjælland fremsender hermed vedhæftede høringssvar. I høringssvaret til Natura2000 plejeplanen henviser vi bl.a. til vores tilsvarende høringssvar til forvaltningsplan for urørt skov på Arrenæs og Frederiksværkskovene. Sidstnævnte vedhæftes derfor som bilag.

Med venlig hilsen

Henrik Boeg

DOF Nordsjælland

Naturpolitisk udvalg

DOF Nordsjælland

Lokalafdeling under Dansk Ornitologisk Forening

Til: Naturstyrelsen,

N2000Plejeplaner@nst.dk

d. 02-03-2024

Vedrørende Naturstyrelsens udkast til plejeplan for Natura2000 område N134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose (Fuglebeskyttelsesområde F106, Habitatområde H118):

DOF Nordsjælland fremsender hermed følgende høringssvar:

Generelt finder DOF Nordsjælland, at det forliggende planmateriale i denne plejeplan er præsenteret i en form, hvor det er vanskeligt at skaffe sig overblik over, hvorvidt den er i overensstemmelse med Natura2000 planen og tidligere plejeplaner, samt hvilke konkrete indsatser der påtænkes især med hensyn til fuglelivet. Planmaterialet fremstår således mindre sammenhængende end f.eks. forvaltningsplanerne for urørt skov. Natura2000 plejeplanen indeholder selvfølgelig også positive elementer.

Fuglearter på udpegningsgrundlaget:

Stor skallesluger: Forekomsten af stor skallesluger i Arresø er en af de meget få forekomster af rastende vandfugle af international betydning i Nordsjælland, og den eneste på Naturstyrelsen Nordsjællands arealer. Af den gældende plejeplan fremgår at 'der vil ske en indsats med henblik på begrænsning af færdsel på søen for at sikre ro til stor skallesluger'. I forslaget til plejeplan er der imidlertid både ifølge GIS-kortet og sammenfatningen hverken målsætning eller indsats for arten på trods af, at forekomsten er af international betydning.

Vi skal i den forbindelse tillade os at erindre Naturstyrelsen Nordsjælland om Natura2000 planens punkt 3.1 side 19 hvoraf fremgår at det er målet: 'At der er sikret raste- og overnatningsområder for stor skallesluger', og punkt 3.2 side 20, hvoraf fremgår: 'For trækfugle, der kan optræde med internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, skal deres raste- og overnatningsområder sikres eller være i fremgang, således at området også fremadrettet kan huse en bestand af international betydning'.

Vi undrer os over, at planens målsætning ikke er overført til plejeplanen, og vi skal anbefale, at det sker, således at Natura2000 plejeplanen bringes i overensstemmelse med Natura2000 planen. Og herudover anbefaler vi, at den ovenfor beskrevne hidtidige indsats tilsvarende overføres fra den gældende plejeplan til den nye plejeplan, og at indsatsen samtidig gerne konkretiseres yderligere.

Fiskeørn: Af Natura2000 planen gælder for fiskeørn: 'For trækfugle, som ikke optræder med nationalt eller internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, er målet, at deres fælde-, raste- og overnatningsområder skal sikres eller være i fremgang'. Af forslaget til plejeplan fremgår af GIS-kortet, at målsætningen er 'reduktion af forstyrrelse og menneskelig færdsel'. Denne målsætning har DOF Nordsjællands fulde opbakning. Mht. indsatsen oplyser både GIS-kortet og sammenfatningen, at der er tale om en eksisterende indsats i form af anden regulering, som med andre ord bør fremgå af den hidtil gældende plejeplan. Af denne fremgår det imidlertid for fiskeørn vedkommende, at forventningen til den samlede indsats er, at 'tilstanden og det samlede areal af levestederne for havørn, fiskeørn og stor skallesluger som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne'. Den samlede indsats består imidlertid i al væsentlighed af pleje af rigkær, hvilket selvfølgelig er prisværdigt og kan komme andre fugle til gode (se nedenfor), men er uden relevans for fiskeørn. Af planforslagets sammenfatning fremgår at 'tiltag kan iværksættes for at medvirke til artens ynglesucces'. Det er selvfølgelig også prisværdigt, men ikke helt logisk i betragtning af, at arten kun er på udpegningsgrundlaget som trækfugl. Således fremgår det efter vores opfattelse ikke med sikkerhed hverken af Natura2000 planen, af den gældende plejeplan eller forslaget til plejeplan, hvilken indsats, der er tale om for fiskeørns vedkommende, og vi kan derfor ikke vurdere indsatsens indflydelse på udpegningsgrundlaget.

DOF Nordsjælland skal derfor opfordre Naturstyrelsen til at konkretisere indsatsen for fiskeørn.

Isfugl: I forslaget til plejeplan er der ifølge sammenfatning og GIS-kort hverken målsætning eller indsats for isfugl. Det undrer os, fordi det af den hidtil gældende plejeplan fremgår at 'tilstanden og det samlede areal af levesteder for isfugl som ynglefugl skal sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arten i området'. I Natura2000 planen anføres tilsvarende, at 'for ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem er målet, at de skal bidrage til at sikre og øge bestanden på nationalt niveau. Levestedernes samlede areal og tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) skal være stabil eller i fremgang'. Vi vil derfor anbefale, at den hidtil gældende målsætning overføres til den nye plejeplan, således at der skabes overensstemmelse mellem Natura2000 planen og plejeplanen. DOF Nordsjælland skal ligeledes opfordre til, at indsatsen for isfugl konkretiseres.

Rørhøg: For rørhøgens vedkommende er der lidt bedre sammenhæng i planmaterialet. Der er således god sammenhæng mellem Natura2000 planens tilstandsbeskrivelse og målsætning og målsætningen i den nye plejeplan, som den fremgår af sammenfatning og GIS-kort. Af Natura2000 planen fremgår, at målet er, at der er sikret egnede og tilstrækkeligt uforstyrrede levesteder for rørhøg, og det går igen i forslaget til plejeplan. Problemet opstår imidlertid, når man kommer til indsatsen. Ifølge sammenfatningen er der tale om en eksisterende indsats i form af sikring af levesteder i øvrigt. Men af den hidtidige gældende plejeplan fremgår, at indsatsen i al væsentlighed drejer sig om pleje af lysåbne områder, især rigkær. I modsætning til f.eks. fiskeørn kan der netop for rørhøgens vedkommende dog være en vis grad af synergieffekt, idet rørhøg ud over større rørskovsområder også gør brug af tilstødende lysåbne områder til fouragering. Som indsats for både for rørhøg og rørdrums vedkommende burde Natura2000 plejeplanen imidlertid henvise til en samlet plan for Arresøs bredzone og rørskov – hvis en sådan plejeplan eksisterer. Og hvis ikke dette er tilfældet, bør den udarbejdes med fokus på også fremadrettet at sikre optimale yngleforhold for rørhøg og rørdrum.

Af Natura2000 planen fremgår i øvrigt for rørhøgens vedkommende, at 'den helt overordnede høje tilstand skyldes primært højt areal med rørsump og høj vegetationshøjde med sammenhængende rørskove hvor især vandstand sikrer, at de rugende fugle har gode yngleforhold'. Dette forhold bør indgå i

en plejeplan for rørskov og bredzone. Vandstanden i rørskoven er af stor betydning for både rørdrum og rørhøg. Vi skal derfor kraftigt advare imod, at man sænker sommervandstanden i Arresø, da det vil have udtalt negative konsekvenser for udpegningsgrundlagets fuglearter.

Rørdrum: Også for rørdrums vedkommende er der lidt bedre sammenhæng i planmaterialet. Der er således god sammenhæng mellem på den ene side Natura2000 planens tilstandsbeskrivelse og målsætning og på den anden side målsætningen i den nye plejeplan, som den fremgår af sammenfatning og GIS-kort. Af Natura2000 planen fremgår, at målet er, at der er sikret egnede og tilstrækkeligt uforstyrrede levesteder for rørdrum, og dette går igen i forlaget til plejeplan. Problemet opstår imidlertid igen, når man kommer til indsatsen. Ifølge sammenfatningen er der tale om en eksisterende indsats i form af sikring af levesteder i øvrigt. Men af den hidtidigt gældende plejeplan fremgår, at indsatsen i al væsentlighed drejer sig om pleje af lysåbne områder, især rigkær. I modsætning til rørhøg er den forventelige synergieffekt for rørdrums vedkommende beskednen. Rørdrum foretrækker f.eks. at fouragere i kanten af rørskoven ud mod åbent vand og har dermed nogle helt andre krav end rørhøg. Som indsats for både for rørhøg og rørdrums vedkommende burde Natura2000 plejeplanen henvise til en samlet plan for Arresøs bredzone og rørskov – hvis en sådan plejeplan eksisterer. Og hvis ikke dette er tilfældet, bør den udarbejdes med fokus på også fremadrettet at sikre optimale yngleforskel for rørdrum og rørhøg.

Af Natura2000 planen fremgår i forbindelse med modstridende naturinteresser, at der 'ved etablering af lysåbne, lavt voksende plantesamfund som rigkær skal der tages hensyn til at sådanne arealer ikke giver optimale levesteder for rørdrum og rørhøg. Rørdrum og rørhøg kræver store sammenhængende områder med gammel rørskov, der har højere prioritet end etablering af nye lysåbne rigkær'. DOF Nordsjælland kan fuldt ud tilslutte sig denne afvejning. Vi skal gøre opmærksom på, at afvejningen ikke fremgår af plejeplanens sammenfatning, hvilket vi finder, at den burde.

Endvidere fremgår det af Natura2000 planen for rørdrums vedkommende, at 'den helt overordnede gode tilstand skyldes primært favorabel vegetationshøjde af rørskoven og gode hydrologiske forhold med en høj vandstand samt ringe forstyrrelse'. DOF Nordsjælland kan i denne forbindelse fuldt ud tilslutte sig, at rørskoven sikres mod forstyrrelse, og at dette forhold bør indgå i en samlet plan for søens rørskov og bredzone. Vi skal også understrege, at vandstanden i rørskoven er af stor betydning for både rørdrum og rørhøg. Vi skal derfor kraftigt advare imod, at man sænker sommervandstanden i Arresø, da det vil have udtalt negative konsekvenser for udpegningsgrundlagets fuglearter.

Havørn: Arten er på udpegningsgrundlaget både som ynglefugl og som trækfugl. Af Natura2000 planen fremgår, at målet er, at der skal sikres egnede og tilstrækkeligt uforstyrrede levesteder for havørn, og at forekomsten for ynglende havørns vedkommende skal bidrage til at sikre og øge bestanden på nationalt niveau. For trækkende havørne er planens målsætning, at deres fælde-, raste- og overnatningsområder skal sikres eller være i fremgang. I forlaget til plejeplan fremgår det af sammenfatningen, at der for havørn og fiskeørn kan iværksættes tiltag for at medvirke til arternes ynglesucces, og det fremgår af forslaget sammenfatning og GIS-kort, at målsætningen er sikring af art og levested og at indsatsen er eksisterende og omfatter anden regulering. Forslaget til plejeplan fastlægger således, at den eksisterende indsats skal fortsættes. Den eneste eksisterende indsats os bekendt, der relevant for havørn, er etableringen af færdselsfri zoner omkring rederne. Der kan f.eks. ikke forventes nogen synergi i forhold til pleje af rigkær. Ud fra det samlede planmateriale må vi derfor at gå ud fra, at forslaget til Natura2000 plejeplan har til hensigt at videreføre de færdselsfri zoner omkring havørnrederne. Dette har naturligvis DOF Nordsjællands fulde støtte. Det drejer sig dels om havørneparret i Nejede Vesterskov, dels om det par, der forøger at etablere sig i den nordvestlige del af søen med udgangspunkt i Auderød Skov. I øvrigt havde målsætningen 'reduktion af forstyrrelse og skadelig færdsel' været mere passende i denne sammenhæng.

Skovnaturtyper: Mht. indsats for skovnatur skal DOF Nordsjælland i al væsentlighed henviser til sit hørings svar til forvaltningsplan for urørt skov på Arrenæs og i Frederiksværkskovene fremsendt til forvaltningsplaner@nst.dk (bilag 1). Naturstyrelsens forslag til forvaltningsplan for urørt skov rummer mange biodiversitetsfremmende tiltag ikke mindst i form af genetableret hydrologi og græsning. Disse tiltag kan DOF Nordsjælland fuldt ud støtte, og indsatsen vil absolut være til gavn for fuglelivet generelt. Men lige præcis for fuglearterne på udpegningsgrundlaget vil de biodiversitetsfremmende tiltag for skovnatur ikke umiddelbart have den helt store indflydelse. For havørn og fiskeørn kan den urørte skov dog formentlig blive af betydning på længere sigt. I forvaltningsplanen for urørt skov på Arrenæs og i Frederiksværkskovene anføres, at der vil blive etableret en række i mini-shelters i bl.a. Sonnerup Skov og på Arrenæs. Den præcise placering og antallet af disse shelters fremgår imidlertid ikke af forvaltningsplanen. Det er derfor ud fra det foreliggende planmateriale ikke muligt at vurdere, hvilken effekt etableringen vil kunne have på Natura2000 områdets fuglearter. Det tillader vi os at betragte som en mangel i planmaterialet.

Lysåbne naturtyper: Pleje af lysåbne naturtyper, f.eks. rigkær i Lille Lyngby Mose og på østsiden af Arrenæs, er efter DOF Nordsjælland vurdering i sig selv værdifuld, og kan også komme en række fuglearter tilknyttet disse biotoper til gavn. Vi støtter derfor disse plejeindsatser. Men med hensyn til fuglearterne på udpegningsgrundlaget er der i modsætning til, hvad planmaterialet anfører, kun en delvis synergieffekt med en enkelt art nemlig rørhøg. Hvad de andre fuglearter på udpegningsgrundlaget angår, kan der ikke forventes nogen betydende synergieffekt i forhold til plejen af de lysåbne naturtyper.

Med venlig hilsen

Jørgen Jacobsen
DOF Nordsjælland, Naturpolitisk Udvalg
Caretaker for Arresø
DOFs repræsentant i Halsnæs Kommune

Carsten Michael Jørgensen
DOF Nordsjælland, Bestyrelsen og
Naturpolitisk udvalg
DOFs repræsentant i Gribskov Kommune

Stig Englund
DOF Nordsjælland, Naturpolitisk Udvalg
DOFs repræsentant i Hillerød Kommune

Henrik Boeg
DOF Nordsjælland, Naturpolitisk Udvalg

Bilag 1: Forvaltningsplan for Arrenæs og Frederiksværkskovene – Hørings svar DOF.

DOF Nordsjælland
Lokalafdeling under Dansk Ornitologisk Forening

Til: Naturstyrelsen
Forvaltningsplaner@nst.dk

d. 23-01-2024

Vedrørende Naturstyrelsens udkast til forvaltningsplan for urørt skov på Arrenæs og i Frederiksværkskovene

DOF Nordsjælland fremsender hermed følgende hørings svar:

DOF Nordsjælland kan fuldt ud støtte forvaltningsplanens intentioner om at stille mod et varieret sø- og skovlandskab, hvor andelen af vådområder og græsningsarealer vil blive øget, hvilket vil bidrage til at understøtte områdets mosaiknatur og vekslende strukturer med skovområder og lysåbne områder, således som det fremgår af afsnittet Plan natur.

I forhold til afsnittet Status – Natur, Naturtyper og arter kan vi supplerende oplyse, at sortspætte yngler i Brødemose Skov men med års mellemrum, og at den ikke har ynglet i Vinderød Skov siden 2002. Men den ses hyppigt begge steder. Der er imidlertid i forbindelse med sortspætte en vigtig pointe i under alle omstændigheder at bevare en andel nåleskov i disse skove, idet det giver den faste ynglebestand i Tisvilde Hegn og Asserbo Plantage bedre mulighed for at sprede sig i landskabet.

Med hensyn til afsnittet Plan natur – biodiversitetsskov/urørt skov biodiversitetsfremmende aktiviteter kan vi som sagt generelt støtte de foreslåede planaktiviteter i form af græsning og reetableret hydrologi i såvel Brødemose Skov, Auderød Skov, ved Sonnerup Skov og på Arrenæs.

I forbindelse med græsningen syd for Sonnerup Skov, er vi nødt til at tage et forbehold, idet vi ganske vist kan se forslaget i planen (planaktivitet G5), men med vores bedste vilje ikke kan genfinde det på GIS-kortet. Vi kan derfor ikke vurdere, om afgræsningen strækker sig så langt mod syd, at det kan påvirke rørskovens i Nørremosen. Det er vigtigt, at græsningsfolden syd for Sonnerup Skov arealmæssigt ikke omfatter egentlig rørzone, da denne i mange år netop i dette område har været hjemsted for ynglende rørhøg og rørdrum, som begge er på udpegningsgrundlaget for Natura2000 området. Vi har dog bemærket, at Naturstyrelsen ifølge planen netop har fokus på at sikre og bevare rørskovens i Nørremosen. Vedrørende afgræsningen på Arrenæs finder vi det positivt, at de eksisterende græsningsarealer udvides ved inddragelse af områder, der i dag dyrkes og er i omdrift.

Hvad angår hydrologien må etablering af flere lavvandede søer på Arrenæs (planaktivitet H13-16) vurderes at have et fint potentiale, hvad angår fuglelivet. Retablering af hydrologien i Auderød Skov og Sonnerup Skov vil være til gavn for lille flagspætte og en række småfugle, og afhængigt af vandstanden evt. også krikand og hvinand. I Sonnerup Skov vil vi i forbindelse med planaktivitet H1 anbefale, at man i stedet for at bruge ressourcer på at udbedre den eksisterende sti og etablere stemmeværk ændrer traceet til at forløbe bagved/vest for vådområdet. Herved får man skabt et sammenhængende uforstyrret område, hvor ellesumpen og rørskovens ligger i forlængelse af hinanden, og hvor rørskovens dermed bliver mere velegnet som yngleplads for arter på udpegningsgrundlaget som rørhøg og rørdrum. Det skal påpeges, at der pga. rørskovens højde sædvanligvis er yderst begrænset udsigt over Arresø fra den eksisterende sti, og at traceet gennem skoven derfor må anses for at være af lige så stor rekreativ værdi. Til gengæld vil man i forbindelse med et ændret trace i vid udstrækning kunne gøre brug af eksisterende skovvej og sti. Desuden kan de vandstandssvingninger, vi måske kommer til at se i fremtiden i forbindelse med klimaforandringerne, medføre at vandet fra søen kan ende med at blive et lige så stort eller større problem for den eksisterende sti som vandet fra skoven. Derfor fremtræder en ændring af traceet også som den mest fremtidssikre løsning.

I afsnittet Naturgenopretningsmodeller og fældningsgrader finder DOF Nordsjælland det positivt, at ganske mange områder lægges urørt straks, herunder områderne med nåletræ, jf. det ovenfor anførte om sortspætte.

I afsnittet Aktiviteter for friluftsliv finder DOF Nordsjælland mht. friluftszoneringen det særdeles positivt, at en relativt stor del af forvaltningsplanens område er udlagt til stillezone. Vi anerkender fuldt ud, at en stor del af skovene er bynære, men i betragtning af, at der ifølge planen tilsyneladende ikke er nogen planaktiviteter for friluftsliv i den bynære facilitetszone, skal vi forslå, at en del af denne ændres til friluftszone til fordel for naturen og det almene friluftsliv.

I forvaltningsplanen anføres, at der i indeværende planperiode vil blive etableret en række i minishelters i Sonnerup Skov, Brødemose Skov og Arrenæs. Der er imidlertid ingen facilitetszone i Brødemose Skov og i Sonnerup Skov findes der kun facilitetszone ved broen og det tilhørende ret store shelter, som ligger der i forvejen. Det fremgår med andre ord ikke af planen, hvor de omtalte mini-shelters

tænkes placeret, og vi ved i øvrigt heller ikke, hvor mange det drejer sig om. Vi har således ikke mulighed for at vurdere deres eventuelle påvirkning af fuglelivet, herunder ikke mindst udpegningsgrundlaget for Natura2000 området. Se bemærkninger nedenfor under væsentlighedsvurdering.

Tilsvarende anføres, at der samarbejdes med Halsnæs Kommune omkring etablering af et fremtidigt ruteforløb på Arrenæs. Det fremgår imidlertid ikke af planen i hvor høj grad der er tale om eksisterende eller nyanlagte stier, og GIS-kortet rummer efter vores bedste overbevisning heller ikke nogen relevante oplysninger herom. Så heller ikke i dette tilfælde har vi mulighed for at vurdere en eventuel påvirkning af fuglelivet, herunder udpegningsgrundlaget for Natura2000 området. Det net af stier, der i Arrenæs planen er enighed om mellem Halsnæs Kommune og Naturstyrelsen, burde efter vores vurdering være fuldt ud tilstrækkeligt til at opfylde publikums behov. Det er vigtigt, at nogle områder friholdes for menneskelige aktiviteter af hensyn til de sårbare ynglende fugle på udpegningsgrundlaget. Se i øvrigt bemærkninger nedenfor under væsentlighedsvurdering.

Angående diskgolffbanen vil vi gerne påpege, at anlægget ikke overholder vilkår nr. 3 i Miljøstyrelsens dispensation efter skovloven og Halsnæs Kommunes landzonetilladelse. Dette understøttes af Miljøstyrelsens nylige afgørelse i forbindelse med Momhøje. I øvrigt mener vi, at det kan diskuteres, i hvilken grad T-stederne overholder vilkår nr. 5, og om anlægget som helhed overholder vilkår nr. 6. Bl.a. på den baggrund skal vi anbefale, at anlæggets dispensation ikke forlænges.

Vedrørende Væsentlighedsvurderingen vil vi gerne understrege, at der efter DOF Nordsjællands opfattelse er rigtig mange gode tiltag og intentioner i herværende forvaltningsplan, ikke mindst i forbindelse med de biodiversitetsfremmende aktiviteter. Men desværre finder vi ikke, at der i forbindelse med aktiviteter for friluftsliv er redegjort fyldestgørende for placering af mini-shelters og et fremtidig ruteforløb (jf. ovenfor). Og det undrer os derfor, at Naturstyrelsen ser sig i stand til at væsentlighedsvurdere de nævnte forhold på det forliggende grundlag, specielt mht. en evt. påvirkning af udpegningsgrundlaget for Natura2000 området eller for den sags skyld bilag IV arter. Det mener vi ikke man kan, når man ikke kender placeringen af de nævnte anlæg.

Med hensyn til et fremtidig ruteforløb, kunne problemstillingen efter vores opfattelse løses ved en tilføjelse til forvaltningsplanen om, at der indenfor planområdet var tale om et forløb på eksisterende stier bortset fra det ovenfor anførte ændrede forløb i Sonnerup Skov. Hvis ikke det er tilfældet, bør der udarbejdes en ny forvaltningsplan, hvoraf anlæggets omfang fremgår. Og det gælder i særlig grad, hvis der er tale om stier, der ligger ud over, hvad der i forvejen er aftalt i Arrenæs Planen, jf. ovenfor.

Med hensyn til etableringen af et ukendt antal mini-shelters med ukendt beliggenhed, er det vores indstilling, at der bør udarbejdes en ny forvaltningsplan, hvor antal og placering er kendt. Den nye plan sendes i fornyet høring, således at vi som høringsberettiget part har mulighed for at tage stilling til problemets omfang. I modsat fald finder vi, at de nævnte mini-shelters bør udgå af planen.

Med venlig hilsen

Jørgen Jacobsen
DOF Nordsjælland
Naturpolitisk udvalg
DOFs repræsentant i Halsnæs Kommune

Henrik Boeg
DOF Nordsjælland
Naturpolitisk udvalg

Cc. DN Halsnæs

DOF Nordsjælland og DOF København

Naturstyrelsens udkast til plejeplan for Natura 2000 område N139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov

Til Naturstyrelsen
N200oplejeplaner@nst.dk

Vedrørende Naturstyrelsens udkast til plejeplan for Natura 2000-område N139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov (Fuglebeskyttelsesområde F109 og habitatområde H123).
DOF Nordsjælland og DOF København fremsender hermed vedhæftede høringssvar til ovenstående.

Med venlig hilsen og på vegne af høringssvargruppen
Richard Larsen
DOF Nordsjælland
Naturpolitisk Udvalg

05-03-2024

Vedrørende Naturstyrelsens udkast til plejeplaner i Natura 2000-område N139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov.

DOF Nordsjælland og DOF København fremsender hermed følgende høringssvar:

DOF Nordsjælland og DOF København har valgt at lægge hovedvægten af vores høringssvar på de af Naturstyrelsens udpegede fuglearter. Vi går i vores høringssvar ud over grænserne for Fuglebeskyttelsesområde F109 og behandler fuglearterne i hele N139.

Følgende fuglearter er udpeget som kritiske/sårbare i området: rørdrum, rørhøg, isfugl, sortspætte og plettet rørvagtel. I den forbindelse er det værd at nævne, at havørn burde føjes til listen - arten yngler nu på 5. år i Sortemosen ved Farum Sø, arten bør fortsat beskyttes ved hjælp af informationsskilte, der sikrer, at havørneparret ikke forstyrres i yngleperioden. Ydermere foreslår vi et forbud mod mountainbikekørsel på stierne omkring Sortemosen.

Rørdrum: I Naturstyrelsens udkast til aktiviteter kan der læses følgende ”reduktion af forstyrrelse/skadelig færdsel” samt ”anden regulering”. Det har ikke været muligt at finde konkrete planer, hvorfor det er vanskeligt at kommentere. Arten yngler med års mellemrum i Sækken i den sydlige del af Farum Sø og observeres i Vaserne fra tid til anden. Sækken vurderes af DOF Nordsjælland og DOF København som værende nogenlunde godt beskyttet grundet den restriktive adgang til sejlads på søen - en informationstavle kunne være et godt initiativ. Det andet potentielle yngleområde, rørskoven på nordsiden af Store Kalv, er noget mere udsat. Her er der stor aktivitet på vandet uden for rørskoven, noget der tydeligt skræmmer fuglene, så her kunne ”reduktion af forstyrrelse/skadelig færdsel være på sin plads.

Rørhøg: Naturstyrelsens udspil som ved rørdrum. Arten yngler med mellemrum i Sækken og ses i Vaserne sikkert på fouragering. Arten kunne beskyttes bedre ved at tilføje rørhøg på den ovenfor foreslåede informationstavle ved Sækken. DOF Nordsjælland og København støtter det nuværende mountainbikeforbud langs rørskoven ved Sækken, og ønsker det opretholdt. Rørskoven ved Vaserne er nok for påvirket af sejlads til, at rørhøg kan finde ro til at yngle.

Isfugl: Isfugl er den almindeligste af de fem udpegede arter i N139. Arten yngler i skrænterne langs bredden ved Frederiksdal Skov, ved Kollekolle, i Vaserne og længere ned ad Mølleåen samt i Maglemo-

sen i Ganløse Ore. Beskyttelsen er igen som ovenfor ”reduktion af forstyrrelse” og igen uden konkrete initiativer. Det er dog DOF Nordsjællands og DOF Københavns vurdering, at de fleste ynglepladser er beliggende, så forstyrrelse er minimeret.

Sortspætte: Arten yngler i Frederiksdal Skov, Præsteskov ved Farum Sø og i Maglemosen i Ganløse Ore. Det er på sin plads at nævne, at Naturstyrelsens naturgenopretning i Maglemosen er en stor succes: udover sortspætte yngler bl.a. isflugl, svaleklire og lille flagspætte, og hele området er en fin mosaik af frit vand og mose med døde træer, det er dog bekymrende at se den relativt kraftige opvækst af birk i Maglemosen. En plejeplan der indeholder rydning af birk er et tiltag DOF kraftigt vil anbefale. I Naturstyrelsens planer for N139 er indsatsen beskrevet som ”ingen indsats”. DOF Nordsjælland og DOF København vil fremføre, at beskyttelse af redetræer må være et minimum af indsats.

Plettet rørvagt: Arten yngler med års mellemrum i Vaserne, Naturstyrelsen beskriver indsatsen som ”sikring af art/levested” med ”ingen indsats”. Arten har i perioden 2016-2021 været søgt beskyttet i form af ”begrænsning af prædation”. Dette har virket efter hensigten, da minken stort set er udryddet i Vaserne. Det er værd at nævne, at de tiltag der er sat værk til beskyttelse af stor kærguldsmed, lys skivevandkalv samt skæv og sump-vindelsnegl i form af høslæt, helårsgræsning og kreation af små vandhuller også gavner plettet rørvagt, vibe og dobbeltbekkasin.

Sammenfattende er det DOF Nordsjællands og DOF Københavns opfattelse, at plejeplanen indeholder meget lidt konkrete forslag/tiltag med hensyn til beskyttelse af fuglelivet, mens stor vandsalamander, stor kærguldsmed etc. tilsyneladende vægtes højere.

Desuden vil vi stærkt opfordre Naturstyrelsen til – ligesom Furesø Kommune – at tilslutte sig DN Furesøs oplæg fra 2023, ”Stor natur i Furesø Kommune” og igangsætte de heri foreslåede naturforvaltningstiltag.

Med venlig hilsen

DOF Nordsjælland Naturpolitisk Udvalg
DOFs repræsentant i Rudersdal Kommune
Richard Larsen

DOF Nordsjælland Naturpolitisk Udvalg
DOFs repræsentant i Allerød Kommune
Arne Kristensen

DOF Københavns Naturpolitiske Udvalg
DOFs repræsentant i Furesø Kommune
Thomas Vikstrøm

Gladsaxe Kommune

Til rette vedkommende

Gladsaxe Kommune har følgende bemærkninger til plejeplanen for Natura 2000 område nr. 139; Øvre Mølledal, Furesø og Frederiksdal Skov.

1. Dele af Bøndernes Hegn og Store Hareskov er beliggende i Gladsaxe Kommune, hvilket ikke fremgår af planen. Dette ønskes rettet i både plan OG resume til planen.
2. Naturstyrelsen har i 2018 fået udarbejdet en rapport med ”Anbefalinger vedrørende omstilling og forvaltning af skov til biodiversitetsformål” i denne står der på side 9:
”Græsning og anden påvirkning fra store, planteædende pattedyr er af central betydning for biodiversiteten og en væsentlig fordelende faktor for vegetationsudviklingen i naturlige skovlandskaber - og har været det i Danmark frem til indfredningen af skovene sidst i 1700-tallet og i første halvdel af 1800-tallet. Vi anbefaler græsning i alle de skovområder, hvor det er muligt at praktisere som helårsgræsning uden tilskudsfordring”. Er helårsgræsning tænkt ind som en del af ”naturlig dynamik og variation” i planen? Gladsaxe Kommune har god erfaring med helårsgræsning OGSÅ i både bynære og mindre naturområder.
3. Endeligt skal det nævnes, at Gladsaxe Kommune stadig afventer Miljøstyrelsens og EU's tilpasning af Natura 2000 afgrænsningen langs Bagsværd Sø ved tribunepladsen.

Venlig hilsen

Ayla Nurkan Gretoft

Biolog

GLADSAXE
KOMMUNE

Vand og Natur
By- og Miljøforvaltningen
Rådhus Alle 7
2860 Søborg

DN Herning

Høringsvar til plejeplaner for natur 2000-område N63, Sønder Feldborg Plantage.

DN Herning, indsender hermed høringsvar til plejeplaner for natur 2000-område N63, Sønder Feldborg Plantage. Jeg er vedhæftet nogle billeder fra det omtalte område, hvor mosen bør genetableres.

Med venlig hilsen
Næstformand i DN Herning
Aksel Lynge Andersen

DN

Næstformand: Aksel Lynge Andersen, Skovvænger 81
Telefon: 42 42 21 07, e-mail: fam.icaa@gmail.com

Dato: 4/3 2024

Til: Naturstyrelsen

Høringsvar til plejeplaner for natur 2000-område N63, Sønder Feldborg Plantage:

Man bør hurtigst muligt, begynde genetablering af den tidligere Hammermose på Naturstyrelsens arealer, både inden for og uden for det nuværende Natura 2000-afgrænsede område. Det er vigtigt, at man får et langt større og mere sammenhængende moseområde.

Der er i området dræningsgrøfter, skovveje og plantninger med nåletræer; alt dette bør fjernes, og området føres tilbage til den oprindelige naturtype før 1800-tallet.

Der er i området mange rødlistede arter, som er tilknyttet netop denne naturtype. Særligt er der tre arter af sommerfugle i området (bølleblåfugl, moserandøje og ikke mindst birke-bladmåler, som første gang blev registreret sidste år). Disse lever isoleret fra andre bestande, og hvad angår bølleblåfugl og birke-bladmåler, formodentlig kun med ganske få individer. Naturstyrelsen bør undersøge den genetiske diversitet hos disse individer for at afgøre, om det er nødvendigt at udsætte individer fra andre populationer, for at øge den genetiske diversitet. Dette kan være helt afgørende for arternes overlevelse i området.

På vegne af Danmarks Naturfredningsforening
Aksel Lynge Andersen,
næstformand for DN Herning

DN Ringkøbing Skjern

VS: Natura 2000 høringssvar NST

Hermed høringssvar fra DN Ringkøbing Skjern

Venlig hilsen

Tage Madsen

5/3 2024

Høringssvar til NST: Sammenfatning af Natura 2000 plejeplan 2022 – 2027 Lønborg Hede - N73, Habitatområde H196

Generelt / Beskrivelse af området

Afgrænsningen af området omfatter stort set kun statens areal, og ikke hele det areal/de naturområder, der burde være omfattet af direktivet, bl.a. Sømose området, hvor tranerne har ynglet siden en gang i 1990-erne.

Lønborg Hede fremtræder som et rimeligt velplejet hedeområde med afgræsning og rydning for opvækst, men der er dog mange steder, hvor blåtop/græsser trives mellem lyngplanterne, antagelig på grund af en for stor tilførsel af atmosfærisk N.

Den vigtigste naturtype er 4010 Våd Hede, hvor betydelige områder er i moderat tilstand. Arealet med klokkeløng er blevet mindre i de senere år, antagelig fordi afvanding/grøfter/dræn i skel afvander dele af heden, til skade for de klokkeløng- og andre plantesamfund, direktivet skulle beskytte - dvs. tilstanden er ikke i mål, og der mangler en indsats for at stoppe denne afvanding.

Planlagte indsatser for naturtyperne på NST arealer

Tabel B:

Ophør med vedligeholdelse af afvanding af 3,1 ha er en ret begrænset indsats i forhold til det behov, der ikke redegøres for i tabellen – det drejer sig antagelig om et væsentligt større areal, der drænes af disse afvandinger.

Tage Madsen

DN Ringkøbing Skjern

5/3 2024

Høringssvar til Sammenfatning af plejeplan for NST arealer Natura 2000-område N68 Skjern Å, Habitatområde H61 og Fuglebeskyttelsesområde F118

Beskrivelse af området

Beskrivelsen af fuglebeskyttelsesområdets afgrænsning er faktisk forkert, og det bør rettes.

DN er opmærksom på, at i Skjern Enge er der arealer, som er svært tilgængelige, som vanskeliggør nødvendige plejeindgreb.

Tabel A: Kortlagte naturtyper

Er myndigheden opmærksom på, at den øgede nedbørsmængde påvirker naturområderne i retning af formindskede græsningsarealer, mens tidvis våde enge udvides og vandområder udvikler sig til rørsump. Tilgroning især med pil går meget hurtigt, så områder, der tidligere kunne defineres som eng må omdefineres til skov

(> 0,5 ha bevokset med træer, som er højere end 5 m) – tilgroningen sker også på de øer, der burde kunne udnyttes som yngleøer for fugle på områdets udpegnings-grundlag, hvilket forringer områdets værdi som beskyttet område.

Planlagte indsatser

Tabel B: Planlagte indsatser for naturtyperne - -

Rydning af opvækst, Ny indsats på 0,3 ha 2022 – 2027 er en meget begrænset indsats. Det fremgår ikke, om den eksisterende indsats på 54,3 ha er gennemført med succes, men når man færdes i Skjern Enge er det tydeligt, at indsatsen med rydning af opvækst halter lang bagefter tilvæksten, og opgaven bliver sværere og mere omkostningstung, jo længere tid der går, før der gribes ind.

Der mangler kort som viser, hvor indsatsen skal foregå

Tage Madsen
DN Ringkøbing Skjern

5/3 - 2024

Høringssvar Natura 2000 plan Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen 2022 - 2027

Sammenfatning af plejeplan - -

Natura 2000 område nr. 69, Habitatområde H62, Fuglebeskyttelsesområde F43
Helt generelt mangler der en redegørelse for hvor de planlagte plejetiltag skal laves (kort).

Tabel B Planlagte indsatser for naturtyperne

Tabellen er intetsigende – hvad skal der foregå hvor.

Vedr. Andet areal uden drift - Er det (kunne være) pleje på øerne i Ringkøbing Fjord (Klægbanke, Olsens Pold m.v.) og i Nymindestrømmen?

Vedr. Tabel D Planlagte indsatser for arter

Tabellen er ikke særligt oplysende, den er ret uforpligtende, og der kan stilles flere relevante spørgsmål end nedennævnte:

Vedr Blisgås: Færdselsregulering ved skiltning: Hvor mon??

Bramgås: Er det overhovedet nødvendigt at gennemføre en indsats for at sikre Br.??

Grågås: Hvor er det mon nødvendigt at regulere færdsel for at sikre arten??

Brushane: Arten behøver beskyttelse, men det er svært at danne sig et billede af hvor og hvordan det skal foregå – og dermed forholde sig til indsatsen.

Hvidklire: I hvilke områder skal hvidklire sikres ved færdselsregulering (i træktiden?)? Det forekommer måske lidt overflødig!

Hvinand: Skal der mon skiltes i Rkø. Fj. ?? Hvordan ??

Skestork: Skal der reguleres/skydes havørne for at sikre skestork mod predation ?? man kunne foreslå, at der skiltes kraftigt ved Skaven Strand, så surfere/kitesurfere orienteres om, at de ikke må komme for tæt på skestorkkolonien på Høje Sande. Det har været et problem, men en bedre afmærkning har hjulpet.

Tabellen er ikke kommenteret udtømmende.

Tage Madsen
DN – Ringkøbing Skjern

DOF Roskilde

Til Naturstyrelsen

Dansk Ornitologisk Forenings lokalgruppe i Roskilde - DOF-Roskilde - har udarbejdet vedlagte høringssvar vedr. plejeplaner for Natura 2000-områderne N136 og N146 - henholdsvis Roskilde fjord og Jægerspris nordskov og Hejede Overdrev, Valborup skov og Valsøllille sø.

Med venlig hilsen

Per Frydenlund Nielsen

DOF-Roskilde

Høring af Naturstyrelsens plejeplaner på egne arealer

N 136 Roskilde fjord og Jægerspris Nordskov

Plejeplanen er primært en fortsættelse af den pleje og de indsatser, der er foretaget i den foregående planperiode. Vi glæder os dog over, at der også er blevet plads til nye indsatser for såvel naturtyper som arter.

Vi vil især fremhæve lukning af dræn og grøfter på 1,7 ha, som hurtigt vil give en større variation og dynamik i områderne. Vi vil i det hele taget anbefale, at der i videst muligt omfang genskabes naturlig hydrologi, da det generelt giver meget udbytte for en beskednen indsats. Dyremosen i Boserup skov er et smukt eksempel på dette, idet mosen har udviklet sig til en fremragende fuglelokalitet.

Vi glæder os også over de nye indsatser, der gøres for at forbedre livsgrundlaget for den truede bille eremitten.

N 146 Hejede Overdrev, Valborup skov og Valsøllille sø

Indledningsvis vil vi gerne kvittere for, at de dele af skoven, der ikke er omfattet af Naturnationalparken, er udpeget som urørt skov – over 500 ha. Det giver et stort samlet område med skovnatur. Det vil bl.a. kunne forbedre forholdene for fåtallige ynglefugle som duehøg og hvepsevåge, som kræver plads og fred. I den sammenhæng vil vi anmode om, at færdsel og forstyrrelser indtænkes i forvaltningen, så der etableres større ”stilleområder” af hensyn til de mest sårbare ynglefugle.

Plejeplanen viderefører de mange tiltag og indsatser, som allerede sker i området. Af planen fremgår det også, at naturforbedringerne i højere grad skal ske ved naturlige processer og dynamik – og det har vores fulde støtte.

Der er også blevet plads til nye initiativer. Vi vil gerne fremhæve etablering af græsningsskov på 0,7 ha og lukning af dræn og grøfter. Det sidste omfatter dog under 0,1 ha. Det synes vi er meget lidt i forhold til områdets størrelse. Netop genskabelse af naturlig hydrologi opfylder ønskerne om mere naturlige processer og dynamik. Samtidig er det en enkel og billig metode, som generelt giver stort naturudbytte.

DOF Nordsjælland

Til: Naturstyrelsen,
N2000Plejeplaner@nst.dk

d. 07-03-2024

Vedrørende Naturstyrelsens udkast til plejeplan for Natura2000 område N133 Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov (Fuglebeskyttelsesområde F108, Habitatområde H117 og H190):

DOF Nordsjælland fremsender hermed vedhæftede høringssvar. I høringssvaret til Natura2000 plejeplanen henviser vi bl.a. til vores tilsvarende høringssvar til forvaltningsplan for urørt skov i Gribskov. Sidstnævnte vedhæftes derfor som bilag.

Med venlig hilsen
Henrik Boeg
DOF Nordsjælland

DOF Nordsjælland
Lokalafdeling under Dansk Ornitologisk Forening

Til: Naturstyrelsen,
N2000Plejeplaner@nst.dk

d. 07-03-2024

Vedrørende Naturstyrelsens udkast til plejeplan for Natura2000 område N133 Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov (Fuglebeskyttelsesområde F108, Habitatområde H117 og H190):

DOF Nordsjælland fremsender hermed følgende høringssvar:

Generelt:

I dette udkast til plejeplan har DOF Nordsjælland med glæde bemærket, at alle 10 fuglearter på udpegningsgrundlaget har en målsætning. Og at målsætningen er sikring af art og levested. Der er således bedre sammenhæng i planmaterialet end f.eks. for Arresøs vedkommende, men det er stadigvæk ikke nemt at skaffe sig overblik over, hvorvidt plejeplanen er i overensstemmelse med Natura2000 planen og tidligere plejeplaner. Natura2000 plejeplanen indeholder en række positive elementer, ikke mindst når det drejer sig om indsats i forhold til rødrygget tornskade og hedelærke.

Med hensyn til Natura2000 planen (punkt 2.3.2 side 14-15) skal vi gøre opmærksom på, at en meget stor del af det areal, der er tilstandsvurderet, kun er i moderat tilstand. Det peger i retning af, at naturtyperne allerede på nuværende tidspunkt har brug for yderligere plejetiltag, og det fremgår af Natura2000 planen side 15 -16, at det i høj grad er de lysåbne naturtyper, der er udfordret af tilgroning og uhensigtsmæssig hydrologi. Dette bør have konsekvenser for plejeplanen, og det er allerede nu påkrævet med en ekstraordinær og hurtig indsats, med det formål at få plejet og lysåbnet de mange tilgroede lysninger, hvor især rødrygget tornskade og hedelærke har ynglet hidtil (se nedenfor under de enkelte arter).

Vi synes også det er et problem, at det kun er rørhøg og plettet rørvagtel - dvs. 2 mose- og rørskovsfugle - der er tilstandsvurderet i landets fjerdestørste skovområde. (Se Natura2000 planen punkt 2.3.5 side 18-19). Således er ingen af de af udpegningsgrundlagets fuglearter, der er tilknyttet skovnatur, tilstandsvurderet.

Af indsatsprogrammets områdespecifikke retningslinjer i Natura2000 planen (punkt 4.2 side 25) fremgår at:

'1. Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord, der kan bidrage til sammenhængende

arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. plettet rørvagtel, rørhøg og isfugl. Udtagningen skal også bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.

2. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hede arealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.'

og

'4. Dele af området udpeges som Naturnationalpark.

5. Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.'

DOF Nordsjælland kan støtte disse indsatser.

I den hidtil gældende plejeplan bemærker vi, at der for arter uden tilstandsvurdering gælder 'at Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for fiskeørn, hvepsevåge, isfugl, rød glente, rødrygget tornskade og sortspætte som ynglefugle sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arterne i området'. Samt at det af Natura2000 planen fremgår at 'den samlede forekomst af naturtyper, arter- og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det. For de skovbevoksede naturtyper, skal andelen af store træer og dødt ved være stabil eller stigende'. Disse målsætninger kan vi ligeledes støtte.

I beskrivelsen af området i plejeplanens sammenfatning synes vi, at isfugl også er værd at nævne.

Fuglearter på udpegningsgrundlaget:

Sortspætte: Hensynet til arten er væsentligt i forhold til udviklingen af nåleskovsområderne, da deres forvaltning er af stor betydning for opretholdelsen af sortspættebestanden i Gribskov. Ifølge Natura2000 planen skal områdets levesteder for sortspætte sikres med et væsentligt indhold af ældre løv- og nåleskov med højt indhold af dødt ved. Forslaget til plejeplan har også som målsætning sikring af art og levested. Forvaltningsplanen for urørt skov lægger megen vægt på bevaring af nåletræ mhp. sortspætte. Der planlægges ifølge Natura2000 plejeplanen ingen indsats i perioden aht. arten alene, men udlægning af urørt skov både udenfor og indenfor naturnationalparken må antages at være til gavn for sortspætte, når der samtidig lægges vægt på bevaring af nåletræ. Se i øvrigt i denne forbindelse f.eks. Naturstyrelsens væsentlighedsvurdering af Naturnationalpark Gribskov afsnit 5.7.15 side 163-166.

Rød Glente: Natura2000 plejeplanen har som målsætning sikring af art og levested. Der planlægges ingen indsats i perioden aht. arten alene, men udlægning af urørt skov både udenfor og indenfor naturnationalparksområdet må anses for at være til gavn for rød glente.

Hedelærke: Det er påkrævet med en ekstraordinær og hurtig indsats, i form af pleje og lysåbning af de tilgroede lysninger, hvor hedelærke tidligere har ynglet. Hedelærke er pga. tilgroning forvundet fra Gribskov, og har dermed ikke længere gunstig bevaringsstatus i området. Ifølge Natura2000 planen skal der ske sikring af arten og dens levested. Tilsvarende er der ifølge udkastet til plejeplan tale om en eksisterende indsats mhp. sikring af levesteder i øvrigt. Indsatsen mht. hedelærke konkretiseres yderligere i plejeplanen, idet det anføres, at der skal ryddes opvækst på udvalgte kendte ynglelokaliteter for arten. Denne indsats har DOF Nordsjællands fulde opbakning, og den bør iværksættes snarest muligt. Der må antages at være en vis synergi mellem plejeindsatserne for hedelærke og rødrygget tornskade.

Rødrygget Tornskade: Også for rødrygget tornskades vedkommende er der behov for en ekstraordinær og hurtig indsats, med det formål at få plejet og lysåbnet de mange tilgroede

lysninger, hvor arten har ynglet hidtil. Bestanden af rødrygget tornskade i Gribskov – Danmarks største samlede bestand af denne art - er faldet med 40 par pga. tilgroningen. I følge Natura2000 planen skal der ske sikring af arten og dens levested. Tilsvarende er der i følge udkastet til plejeplan tale om en eksisterende indsats mhp. sikring af levesteder i øvrigt. Indsatsen mht. rødrygget tornskade konkretiseres yderligere i plejeplanen, idet det anføres, at der skal ryddes opvækst på udvalgte kendte ynglelokaliteter for arten. Denne indsats har ligeledes DOF Nordsjællands fulde opbakning, og den bør også iværksættes snarest muligt. Der må antages at være en vis synergi mellem plejeindsatserne for rødrygget tornskade og hedelærke. Mht. rødrygget tornskade og græsning henvises til DOF Nordsjællands hørings svar til forvaltningsplan for urørt skov i Gribskov (bilag 1).

Hvepsevåge: Hvepsevågens ynglebiotop er forholdsvis tæt, ældre (150årig) løvskov – hovedsagelig bøgeskov - med lysninger (lysbrønde), som giver indflyvningsmuligheder til reden. Områder præget af strukturfældning med stor afstand mellem de gamle træer, er ikke egnede. Af Natura2000 planen fremgår, at områdets skovnaturtyper skal sikre levesteder for hvepsevåge, og tilsvarende fremgår det af udkastet til plejeplan, at målsætningen er at sikre arten og dens levested. Der er ingen specifik indsats for arten alene i planperioden, men udlægning af urørt skov både udenfor og indenfor naturnationalparken må antages at være til gavn for hvepsevåge, hvis der i forbindelse med indsatserne - det vil sige fældningsgraderne – tages hensyn til dens krav til ynglebiotop.

Fiskeørn: Fiskeørn er som bekendt en sjælden ynglefugl i Danmark, og kun 3 Natura2000 områder i landet har ynglende fiskeørn på udpegningsgrundlaget. Natura2000 planen for Gribskov området anfører, at søerne og deres omgivelser skal sikres som gode levesteder for den sjældne ynglefugl fiskeørn, og tilsvarende anfører plejeplanen, at der er tale om en eksisterende indsats i form af anden regulering med det formål at sikre arten og dens levested. Indsatsen konkretiseres yderligere i plejeplanen: For fiskeørn kan tiltag iværksættes for at medvirke til artens ynglesucces. Indsats af denne karakter har naturligvis DOF Nordsjællands støtte, og derfor glæder det os, at Naturstyrelsen i sin afgørelse af 29-02-2024 (journalsag 21/10890) fastholder en afspærring omkring fiskeørnereden i Vandmosen. Det glæder os yderligere, at Naturstyrelsen i sin afgørelse i samme sag af 05-03-2024 også har valgt, at den færdselsfrie zone skal have samme udstrækning som tidligere. I øvrigt skal vi bemærke, at afgørelsen kun gælder til og med 2026. Medmindre fiskeørnene forlader området pga. forstyrrelse, er det meget svært at forestille sig, at afgørelsens forudsætninger skulle kunne ændre sig væsentligt over så kort en årrække.

Rørhøg: I Natura2000 planen er rørhøgens levesteder tilstandsvurderet til at være i god eller høj tilstand. Målsætningen i udkastet til plejeplan er sikring af art og levested, og der er ikke planlagt nogen indsats i perioden aht. art alene. Men i forbindelse med rørhøg kan der være en vis synergieffekt i forhold til pleje af lysåbne naturtyper, hvis de ligger i tilknytning til de rørskov, hvor rørhøgen yngler, f.eks. i Strødamområdet. Den benytter nemlig også gerne lysåbne områder til fouragering.

Isfugl: Udkastet til plejeplan har sikring af art og levested som målsætning og ingen indsats i perioden aht. art alene. Sejladsforbuddet i sydenden af Møllekrogen må imidlertid antages at være til gavn for isfugl, da det giver den mulighed for at fouragere uforstyrret i området.

Havørn: Ifølge Natura2000 planen skal søerne og omgivelserne sikres som gode levesteder for havørn. Plejeplanen har sikring af art og levested som målsætning, og i sammenfatningen anføres som indsats, at tiltag kan iværksættes for at medvirke til artens ynglesucces. Denne holdning har DOF Nordsjællands opbakning. Vi skal opfordre til, at indsatsen konkretiseres yderligere, gerne i form af en effektiv beskyttelse af rederne i yngletiden.

Plettet Rørvagtel: Tilstandsvurderingen af plettet rørvagtels levested er god i Natura2000 planen. Den hidtil gældende plejeplan fastlægger, at området skal holdes i høj eller god tilstand, og udkastet til plejeplan har som målsætning at sikre art og levested. I praksis betyder det, at engen ved Stenholt Mølle skal sikres mod tilgroning med træer og buske, samtidig med at der opretholdes en høj vandstand i området. Det skal tilføjes, at Strødamområdet også har potentiale som ynglelokalitet for plettet rørvagtel.

Skovnaturtyper: Overordnet må udlægning af urørt skov både indenfor og udenfor Naturnationalparken vurderes at være til gavn for udpegningsgrundlagets fuglearter, især når der også tages hensyn til de arter, der enten kræver lysåbne forhold eller nåleskov. Mht. indsatsen for skovnatur skal DOF Nordsjælland generelt henvise til sit høringssvar til forvaltningsplan for urørt skov i Gribskov fremsendt til forvaltningsplaner@nst.dk (bilag1). Naturstyrelsens forslag til forvaltningsplan for urørt skov rummer mange biodiversitetsfremmende tiltag ikke mindst i form af genetableret hydrologi og græsning. Disse tiltag kan DOF Nordsjælland fuldt ud støtte, og indsatsen vil absolut være til gavn for fuglelivet.

Lysåbne naturtyper: Som nævnt ovenfor haster det for rødrygget tornskades og hedelærkes vedkommende med at få gennemført plejeplanens indsats mht. rydning af opvækst på lysåbne arealer ved udvalgte kendte ynglelokaliteter for de to arter. Rødrygget tornskade er gået meget tilbage, og hedelærke er helt forsvundet fra området. Generelt vil der i Gribskovområdet være synergi mellem pleje af lysåbne arealer og sikring af levesteder for en række af udpegningsgrundlagets fuglearter.

Rekreativ udnyttelse: I forvaltningsplanen for urørt skov anføres, at der vil blive etableret en række i mini-shelters i planområdet. Den præcise placering og antallet af disse shelters fremgår imidlertid ikke af forvaltningsplanen. Det er derfor ud fra det foreliggende planmateriale ikke muligt at vurdere, hvilken effekt etableringen vil kunne have på såvel udpegningsgrundlagets fuglearter som andre fuglearter. Det tillader vi os at betragte som en mangel i planmaterialet.

DOF Nordsjælland har i høringssvar til forvaltningsplan for urørt skov (bilag 1) anbefalet, at ulovlige MTB-spor sløjfes. DOF Nordsjælland er tidligere kommet med samme anbefaling i forbindelse med høringssvar til overordnede retningslinjer for forvaltning af Naturnationalpark Gribskov i april 2021. MTB-spor bør under ingen omstændigheder tillades i Fuglebeskyttelsesområde N133, da det må vurderes at kunne have negative konsekvenser for en række af udpegningsgrundlagets fuglearter, og dermed vil påvirke Natura2000 området negativt.

Med venlig hilsen

Per Ekberg
DOF Nordsjælland, caretaker for Gribskov

Stig Englund
DOF Nordsjælland, Naturpolitisk Udvalg
DOF's repræsentant i Hillerød Kommune

John Hansen
DOF Nordsjællands bestyrelse

Luise Ekberg
Redekoordinator, DOF Projekt Ørn
Carsten Michael Jørgensen

DOF Nordsjællands bestyrelse,
Naturpolitisk udvalg
DOF's repræsentant i Gribskov Kommune

Formand
Henrik Boeg
DOF Nordsjælland, Naturpolitisk Udvalg

Bilag 1. Forvaltningsplan for urørt skov i Gribskov – Høringssvar DOF.

DOF Nordsjælland
Lokalafdeling under Dansk Ornitologisk For-
ening

Til: Naturstyrelsen d. 05-02-2024
forvaltningsplaner@nst.dk

d. 05-02-2024

Vedrørende Naturstyrelsens udkast til forvaltningsplan for urørt skov i Gribskov

DOF Nordsjælland fremsender hermed følgende høringssvar:

DOF Nordsjælland støtter fuldt ud forvaltningsplanens målsætning om gennem naturgenopretning og biodiversitetsfremmende aktiviteter at arbejde frem mod en rigere biodiversitet i Gribskov komplekset. Det er særdeles positivt, at den hidtidige store indsats mht. genopretning af vådområder fortsættes, at arealet med lysåben natur øges, og at der sker en opblødning af overgangen mellem skov og lysåbne arealer, således som det er beskrevet i planen.

I afsnittet Status bemærker vi, at store dele af Gribskov pga. områdets meget store naturværdi over en lang årrække og af flere omgange allerede er udpeget som urørt skov. I forbindelse med status over Hydrologiske forhold vil vi som anført ovenfor gerne fremhæve størrelsesordenen af den hidtidig hydrologisk indsats. I afsnittet om hydrologiske forhold beskrives forskellige metoder i forbindelse med genetablering af vådområder. I den forbindelse har vi det samme indtryk som Naturstyrelsen, nemlig at der udvikles et rigere fugleliv i de områder, hvor bevoksningen ikke fældes, og hvor forstyrrelserne af jordbundsstruktur og bevoksning er mindre omfattende. (Se i øvrigt nedenfor under biodiversitetsfremmende aktiviteter). I status over Naturtyper og arter er det måske lidt for omfattende at nævne alle 10 fuglearter fra udpegningsgrundlaget. Men ud over de 3 nævnte (havørn, fiskeørn og rødrygget tornskade), bør også hvepsevåge og sortspætte fremhæves. For begge gælder, at de er nævnt særskilt i Natura2000 planen (se nedenfor) og for sortspættens vedkommende også fordi, vi her befinder os i dens kerneområde i Nordsjælland, og fordi arten er væsentlig i forhold til udviklingen af nåleskovsområderne, da det er af stor betydning, hvordan nåleskovsområderne skal forvaltes, hvis sortspættebestanden skal opretholdes. I andre forvaltningsplaner fra Nordsjælland og i afsnittet om urørt skov i herværende plan bliver sortspætten netop fremhævet i denne forbindelse.

I afsnittet om Natura2000 beskyttelse henvises til Natura2000 planerne. Af den overordnede målsætning i den gældende plan fremgår, at områdets levesteder for sortspætte skal sikres med et væsentligt indhold af ældre løv- og nåleskov med højt indhold af dødt ved. Det fremgår også at områdets skovnaturtyper skal sikre levesteder for hvepsevåge. I den forbindelse skal vi gøre opmærksom på, at hvepsevågens ynglebiotop er forholdsvis tæt, ældre - 150årig – hovedsagelig bøgeskov med lysninger (lysbrønde), som giver indflyvningsmuligheder til reden, og ikke områder præget af strukturfældning med stor afstand mellem de gamle træer. Gribskov skal ifølge Natura2000 planen også rumme indre skovbryn og lysåbne arealer, der kan udvikle sig til levesteder for rødrygget tornskade. Og endelig fremgår det af planen, at søerne og deres omgivelser skal sikres som gode levesteder for havørn og fiskeørn. Vi bemærker i den forbindelse, at sikring af havørn og fiskeørn således er nævnt specifikt som en del af målsætningen, jf. den verserende sag om emnet.

Med hensyn til status over Friluftsliv finder vi det positivt, at der ikke eksisterer nogen etablerede MTB-spor i Gribskov komplekset. Ligeledes finder vi det positivt, at en relativt beskedne del af området er facilitetszone. Dog må vi henlede opmærksomheden på, at en uforholdsmæssig stor del af Stenholt Vang er udlagt til facilitetszone for at tilgodese en enkelt brugergruppe. (Se i øvrigt bemærkninger nedenfor under aktiviteter for friluftsliv og væsentlighedsvurdering).

I afsnittende Plan – Generelt og Plan – biodiversitetsskov/urørt skov kan vi som nævnt indledningsvis fuldt ud støtte den overordnede målsætning.

Med hensyn til Biodiversitetsfremmende aktiviteter er det positivt, at en række bevoksninger straks bliver udlagt som urørte, herunder hovedparten af Gribskovs ældre rødgran, som er af særlig betydning for bl.a. sortspætte. I forbindelse med de lysåbne områder er det, som det fremgår af planen vigtigt, at der fremadrettet opretholdes en løbende indsats for at hindre tilgroning. Men i skrivende stund er det imidlertid også påkrævet med en ekstraordinær og hurtig indsats, med det formål at få plejet og lysåbnet de mange tilgroede lysninger, hvor især rødrygget tornskade og hedelærke har ynglet hidtil. Bestanden af rødrygget tornskade i Gribskov – Danmarks største samlede bestand af denne art - er faldet med 40 par pga. tilgroningen. Hedelærke – som også er på udpegningsgrundlaget – er ligeledes af samme grund forvundet fra Gribskov, og har dermed ikke længere gunstig bevaringsstatus i området.

I forbindelse med hydrologien sætter vi pris på, at der er fokus på at forsætte den store indsats. Vi bemærker, at der er tale om hen ved 100 vådområdeprojekter, som vil øge det samlede vådområdeareal i Gribskov med yderligere 112 ha. Denne udvikling vil være til yderligere gavn for arter som svaleklire, hvinand og krikand, og måske også fiskeørn, hvis der opstår egnede redetræer i form af døde standere i området. Som anført ovenfor, er det vores vurdering, at der udvikles et rigere fugleliv i de områder, hvor bevoksningen ikke fældes inden vådområdet genskabes. Svalekliren foretrækker f.eks. at have mange døde standere i et nyetableret moseområde. Spættearter, herunder vendehals og andre hulrugere, er også afhængige af døde standere i de nyetablerede vådområder, dels pga. rede muligheder men også pga. det insektliv, der tiltrækkes af de døde træer. Derfor anbefaler vi som udgangspunkt, at man ikke rydder området for træer, inden vådområdet etableres. I forvaltningsplanen anføres da også, at mange af retableringsprojekterne vil ske helt uden forudgående fældning af den eksisterende bevoksning.

Græsning er generelt godt for fuglelivet, og tilgodeser fuglearter, som er afhængige af lysåbne områder. Vi kan derfor støtte alle græsningstiltagene - ikke mindst det store samlede område i Hessemosen og afgræsningen ved Solbjerg Engso. Men selv da er der efter vores vurdering for få områder med græsning til, at det alene vil kunne vende bestandsnedgangen hos f.eks. rødrygget tornskade. Ydermere ser det ud til, at tornskaderne over tid mindsker kraftigt i antal eller forsvinder helt fra de afgræssede områder. Årsagen hertil er uafklaret. Det kunne måske være betinget af overgræsning eller måske af, at de græssende dyr behandles med ormekure, som er giftige for større insekter.

I afsnittet Aktiviteter for friluftsliv skriver Naturstyrelsen, at området har mange friluftsfaciliteter, herunder mange shelters, p-pladser og grill-pladser, og at Gribskovområdet generelt er velforsynet med friluftsfaciliteter. På trods af denne tilsyneladende overflod arbejdes der alligevel med at etablere yderligere en række mindre shelters og bålpladser i friluftszonen. Det er selvfølgelig prisværdigt, at anlæggene ikke placeres i stillezone. Men i forhold til friluftszonen er stillezonen af begrænset udbredelse, og det fremgår ikke af planen, hvor i friluftszonen anlæggene tænkes placeret. Vi er derfor afskåret fra at kunne vurdere, i hvilket omfang det vil kunne påvirke fuglearterne på udpegningsgrundlaget. Vi vil i stedet anbefale, at faciliteter som udgangspunkt anbringes i facilitetszoner, og at der indtænkes synergi i området, så forskellige friluftaktiviteter indpasses under gensidig hensyntagen i samme facilitetszone. F.eks. kunne den relativt store facilitetszone i Stenholts Vang formentlig rumme adskillige mini-shelters, hvor brugerne oveni købet kunne have glæde af Eghjortens faciliteter. Men det forudsætter selvfølgelig, at diskolf ikke er til gene for andre skovgæster.

I forbindelse med etablering af yderligere en lejrplads i Nødebo Holt på Næbbet til brug for bl.a. sejlene, er det vigtigt at beskytte fuglereservatet i Møllekrogen mod sejladsen. Området med sejladsforbud på Møllekrogen skal fortsat være markeret med bøjer og gerne et par stykker mere, end tilfældet har været hidtil. Ligeledes skal der fortsat informeres om sejladsforbuddet ved kano og kajakklubben i

Nødebo, ved Skipperhuset samt ved Fredensborg Havn og Sørup Havn. De to sidste steder er skiltningen, som også har til formål at formidle om søen generelt, imidlertid så beskeden, at den er svær at få øje på, og meget afbleget af solen. I de to havne er der med andre ord behov for en forbedret formidlingsindsats.

I betragtning af planområdets størrelse forekommer udstrækningen af stillezone allerede på nuværende tidspunkt beskeden. Harager Hegn er et af de områder i Gribskov, hvor stillezone er mest påkrævet. Det har en af skovkomplekssets tætteste bestande af rovfugle, hvilket tydeligt fremgår af f.eks. pas-på-kortet. Historisk set har der således altid været en tæt og varieret bestand af ynglende rovfugle i Harager Hegn. Det skyldes formentlig, at området har været uforstyrret i mange år, idet det tidligere var B-skov og efterfølgende blev udlagt som stillezone. DOF Nordsjælland vil fremsende en særskilt skrivelse til Naturstyrelsen om dette emne. At Harager Hegn omdannes til friluftszone, vil således være et stort tab for fuglelivet i hele Gribskov komplekset. Vi må derfor som udgangspunkt kraftigt anbefale, at Harager Hegn ikke ændrer zonestatus. Hvis zonestatus ændres imod vores anbefaling, og hvis man skal gøre sig håb om at kompensere tabet, skal betydeligt større områder end selve arealet af Harager Hegn udlægges som stillezone. Selv om hele nationalparksområdet blev udlagt som stillezone (hvad det naturligvis under alle omstændigheder burde ud fra et naturbeskyttelsessynspunkt) er det ikke givet, at det vil kunne kompensere tabet.

I forbindelse med uautoriserede MTB-spor vil DOF Nordsjælland meget gerne opfordre til, at disse sløjfes. Det er veldokumenteret, f.eks. fra Store Dyrehave, at aktiviteten kan påvirke fuglelivet negativt. Flere steder i Gribskov er det også sket, at duehøgen er forsvundet på grund af uautoriserede MTB-spor. I øvrigt burde det være indlysende og hævet over enhver tvivl og diskussion, at uautoriserede anlæg på Naturstyrelsens arealer selvfølgelig er uacceptable og skal fjernes. Efterfølgende lovliggørelse bør - også af præcedensmæssige grunde - naturligvis ikke finde sted.

I betragtning af ovenstående fremstår de 2 planlagte friluftaktiviteter F1 og F2 ganske fredsommelige, og vil i øvrigt også komme det almene friluftsliv til gode.

Vedrørende væsentlighedsvurderingen fremstår forvaltningsplanen efter DOF Nordsjællands opfattelse generelt med en imponerende detaljeringsgrad, hvad angår biodiversitetsfremmende aktiviteter, naturgenopretning og fældningsmodeller. Desværre gør dette sig ikke i samme grad gældende mht. friluftaktiviteter. Som nævnt overfor er det problematisk, at der planlægges en række faciliteter med ukendt placering. Det medfører, at vi som høringsberettiget part er afskåret fra at vurdere faciliteternes indflydelse på udpegningsgrundlagets fugleliv, og derfor heller ikke har mulighed for at inddrage problemstillingen på relevant vis i høringssvaret. Det undrer os tilsvarende, at Naturstyrelsen ser sig i stand til at foretage en væsentlighedsvurdering uden at kende den præcise placeringen af de pågældende faciliteter.

Med venlig hilsen

Per Ekberg
DOF Nordsjælland, caretaker for Gribskov

Stig Englund
DOF Nordsjælland, Naturpolitisk Udvalg
DOF's repræsentant i Hillerød Kommune

Henrik Boeg
DOF Nordsjælland, Naturpolitisk Udvalg

Luise Ekberg
Redekoordinator, DOF Projekt Ørn

Carsten Michael Jørgensen
DOF Nordsjælland, Naturpolitisk udvalg
DOF's repræsentant i Gribskov Kommune

John Hansen
DOF Nordsjælland, formand

DN Sorø

Høringssvar til den offentlige høring af Naturstyrelsens Natura 2000-plejeplaner/N163

Vedlagt er Danmarks Naturfredningsforening i Sorø's høringssvar til den offentlige høring af Naturstyrelsens Natura 2000-plejeplaner/N163

Hilsen

Rolf Lehrmann, næstformand i DN Sorø

Sorø Afdelingen

Formand: Niels Hilker, Smedevej 66, 4180 Sorø

Telefon: 30.40.05.09.

Mail: Niels.Hilkers@gmail.com

Mail: Soroe@dn.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

Høringssvar til den offentlige høring af Naturstyrelsens Natura 2000-plejeplaner

Danmarks Naturfredningsforening i Sorø ser med stor tilfredshed på Naturstyrelsens foretagne naturpleje og naturgenopretning ved Kongskilde og Suserup/N163, såvel de allerede gennemførte indsatser, med ekstensiv afgræsning med Exmoore ponyer og gallowaykøer på store sammenhængende græsningsarealer, som de planlagte nye indsatser for planperioden 2022-2027, mhp. opfyldelse af målene for 2022-2027 i N2000-planerne.

Særligt bemærkes den planlagte videreførelse af naturgenopretning for urørt skov med naturlig dynamik, samt udvidelsen af græsningskov med yderligere 0,9 ha. Men også det nye fokus på områderne med elle-askeskov og (de sparsomme) rigkær, er glædeligt.

Der savnes opmærksomhed på hasselmus, som er kortlagt ved Kongskilde af Morten Christensen for Naturstyrelsen, gennem de seneste otte år, se vedlagt kort i [bilag 1](#). I sin statusrapport fra oktober 2023 skriver Morten Christensen: *Redekasserne vest for Skælskørvej blev sat op i 2015, mens kasserne øst for vejen kom op i 2020. Foreløbigt er der med sikkerhed konstateret hasselmus i hele den sydlige og vestlige del af området, mens skovstykket mod nordøst og alle kasserne øst for Skælskørvej endnu ikke har haft tegn på hasselmus.* DN Sorø anbefaler at samarbejdet omkring Hasselmusen intensiveres, f.eks. omkring vedligehold af kasserne. Det bemærkes at hasselmusen ikke er nævnt i handlingsplanerne for området.

Det samme gør sig gældende for tilstedeværelsen af de mange flagermus i området, observeret ved diverse kurser, bioblitz mv. Flagermus er ikke nævnt eksplicit i handlingsplanerne, dog anerkendes det, at arbejdet mod mere urørt skov med naturlig dynamik, vil tilgodese bl.a. flagermus.

Endelig skal nævnes nogle enkelte opmærksomhedspunkter: Tilskuds fodring bør (selvfølgelig) undgås, så vidt muligt. Kæmpe Bjørneklo spirer fortsat frem mange steder og bør bekæmpes effektivt og uden anvendelse af Roundup. Publikumsfaciliteterne ved Suserupgård – badestranden, fugleskjulet ved Tamosen og den nye rasteplass ved den tidligere Suserupgård - bør fortsat vedligeholdes i god stand. Det anbefales desuden at dyssen ved Frederikskilde plejes, pga. sin betydelige størrelse og fine beliggenhed, tæt ved stien mod Frederikskildestrand.

BILAG 1. Status for forekomst af hasselmus 2015-2023 ved Kongskilde.

DOF Vestjylland

DOF- Vestjyllands høringssvar til N73, N63, N68

Vedhæftet er DOF-Vestjyllands høringssvar til ovennævnte Natura 2000 områder

Med venlig hilsen
Marianne Linnemann
DOF-Vestjylland

Til Naturstyrelsen
N2000Plejeplaner@nst.dk

Marts 2024

DOF Vestjyllands høringssvar til Naturstyrelsens Sammenfatning af Natura 2000 Plejeplan 2022-27 for N 73 H 196 Lønborg Hede

Generelt synes DOF Vestjylland, at Naturstyrelsens udkast til plejeplaner er mere overfladiske og vanskelige at forholde sig til end tilfældet har været med de to forrige generationer plejeplaner. Det har ikke været muligt for os at finde den samlede plan for den kommende forvaltningsindsats. Her havde et link hjulpet.

Vi vil foreslå, at Naturstyrelsen fremover **tilknytter relevante link**, når der i teksten henvises til diverse planer og kort.

De mest væsentlige tiltag burde indgå i udkastet til plejeplanen.

Planlagte indsatser

Målsætningen for plejen i den kommende periode er bl.a. sikring af de lysåbne naturtyper, naturlig dynamik og vegetation. DOF-Vestjylland mener at heden tilstand, der ifølge N2000planen overvejende er i moderat tilstand på de våde arealer primært skyldes dræningen af de omkringliggende marker og luftbåren kvælstof fra de nærliggende landbrug. På den tørre hede/ visse-indlandsklit/ revling- indlandsklit skyldes den ringe – moderate tilstand tilgroning.

DOF Vestjylland har ingen bemærkninger til de planlagte indsatser med græsning, hegning og rydninger for ovenstående periode. Vi synes, at heden ser rimelig velplejet ud, men mener at en yderligere indsats kunne ønskes.

De store forekomster af klokkelyg på den våde hede skal ifølge N 2000-planens målsætning sikres og arealet gerne øges.

Udover tiltagene i tabel E som formentlig fortsætter, fremgår det af Tabel B at dræning skal ophøre på 3.1 ha. Det er efter DOF-Vestjyllands mening ikke tilstrækkeligt til at sikre især den våde hede. DOF Vestjylland mener, at drængrøfterne, som omkranser en del af heden gør det vanskeligt at leve op til målsætningen. Drængrøfterne har stor indflydelse på hedens tilstand, som bliver mere og mere tør, og dermed påvirker N2000- området negativt i strid med direktivet.

Den våde hede er levested for ynglende **traner**. Området rummer 2-3 ynglepar af trane. En fremgang for ynglende traner vil være afhængig af mere våd hede. Ligeledes kan den fugtige hede betyde, at tink-smeden begynder at yngle igen.

Vi har foreslået Ringkøbing-Skjern Kommune i vores høringssvar til handleplanen 2022-27, at de ikke giver nye tilladelser eller fornyr de eksisterende tilladelser til at uddybe drængrøfterne, der ligger i skellet ind til Lønborg Hede. DOF-Vestjylland vil foreslå, at Naturstyrelsen samarbejder med Ringkøbing-Skjern Kommune om at finde en løsning, der kan gavne naturtyperne og fuglene.

DOF Vestjylland har tidligere foreslået, at Lønborg Hede bliver udpeget til fuglebeskyttelsesområde. Udover de ynglende traner er heden fouragerings- og overnatningssted for mere end 50 traner. I flere år har havørnen ynglet i det tilgrænsende plantageområde Brosbøl Plantage. I området forekommer derudover rødrygget tornskade, hedelærke og natrav. Et mindre antal sangsvaner (ca 100) har en overnatningsplads i vintermånederne på heden.

På vegne af DOF-Vestjylland
Marianne Linnemann

Til Naturstyrelsen
N2000Plejplaner@nst.dk

Marts 2024

DOF Vestjyllands høringssvar til Naturstyrelsens sammenfatning af Natura 2000 Plejeplan 2022-27 for N63, H62, F43 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen

Generelt synes DOF Vestjylland, at Naturstyrelsens udkast til plejeplaner er mere overfladiske og vanskelig at forholde sig til end tilfældet har været med de to forrige generationer plejeplaner. Det har ikke været muligt for os at finde den samlede plan for den kommende forvaltningsindsats. Her havde et link hjulpet.

Vi vil foreslå, at Naturstyrelsen fremover tilknytter relevante link, når der i teksten henvises til diverse planer og kort.

De mest væsentlige tiltag burde beskrives i udkastet til plejeplanen.

Beskrivelse af området

Indledningsvis skal DOF-Vestjylland gøre opmærksom på, at det ikke er vores opfattelse, at fuglebeskyttelsesområde F 43 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen strækker sig helt op til akse Ganer Å / Tarm Bybæk, som Naturstyrelsen skriver i høringmaterialet.

Da Skjern Enge blev udpeget til F118 i 2018 blev arealet fra Pumpestation Nord i vest til Borriskrog i øst udpeget til F118, jf kortet til udkast til denne plejeplan, kortet på side 11 i Natura 2000 Planen 2022-27 og teksten på samme side "...Fuglebeskyttelsesområdet er nyt – dog har den vestlige del omkring Hestholm Sø været en del af F 43, og i Miljøstyrelsens skrivelse fra 2018, der viser den påtænkte udpegning af nye fugle- og habitatområder, hvor kortet over F 118 viser arealet fra Pumpestation Nord i vest til Borriskrog i øst.

DOF-Vestjylland mener, at også øerne **Klægbanken, præstens Ø, Havrvig Pold, Olsens Pold og øerne i Nymindestrømmen** skal nævnes i områdebeskrivelsen.

Planlagte indsatser

Hovedformålet med indsatserne i perioden mangler i høringmaterialet.

Tabel A Kortlagte naturtyper...../Lysåbne naturtyper

Flodmunding (1130) mangler. Muligvis hører en enkelt eller to af naturtyperne under N68. Det er ikke muligt at læse i høringmaterialet om Klægbanken, Præstens Ø, Havrvig Pold, Olsens Pold og øerne i Nymindestrømmens naturtyper indgår i tabellen.

Tabel B Planlagte indsatser/Indsatser –lysåbne naturtyper

Tabellen er ikke særlig oplysende. Den oplyser ikke, hvor indsatserne skal foregå. **Et kort med angivelse af, hvor plejeindsatserne vil komme til at foregå, bør indgå i den endelige plejeplan.** DOF-Vestjylland mangler en beskrivelse af hvilke aktiviteter, der påtænkes under "Andre akti-

viteter til gavn for lysåbne naturtyper”, ”Andre anlæg vedr. græsning – ikke hegn”, ”andet areal uden drift”. Levestederne for splitterne er i moderat tilstand. Disse levesteder bør forbedres ad hensyn splitterne.

Tabel D Planlagte indsatser for arter.....

DOF-Vestjylland mener at tabellen en intetsigende og en uforpligtende måde at stille indsatserne op på. Eksempelvis – hvor er det nødvendigt at ”færdselsregulering ved skiltning” for grågås? Hvor og hvad er begrundelsen for at ”færdselsregulering ved skiltning” for f.eks hvinand, knarand, krikand, pibeand, spidsand mv? Vi kan ikke forholde os til indsatserne, da vi kun kan gisne, men ikke ved, hvad udtrykkene dækker over. **Vi vil foreslå, at der i plejeplanen redegøres for, hvad udtrykkene ”Færdselsregulering ved skiltning”, ”Anden særlig artsindsats” og ”Begrænsning ved prædation” dækker over.**

Afslutning

Afslutningsvis skal DOF-Vestjylland opfordre til at de mangler, vi har peget på, de foreslåede forklaringer og øvrige forslag indarbejdes i den endelige plejeplan.

På vegne af DOF Vestjylland
Marianne Linnemann

Til Naturstyrelsen
N2000Plejeplaner@nst.dk

Marts 2024

DOF-Vestjyllands hørings svar til Naturstyrelsens sammenfatning af Natura 2000 Plejeplan 2022-27 Skjern Å N 68, H61 og F 118

Generelt synes DOF Vestjylland, at Naturstyrelsens udkast til plejeplaner er mere overfladiske og vanskelige at forholde sig til end tilfældet har været med de to forrige generationer plejeplaner. Det har ikke været muligt for os at finde den samlede plan for den kommende forvaltningsindsats. Her havde et link hjulpet.

Vi vil foreslå, at Naturstyrelsen fremover **tilknytter relevante link**, når der i teksten henvises til diverse planer og kort.

De mest væsentlige tiltag burde indgå i udkastet til plejeplanen.

Beskrivelse af området

Indledningsvis skal DOF-Vestjylland gøre opmærksom på, at det ikke er vores opfattelse, at fuglebeskyttelsesområde F 43 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen strækker sig helt op til akse Ganer Å / Tarm Bybæk, som Naturstyrelsen skriver i høringsmaterialet.

Da Skjern Enge blev udpeget til F118 i 2018 blev arealet fra Pumpestation Nord i vest til Borriskrog i øst udpeget til F118, jf kortet til udkast til denne plejeplan, kortet på side 10 i Natura 2000 Planen 2022-27 og teksten på samme side ”...Fuglebeskyttelsesområdet er nyt – dog har den vestlige del omkring Hestholm Sø været en del af F 43, og i Miljøstyrelsens skrivelse fra 2018, der viser den påtænkte udpegning af nye fugle- og habitatområder, hvor kortet over F 118 viser arealet fra Pumpestation Nord i vest til Borriskrog i øst.

Denne fejlagtige beskrivelse afstedkommer, at områdebeskrivelsen er mangelfuld. Udover store ferske engarealer er der også store vandflader og store våde engarealer (tidvis våd eng), som er vigtige yngle-, raste- og fourageringspladser for en lang række vandfugle. Området er specielt udpeget på grundlag af habitatarterne vandranke, grøn kølleguldsmed, laks og havlampret.

Planlagte indsatser

Hovedformålet med indsatserne i perioden mangler i høringsmaterialet.

Planlagte indsatser for arter.....tabel D.

DOF-Vestjylland kan ikke forholde sig til indsatserne, da vi ikke ved hvad udtrykkene dækker over. **Vi vil foreslå, at der i plejeplanen redegøres for, hvad udtrykkene "Færdselsregulering ved skiltning" og "Begrænsning ved prædation" dækker over.**

På grund af Naturstyrelsens sammenblanding af F43 og F118 afgrænsningerne, er det ikke umiddelbart til at overskue, om der skal gøres en særlig indsats for andre fuglearter end de, der er nævnt i høringsmaterialet som evt skestork og blåhals. Forklarende tekst til tabellen bør indgå i plejeplanen.

Planlagte indsatser for de lysåbne naturtyper....Tabel B.

Klimaet de senere år har bevirket, at der bliver mere og mere vand i Skjern Enge og mindre arealer til græsning. Perioden med "tørre" enge i Skjern Enge er blevet meget kortere. Derfor bliver forholdene i Skjern Enge anerledes fremover, og DOF-Vestjylland skønner, at plejen af arealerne fremover kan blive maskinel bekæmpelse af græsvegetationen og træopvæksten, hvis ådalen fortsat skal fremstå med store lysåbne engarealer.

DOF-Vestjylland undrer sig over, at periodens "ny indsats" på de lysåbne naturtyper kun omfatter bekæmpelse af et par mindre arealer, hvor der skal ryddes opvækst og bekæmpes invasive arter. I dag kan langt færre ha afgræsses end de 1400 ha, der var beregnet i forbindelse med Skjern Å Projektet. Siden er det afgræssede og afslåede areal skrumpet yderligere, og med de fremtidige gisninger om nedbørmængden og oversvømmelser, så vil en endnu mindre del af Skjern Enge kunne afgræsses. I flere år har tilgroningen været i gang, og det er tydeligt, at tilgroningen har taget voldsomt til i de senere år. Hvis Skjern Enge skal bevares med store lysåbne engarealer, der kan tilgodese et righoldigt fugleliv, må der gøres en meget større indsats for at bekæmpe tilgroningen, end det har været tilfældet indtil nu. Det er vigtigt for fuglelivet, at de mange pilekrat og pilebuske, der hastigt skyder op i ådalen, bliver holdt nede.

Forhindring af prædation på klyde og fjordterne er ikke nok til at beskytte og øge ynglebestanden. Først og fremmest skal opvækst af højt græs og pil ryddes på yngleøerne. Der er en del tilgroede øer i Skjern Enge, som kan blive potentielle yngleøer for vadefugle, måger og terner, hvis de plejes.

Afslutning

DOF -Vestjylland vil opfordre Naturstyrelsen til at de forklaringer, som vi efterlyser i udkastet til plejeplanen, indarbejdes i planen.

I DOF-Vestjylland sætter vi stor pris på de mange fine fugleområder, der er i vores område herunder ikke mindst Skjern Enge. De mange p-pladser og velpassede stier gør området meget tilgængeligt, og giver mange fantastiske naturoplevelser til alle der besøger området. Det er et af de danske fugleområder, hvor der bliver indtastet flest data i DOF-basen. Det betyder, at rigtigt mange fugleturister fra hele Danmark besøger området. Derfor ærgrer det DOF-Vestjylland, at publikumsfaciliteterne er så misligholdte, så området ser nedslidt og forsømt ud. Skjern Enge er et af Naturstyrelsens flagskibe. DOF-Vestjylland vil opfordre Naturstyrelsen til at give publikumsfaciliteterne et brush up, så naturområdet kan fremstå, som det det er - ét af Danmarks væsentligste naturområder.

På vegne af DOF Vestjylland
Marianne Linnemann

Odsherred Kommune

Høringsvar fra Odsherred Kommune

Til Naturstyrelsen Midtsjælland

Hermed høringsvar vedr. plejeplaner for Natura2000 områder i Odsherred Kommune.

Med venlig hilsen

Frida Dorph-Petersen

Naturforvalter

Afdeling for Natur, Vand og Klima

Center for Erhverv, Teknik og Kultur

Odsherred Kommune, Nyvej 22, 4573 Højby

59 66 60 83

frdpe@odsherred.dk | odsherred.dk

I Odsherred Kommune har vi fleksibel arbejdstid. Det betyder, at du har adgang til mange flere møde- og telefontider mandag til torsdag. Du kan bestille tid her.

Naturstyrelsen Midtsjælland

Ulkerupvej 1

4500 Nykøbing Sjælland

ODSHERRED
KOMMUNE

8. marts 2024

Høringsvar til Naturstyrelsens Natura 2000-plejeplaner i Odsherred Kommune

Odsherred Kommune vurderer at de foreslåede tiltag i Natura 2000-plejeplanerne vil medvirke til opfyldelse af Natura 2000-planernes målsætninger for gunstig bevaringsstatus af arter og naturtyper på udpegningsgrundlagene for Natura 2000-områderne. Vi har enkelte kommentarer til to af områderne.

Natura 2000 område N262

Odsherred Kommune vurderer at udlægning af Ulkerup og Anneberg skove som urørte og delvist afgræssede vil sikre en udvikling mod gunstig bevaringsstatus af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Kommunen bemærker, at visse brugergrupperes hidtidige brug af skoven vil ændres eller indskrænkes, og at dette kan opleves som et indgreb i hidtidig brug. Odsherred Kommune anerkender, at planerne i et vist omfang tager hensyn til disse bekymringer, ved at der i planen for Grønnehave, Annebjerg og Ulkerup Skove er en zonerings, så de største forandringer sker i Ulkerup skov med omfattende brug af skovgræsning, mens de to andre (mere bynære skove) i det store og hele kan bruges som i dag.

Natura 2000 område N154

Kommunen anbefaler at der, udover en yderligere græsningsindsats i Diesbjergkæret, også foretages regelmæssige rydninger i den kraftige vedopvækst for at tilgodese lyskrævende urter.

Venlig hilsen

Frida Marie Richter Dorph-Petersen

DN Ringkøbing

Høringsvar, Natura 2000 handleplaner

Til Naturstyrelsen, ang. handleplaner for Natura 2000.

Vedhæftet findes DN Ringkøbing Skjerns høringsvar til handleplanerne for Natura 2000 arealer i den nordlige del af kommunen. Høringsvar fra de sydlige arealer er blevet fremsendt af Tage Madsen på vegne af lokalafdelingen.

Mvh. Morten Lund Hansen

Morten Lund Hansen
Formand for bestyrelsen
DN Ringkøbing-Skjern

✉ Ringkoebing-Skjern@dn.dk
🌐 www.Ringkoebing-Skjern.dn.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

DN Ringkøbing-Skjern

Til Naturstyrelsen

Høringsvar vedr. Natura 2000-handleplaner 2022-2027 (sagsnr. 23-017683)

Formand, DN Ringkøbing-Skjern

Hermed fremsendes høringsvar vedr. Natura 2000-handleplaner for 2022-2027.

DN Ringkøbing-Skjern bidrager gerne med yderligere, detaljerede forslag og ønsker til det praktiske arbejde.

Med venlig hilsen

Morten Lund Hansen

Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø, Idom Å og Ormstrup Hede (N64)

Det er positivt, at store dele af de lysåbne heder og indlandsklitter beliggende i Hoverdal Plantage og Øster Sande er velplejede og ryddet for opvækst af træer og buske. Det er positivt, at arealer nord for heden øst for Sørup Sø, at arealer syd for heder og indsander i Sørup Sande, og at arealer mellem hederne nord for St. Hoverdal er ryddet for skovbevoksninger og dannelse af nye lysåbne arealer.

Det er positivt, at handleplanen angiver nye indsatser til pleje, men det fremgår imidlertid ikke, om indsatserne vedrører Natura 2000 områder i Hoverdal, Øster Sande og Rejkær Sande og gør det derfor ikke muligt at vurdere, om de planlagte nye indsatser vil ske i disse områder.

Det er ønskeligt, at det fremgår af handleplanen

- At de i Miljøgis angivne arealer, som er i moderat og ringe tilstand (2019), vil blive plejet, herunder med rydning af opvækst og bevoksninger.
- At de lysåbne arealer øst for Sørup Sø plejes med rydning af alle frøbærende træer og buske (for at undgå frøspredning), fjernelse af fremvoksende birk fra stød og selvsåning (for at undgå omdannelse til birkeskov, bortset fra meget sumpede arealer), fjernelse af selvsåede nåltræer (bortset fra enebær) og med fjernelse af invasive arter som glansbladet hæg (også langs kommunevejen) og højt voksende gyvel (også på det tidligere brandbælte).
- At de sidste §3 beskyttede heder og indsander, herunder Rejkær Sande, ryddes for opvækst af træer og buske, herunder invasive arter og undtaget enebær.
- At der iværksættes afbrænding eller slåning af arealer med aldrende lyng tidsforskudt, så dele af et sammenhængende areal afbrændes ad gangen af hensyn til dyrelivet og spredning af plantearter.
- At bevoksningen syd for Sørup Sande og kommunevejen og øst for den lille bæk og opstemmede sø ryddes for træer.
- At udvalgte arealer af de §3 beskyttede moser (f.eks. 5 ha. fordelt langs bækken) ryddes for opvækst af birk, pil og andre træer og buske og plejes som enge, som de tidligere er blevet (jfr. bl.a. luftfoto fra 1995), for at sikre og forbedre biodiversiteten langs bækken
- At bevoksningen omkring Sørup Sø ryddes for ikke-hjemmehørende træer og buske, herunder invasive arter, bl.a. for at beskytte heder og indsander mod frøspredning.
- At de udpegede værdifulde §25 skovarealer og bevoksninger i tilknytning hertil ved kilderne til Ejstrup Bæk ryddes for ikke-hjemmehørende træarter og buske, herunder invasive arter.
- At egebevoksninger ryddes for ikke-hjemmehørende træarter og buske, herunder invasive arter.

Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø, Idom Å og Ormstrup Hede (N64)

Det anbefales, at det fremgår af handlingsplanen

- At alle §3 beskyttede arealer ryddes for ny opvækst af træer og buske, herunder invasive arter, i god tid inden de begynder af bære frø (jo tidligere jo bedre og lettere), i stedet for den angivne retningslinje om først at iværksætte ”en bekæmpelse af invasive arter med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10% dækning”.
- At arealerne der er ryddet for træer øst for Sørup Sø på den nordlige del og syd for Sørup Sande ryddes for opvoksende nåltræer og invasive arter og på de tørre dele af arealerne også for birk og andre løvtræer for at undgå ny skovdannelse og frøbærende træer.
- At rydning af bevoksninger påbegyndes nord for Sørup Sø og mellem Sørup Sø og Sørup Sande med henblik på at forbinde de §3 beskyttede heder og indsander med prioritering af vandlidende arealer og bevoksninger, som er hugstmodne til gavntræ.
- At der vil ske en kortlægning og monitorering af de forskellige naturtyper, beskyttede biotoper og truede arter, så det bliver tydeligt og målbart, hvad plejeindsatsen betyder for naturen i området, og specifikt for udpegningsgrundlaget.

Det henstilles,

- at de etablerede bålpladser og shelterplads og de afmærkede stier igennem områderne med beskyttede heder, indsander og moser og langs Ejstrup Bæk fortsat vedligeholdes og forbeholdes for gående færdsel,
- at der afmærkes særskilte stier for ridende (for at undgå ødelæggelse af stierne for gående)
- At der bør udarbejdes plejeplaner for hver enkelt af de fredede, §3 beskyttede og øvrige arealer, herunder faciliteter for friluftsliv og informationer bl.a. med henblik på samarbejde med ngo'er og lokale foreninger.

Der henvises i øvrigt til nedenstående høringssvar til Natura 2000 planen.

DN tidligere hørings svar til Natura 2000 planer 2022-27

Basisanalyse

Der bør fremlægges nærmere analyser af, hvad det betyder for habitater og arter, at tilstanden i bl.a. Rejkær Sande og de beskyttede heder og skovryddede arealer i Hoverdal Plantage er præget af omfattende selvsået opvækst af træer og buske, herunder af indførte træarter som glansbladet hæg, gyvel m.fl. og i flere tilfælde aldrende lyng som følge af manglende rydning og afbrænding. Ulovlig tilplantning o.lign. bør klarlægges nærmere.

Der bør fremlægges bedre analyser eksisterende og potentielle værdifulde habitater og arter i Ejstrup Bækdalen med henblik på at sikre lysåbne lavbundsarealer og undgå tilgroning af træer og buske. Der mangler redegørelser for ulvebestandens udvikling i området og dens udsathed for menneskelig efterstræbelse og forstyrrelse.

Natura 2000 Plan

Der bør angives mere konkrete målsætninger og retningslinjer for pleje i form af rydning af selvsået opvækst, afbrænding og evt. afgræsning specielt i Rejkær Sande, Øster Sande, Store Sande og Ejstrup Bækdalen. Der bør angives nærmere målsætninger og retningslinjer for beskyttelsen af truede arter, herunder ulv.

Strategisk Miljøvurdering

Der bør foretages en nærmere vurdering af omfanget af trusler mod habitater og arter som følge af manglende pleje af lysåbne arealer, herunder manglende rydning af selvsået opvækst og spredning af ikkehjemmehørende og invasive arter. Det bør bl.a. vurderes, hvordan retningslinjerne for "udvikling på egne præmisser" på lysåbne arealer i nationalparken vil være i strid med Natura 2000 Planen.

Der bør også foretages en vurdering af truede arters udvikling, herunder ulvebestandens udvikling i forhold til øget færdsel og friluftsliv og manglende opsyn.

1. Borris Hede
 - 3.1 Generelle bemærkninger
 - 3.2 Basisanalyse
 - 3.3 Natura 2000-plan
 - 3.3 Strategisk miljøvurdering

2. Lønborg Hede
 - 4.1 Generelle bemærkninger
 - 4.2 Basisanalyse
 - 4.3 Natura 2000-plan
 - 4.4 Strategisk miljøvurdering

3. Husby Klit

Det er positivt, at handleplanen angiver nye indsatser til pleje, men det fremgår imidlertid ikke, om indsatserne vedrører Natura 2000 områder i Ringkøbing-Skjern Kommune og gør det derfor ikke muligt at vurdere, om de planlagte nye indsatser vil ske her. Det er ønskeligt, at det af handlingsplanen fremgår,

- At der sker bekæmpelse af rynket rose på alle arealer, hvor disse findes og breder sig.

Der henvises til nedenstående hørings svar til Natura 2000 planen

DNs tidligere hørings svar til Natura 2000 planer 2022-27

Basisanalyse

Natura 2000 Plan

Det bør være en målsætning og retningslinjer for, at hele området skal være friholdt for rynket rose og trævækst.

Det bør overvejes at inddrage Husby Klit mod syd til og med Sidselsbjerg og skabe sammenhæng med N66 Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord.

Strategisk Miljøvurdering

4. Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen

- 7.1 Generelle bemærkninger
- 7.2 Basisanalyse
- 7.3 Natura 2000-plan
- 7.4 Strategisk miljøvurdering

5. Skjern Å

- 8.1 Generelle bemærkninger
- 8.2 Basisanalyse
- 8.3 Natura 2000-plan
- 8.4 Strategisk miljøvurdering

6. Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord (N66)

Det er positivt, at handleplanen angiver fortsat indsats for bevarelse af ynglende sortterne i området. Det er positivt, at handleplanen beskriver indsatser til pleje, men det fremgår ikke hvilke indsatser og arealer det drejer sig (der er ikke angivet en tabel B, som der henvises til) og det er derfor ikke muligt at vurdere de planlagte indsatser.

Det er ønskeligt, at det fremgår af handleplanen,

- At §3 beskyttede enge og tidligere dyrkede arealer afgræsses eller slås maskinelt og friholdes for opvækst af træer og buske af hensyn til fuglelivet og for at undgå tilgroning i rørskov, lysiv og pil.
- At §3 beskyttede moser, sumpe og rørskove i tilknytning søerne friholdes for opvækst af træer og buske om muligt i forbindelse høstning af rør.
- At rørhøstning sker under hensyntagen til ynglende fugle som rørhøg og rørdrum.
- At Naturstyrelsen sammen med kommunen tager initiativer til at fremme bekæmpelse af mårhund og ræv af hensyn til sortterne, rørhøg, rørdrum, rørvagtel og andre jordrugende fugle.

Det anbefales, at det indgår i handleplanen

- At der vil ske en kortlægning og monitorering af de forskellige naturtyper, beskyttede biotoper (herunder de §3 beskyttede enge) og truede arter, så det bliver tydeligt og målbart, hvad plejeindsatsen betyder for naturen i området, og specifikt for udpegningsgrundlaget.
- At der gennemføres en nærmere analyse af, hvorfor der som angivet ikke længere yngler grågås i området, da der tidligere har været en god ynglende bestand.

Der henvises til nedenstående høringssvar til Natura 2000 planen.

DNs tidligere høringssvar til Natura 2000 planer 2022-27

Basisanalyse

Tilstanden på de statsejede arealer og privatejede arealer med driftsaftaler bør undersøges nærmere m.h.t. Omfang og udvikling af habitatbiotoper og arter. Dette gælder bl.a. Tilgroning af tilgroning af

arealer med lysesiv og manglende rydning af tidligere bevoksninger på Hindø. Der mangler en vurdering af rørdrum, rørhøg, plettet rørvagtel og sorterernes udsathed for prædation af mårhund og andre rovdyr og hermed bestandenes gunstige udvikling.

Natura 2000 Plan

Der bør angives mere konkrete målsætninger og retningslinjer for pleje i form af slåning og græsning bl.a. Med henblik på bekæmpelse af lysesiv på værdifulde og potentielt værdifulde arealer og rydning af bevoksninger på Hindø. Der bør angives retningslinjer for indsatser for at begrænse prædation af rørdrum, rørhøg, plettet rørvagtel og sorterne bl.a. Ved at begrænse mårhundebestanden. Jfr. Side 16-17 og 23. Det angivne pkt. 8 side 23 er ikke relevant i denne plan. Det bør overvejes, at inddrage Svingel Eng sø nord for Stadil Fjord og skabe sammenhæng med N71 Kimmelkær Kanal.

Strategisk Miljøvurdering

Teksten side 8 om naturnationalparker er ikke relevant. Der mangler vurderinger af prædationen af rørdrum, rørhøg, plettet rørvagtel og sorterne, jfr. Side 10, 14, 17 og ovenfor.

Der mangler vurdering af gråås som ynglefugl. Der mangler vurdering af betydningen for rastende og ynglende fugle som følge af manglende rydning af tidligere bevoksning og opvækst af selv sået opvækst på de fredede arealer på Hindø, jfr. Side 14.

Jægerrådet RKSJ Kommune

Natura 2000

Til Naturstyrelsen

Vi sender hermed høringsvar til handleplaner for n66 Stadil fjord og Veststadil fjord

Venlig hilsen

Jægerrådet RKSJ kommune

Bo Eskesen Nielsen

Høringsvar til handleplaner vedr. Natura 2000 Område N66 Stadil fjord og Vest Stadil fjord.

Vedr. græsningsprojekt i Husby, omlægning til NNP, Handleplaner for Natura 2000.

Vi ved ikke om det hele hænger sammen, men i takt med at der er sket en del ændringer i Husby Klitplantage, er bestanden af kronvildt i Vest Stadil Fjord steget en del.

Dyrene synes at skabe stor dynamik i naturområdet. Desuden anvender dyrene i høj grad den sparsomme opvækst i randområderne af Sdr Dyb, som ledelinje og skjul også de, omend mindre områder som i Natura 2000 handleplaner skal fjernes. Fjernes for meget opvækst frygtes det at dyrene presses ud af VSF. Dette synes ikke hensigtsmæssigt, da de i høj grad synes at bidrage til at pleje og skabe dynamik i og på naturarealerne.

Er der ikke dække, vil dyrene vel formodes i endnu højere grad end nu at anvende de i vækstsæsonen omkringliggende majsmarker som dække, hvilket vil være konfliktskabende.

Derfor opfordres til at de planlagte rydninger af opvækst ikke gennemføres da gevinsten ved den naturpleje og dynamik kronvildtet bidrager med, efter vores opfattelse er langt højere end den værdi en rydning af opvækst vil resultere i.

Desuden vil vi påpege at den udvikling der er sket hidtil i VSF, ikke har gavnet den kortnæbbede gås som er på udpegningsgrundlaget.

Plejen af engarealer lader ikke til at være den der rammer gæssenes behov særlig præcist. Arealerne bliver ganske vist forsøgt afgræsset men problemet er at der bliver mindre og mindre areal med god græsning efterhånden som engarealerne i stor grad gror til med lysesiv og mos.

Denne problematik resulterer i, at arealernes potentiale ifht til afgræsning falder og dermed jvf DCE rapport (se link [Velplejede strandenge kan lokke grådige gæs væk fra markerne \(au.dk\)](#)) ikke er til nytte for en del af den fauna områderne er udpeget til at beskytte. Bla. kortnæbbet gås, grågåse og bramgåse.

Derfor foreslås plejetiltag på engarealer med tilgroning af lysesiv, på en sådan måde at arealernes fulde volumen igen græsdækkes og som følge heraf atter gøres til attraktiv fourageringsområde / aflastningsområde for en stor del af den fauna man er forpligtet til at gøre en indsats for.

Mvh. Danmarks Jægerforbund Ringkøbing- Skjern

Bo Nielsen.

Energinet

Høringssvar - forslag til Naturstyrelsens N2000-plejeplaner

Til Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Vedhæftet Energinets høringssvar til forslag til Naturstyrelsens N2000-plejeplaner på de statslige arealer som Naturstyrelsens forvalter.

Hvis høringssvaret giver anledning til spørgsmål, er I naturligvis velkomne til at kontakte Energinet for uddybning.

Venlig hilsen

Sisse Guldager Larsen

Juridisk seniorkonsulent

HØRINGSSVAR - FORSLAG TIL NATURSTYRELSENS N2000-PLEJEPLANER PÅ DE STATSLEGE AREALER SOM NATURSTYRELSENS FORVALTER

Energinet takker for muligheden for at komme med kommentarer til de foreslåede ændringer til forslag til Naturstyrelsens N2000-plejeplaner på de statslige arealer som Naturstyrelsens forvalter. Energinet har gennemgået forslaget med fokus på de emner, der har særlig betydning for Energinet, og har målrettet kommenteringen til disse.

1. Energinets bemærkninger

1.1 Eksisterende elinfrastruktur

I forbindelse med lovforslaget med Naturstyrelsens N2000 plejeplaner og udpegning af disse, vurderer Energinet, at det bør sikres, at der fortsat er mulighed for at udføre beredskabs- og vedligeholdelsesopgaver af samfundsmæssige elektriske infrastruktur.

Energinet har mange kabel- og luftledningsforbindelser på tværs af Danmark, der forsyner borgere samt bidrager og understøtter den grønne omstilling ved tilslutning af VE-anlæg, så som vindmøller, solcelleanlæg mv.

På baggrund af ovenstående foreslår Energinet, at der i forbindelse med udpegningen af plejeplaner, bør indarbejdes hensyn til varetagelse af driftssikkerheden ved beredskabs- og vedligeholdelsesopgaver. Implementeringen af disse hensyn vil bidrage til at sikre den eksisterende vitale elektriske infrastruktur og desuden bidrage til en fortsat sikring af forsyningssikkerheden.

Nærværende høringssvar fra Energinet omfatter de arealer, hvor der er udarbejdet forslag til plejeplaner og hvor der også forefindes eksisterende eltransmissionsanlæg i form af enten jordkabelanlæg eller luftledningsanlæg, som ejes og drives af Energinet Eltransmission.

Energinet anmoder om, at forslagene til plejeplaner og driften af arealerne sker i overensstemmelse med de bestemmelser og vilkår, som fremgår af de tinglyste servitutter og *"Bekendtgørelse om sikkerhed for udførelse af ikke-elektrisk arbejde i nærheden af elektriske anlæg"* (Bekendtgørelse nr. 1112 af 18/08/2016) og på en måde, så det er muligt for Energinet at kunne gennemføre løbende fejlretning og andre drifts- og vedligeholdelsesarbejder på de eksisterende eltransmissionsanlæg.

Energinet henviser endvidere til hjemmesiden <https://energinet.dk/om-sikkerhed-og-beredskab/grave-naer-ledning/>, hvor der findes flere oplysninger om sikkerhedsregler i forbindelse med arbejde i nærheden af eltransmissionsanlæg.

Hvis nærværende høringssvar giver anledning til spørgsmål eller noget ønskes uddybet, kan Energinet kontaktes på myndighed@energinet.dk

Med venlig hilsen

Sisse Guldager Larsen

Energinet Myndighedsenheden

DN Thy

Høringsvar vedrørende Naturstyrelsens N2000-plejeplane

Hermed høringsvar fra
Danmarks Naturfredningsforening Thy
Med venlig hilsen
Ib Nord Nielsen
DN Thy

Høringsvar vedrørende Naturstyrelsens Natura 2000 plejeplaner for perioden 2022 – 2027

Desværre har DN's lokalafdelinger haft meget lidt tid til at gennemgå Naturstyrelsens plejeplaner for de statslige Natura 2000 områder. Plejeplanerne blev annonceret på Naturstyrelsens hjemmeside den 9. februar 2024 med høringsfrist til og med 8. marts.

Den 22. februar omtales høringen i DN Aktiv i nyheder til aktive. Beklageligvis har opfordringen til at afgive høringsvar ikke været udsendt til DN's lokalafdelinger gennem de sædvanlige kommunikationskanaler. DN Thy er først blevet opmærksom på høringsrunden for en uge siden.

Nedenstående høringsvar knytter sig til Natura 2000 områder, som er beliggende i Thisted Kommune.

Natura 2000 områder i Thisted Kommune:

Naturstyrelsens Natura 2000 plejeplaner - 2022-2027	Kommenterede plejeplaner	Involverede lokalafdelinger
N 16. Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg	+	Thy, Jammerbugt, Vesthimmerland og Mors
N 23. Vullum Sø	+	Thy
N 24. Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø	+	Thy
N 25. Vangså Hede	+	Thy
N 26. Ålvand Klithede og Førby Sø	÷	Thy
N 27. Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø (private arealer)	÷	Thy
N 28. Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø	+	Thy, Mors, Lemvig og Struer
N 43. Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg	+	Thy
N 44. Lild Strand og Lild Strandkær	+	Thy
N 45. Korsø Knude	÷	Thy

N 16. Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg

- Ud over sikring af damflagermus på opholdssteder i bygninger, bør livsbetingelserne også forbedres i skovområder, ved skabelse af naturlig hydrologi og ved etablering af damme og småsøer. Desuden er det gavnligt for arten at skabe lysninger i tæt skov med høj artsrigdom af planter og stående døde træer og stubbe.

N 23. Vullum Sø

- DN Thy kan anbefale de planlagte tiltag til sikring af levesteder for hedepletvinge.
- Hvis den planlagte udvidelse af Østerild Testcenter suppleres med integration af PtX-anlæg, som er en del af projektet, kan det få alvorlige følger for Vullum Sø området, idet sådanne anlæg kræver enorme mængder ferskvand.

N 24. Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø

- Med henblik på at igangsætte de naturlige processer og dynamikker i den kommende nationalpark, skal der på sigt etableres helårsgræsning med heste og kvæg i samspil med den naturlige bestand af kronvildt. Erfaringerne fra forskningsforsøget med helårsgræssende konikheste i klitnaturen syd for Klitmøller bør inddrages beslutningsprocessen og udsætning af kvæg bør afvente et lignende forsøg for at sikre sig, at dyrene kan trives hele året rundt i den næringsfattige klitnatur.
- I stedet for trådhegn bør det overvejes at benytte et virtuelt hegn. Muligheden for nemt at flytte hegnets grænser kan anvendes til at beskytte sjældne ynglende fugle og sårbare bestande af truede plantearter. Herudover kan dyrene nemt flyttes, så der hverken over- eller undergræsses og dyrenes placering og sundhedstilstand kan følges løbende. Krondyrenes frie færden vil ikke blive påvirket. Der henvises til projekt Virtuelt Hegn, Fanø.
- Systematisk, manuel rydning af sitkagran, bjergfyr og contortafyr vil være nødvendig i mange år.
- Der bør ikke skoves i yngleperioden i den del af Tved Klitplantage, som er omfattet af Natura 2000.
- Ud over sikring af damflagermus på opholdssteder i bygninger, bør livsbetingelserne også forbedres i skovområder, ved skabelse af naturlig hydrologi og ved etablering af damme og småsøer. Desuden er det gavnligt for arten at skabe lysninger i tæt skov med høj artsrigdom af planter og stående døde træer og stubbe.

N 25. Vangså Hede

- Yderligere afgræsning kan anbefales, men det bør overvejes at benytte et virtuelt hegn.
- Forekomsten af hedepletvinge og hjejle er tvivlsom.

N 28. Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø

- Færdselsforbuddet i perioden 1/4 - 15/7 på sydspidsen af Agger Tange bliver ikke respekteret. Bør markeres bedre.

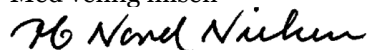
N 43. Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg

- Det anbefales at etablere naturlig hydrologi i området Lortpøt.

N 44. Lild Strand og Lild Strandkær

- Hvis den planlagte udvidelse af Østerild Testcenter suppleres med integration af PtX-anlæg, som er en del af projektet, kan det få alvorlige følger for Natura 2000 naturtyperne i området, idet sådanne anlæg kræver enorme mængder ferskvand.

Med venlig hilsen

Ib Nord Nielsen

DN Thy

Aabenraa Kommune

Høringssvar til Natura 2000-plejeplane

Hermed fremsendes høringssvar fra Aabenraa Kommune vedrørende plejeplaner for Naturstyrelsens Natura 2000-områder i Aabenraa Kommune.

Venlig hilsen
Tine Fricke
Teamleder Natur & GIS
Byg, Natur og Miljø

Aabenraa Kommune
Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa
www.aabenraa.dk

Naturstyrelsen
Gjøddinggård, Førstballevej 2
7183 Randbøl

Plan, Teknik og Miljø
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676
Dato: 07-03-2024
Sagsnr.: 23/35401
Dok.løbenr.: 71266/24

Høringssvar vedr. Naturstyrelsens Natura 2000-plejeplaner

Naturstyrelsen offentliggjorde den 9. februar 2024 plejeplaner for i alt 138 Natura 2000-områder. I alt fire plejeplaner ligger inden for Aabenraa Kommune, og omfatter Naturstyrelsens arealer inden for Natura 2000-områderne N95 Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark, N96 Bolderslev Skov og Uge Skov, N97 Frøslev Mose og N98 Tinglev Sø og Mose, Ulvemose og Terkelsbøl Mose. Kommunen mener generelt at plejeplanerne er grundigt gennemarbejdede med rele-vante indsatser, der bidrager til at sikre Natura 2000 planernes opfyldelse. Kommunen ønsker dog at udtrykke sin bekymring for veteranisering af træer samt mistrivsel ved dyrehold.

Venlig hilsen

Erik Uldall Hansen
formand for Udvalget for Bæredygtig Udvikling

Ditte Lundgaard Jacobsen
Direktør for Plan, Teknik og Miljø

Nationalpark Kongernes Nordsjælland

Høringssvar - Natura 2000 plejeplaner

Til Naturstyrelsen

Vedhæftet følger høringssvar fra Nationalpark Kongernes Nordsjælland til Naturstyrelsens udkast til plejeplaner for de Natura 2000-områder, der er relevante for nationalparken.

Mvh

Lars Rudfeld

LARS RUDFELD

Projektleder på natur, geologi og landskab

nationalparkkongernesnordsjaelland.dk

Klostergade 12 - 3230 Græsted

CVR-nr: 40003282 | EAN-nr: 5798009814357

J.nr. 22/18764
Dato: 8. marts 2024
Ref: LAR

Til Naturstyrelsen

Høringssvar til Naturstyrelsens udkast til Natura 2000-plejeplaner

Naturstyrelsen har udsendt forslag til Natura 2000-plejeplaner for Natura 2000-områderne 130 (Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov), 131 (Gurre Sø), 133 Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævre Skov, 134 (Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose), 135 (Tisvilde Hegn og Melby Overdrev) samt 261 (Tokkekøb Hegn, Grønholt Hegn og Ny Hammersholt) i offentlig høring. Størstedelen af de stats-ejede arealer, som plejeplanerne omfatter, ligger i Nationalpark Kongernes Nordsjælland.

Natura 2000-områder i nationalparken

Natura 2000-områderne udgør i alt ca. 75 % af nationalparkens areal, hvoraf det meste er statsejet. Dertil kommer, at langt størstedelen af de statsejede Natura 2000-områder udgøres af skovbevoksede arealer eller søflade (domineret af Esrum Sø, Arresø og Gurre Sø). De lysåbne arealer udgør i dag typisk mindre, men naturmæssigt meget værdifulde elementer på arealerne.

Natura 2000-områderne skal forvaltes, så de bidrager til, at arter og naturtyper, omfattet af naturdirektiverne, kan opnå gunstig bevaringsstatus. Forpligtelsen til at forvalte Natura 2000-områderne ligger hos de respektive statslige og kommunale myndigheder. Forvaltningen af Natura 2000-områderne og arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget har således også stor betydning i at bidrage til at opfylde Nationalparkens målsætninger – og omvendt. Natura 2000-indsatser, indsatser i forvaltningsplanerne og nationalparkens indsatser komplementerer således hinanden og der kan dermed opnås vigtige synergieffekter.

Forholdet mellem Natura 2000-plejeplanerne og forvaltningen af urørt skov.

Et gennemgående element i udkast til plejeplaner er referencen til Natura 2000-planernes større fokus på naturlige processer, og målsætningen i plejeplanerne er derfor at sikre naturlig dynamik og variation. Der henvises i plejeplanerne til beslutningen om at udlægge størstedelen af områderne som urørt skov. I den sammenhæng er det vigtigt at være opmærksom også på de øvrige retningslinjer i Natura 2000-planerne.

Nationalparken bemærker, at det kan rumme udfordringer i forhold til at opfylde direktivforpligtelserne med at sikre stabil eller stigende forekomst for naturtyper og levesteder for arter, jf. de konkrete målsætninger for alle områderne, at lade naturens egendynamik være afgørende for forvaltningen af udpegningsgrundlaget efter en naturgenopretningsperiode.

Udfordringerne gælder især i forhold til at modvirke forringelser af lysåbne naturtyper og levesteder for arter i udpegningsgrundlaget, hvor der ikke gennemføres indsatser som græsning, vandstandshævning el.lign., som vedvarende kan holde arealerne lysåbne.

Mange af de lysåbne naturtyper og levesteder for arter er relativt små. Det fremgår af tilstandsvurderingerne for de enkelte områder, som kan findes på miljøgis, at tilgroning er en væsentlig faktor og ofte udslagsgivende for den samlede tilstandsvurdering.

Responser i udkastet til plejeplaner er generelt at gennemføre rydninger, typisk på dele af arealet med lysåbne naturtyper (ofte ca. 10-20 %). Det er lidt uklart, om der i de enkelte tilfælde er tale om nye rydninger eller genrydning, jf. pkt. 4.2.7 i de generelle retningslinjer i Natura 2000-planerne, men ofte synes de pågældende rydninger at være ret beskedne. Tilsvarende gælder visse af skovnaturtyperne (eks. stilkegekrat og skovklit), hvis tilstand risikerer at blive forringede, hvis der ikke fremover enten er et varieret tilstrækkeligt græsningstryk eller anden form for indsats for at sikre disse åbne skovnaturtyper.

Nationalparken savner en vurdering af, om rydningerne er tilstrækkelige til at kunne sikre stabil eller stigende naturtilstand, ikke mindst hvis de omkringliggende arealer lægges urørt og dermed potentielt kan medvirke til at øge tilgroningspresset.

Relevant i denne sammenhæng er også Natura 2000-planernes retningslinje om, at der skal arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng ved at sikre større driftsenheder af naturtyper, og som på en lang række lysåbne naturarealer ikke synes afspejlet i den foreslåede indsats, hvor der f.eks. ikke opereres med at udvide naturarealet eller at skabe større robusthed ved f.eks. at rydde omkring og ikke kun på lysåbne naturtyper (mere nedenfor under de enkelte områder).

Indsats for arter

Der lægges i beskedent omfang op til ny indsats for arter på udpegningsgrundlaget. Det sker bl.a. med henvisning til, at en række af arterne vil have gavn af den indsats, der sker af hensyn til naturtyper, hvilket giver god mening.

I flere af områderne er der fokus på indsats for stor vandsalamander, en art som i den nationale overvågning (artikel 17-rapporten) er angivet til at have positive fremtidsudsigter. Indsatsen i Natura 2000-områderne vil således kunne understøtte denne udviklingstendens. Nationalparken savner begrundelser for, hvorfor der ikke (eller kun i begrænset omfang) gennemføres tilsvarende indsatser for f.eks. stor kærguldsmed, hvor bevaringsstatus er moderat gunstig, bl.a. pga. for lav bestandsstørrelse. Der har i offentligheden været fokus på beskyttelse af ynglesteder for rovfugle som havørn og fiskeørn. Det står imidlertid ikke klart, om også hensynet til andre fuglearter om mindre forstyrrelse i yngletiden er vurderet.

Naturnationalparker som indsats

Nationalparken konstaterer at for flere af forekomsterne af arter og naturtyper i de to områder (130 og 133), hvor der udpeget naturnationalparker gælder det, at der i en række tilfælde ikke foreslås sær-

skilte rydninger på lysåben natur. I stedet henvises til udpegningen som naturnationalpark med tilhørende virkemidler som en del af indsatsen. Det giver god mening, i det omfang etablering af naturnationalparkerne indebærer et tilstrækkelig græsningstryk med de rette dyr, så forpligtelserne til at opretholde den lysåbne natur kan varetages. Det gælder f.eks. de ”våde” lysåbne og sjældne naturtyper som hængesæk, tidvis våd eng, (fugtig) skovbevokset tørvemose og i bredvegetation langs brunvandede søer.

Konkrete nedslag i de enkelte planer

Nationalparken har ved gennemlæsning af planforslagene for de enkelte områder følgende opmærksomhedspunkter på udvalgte områder:

130 Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov

Det er positivt, at plejeplanen lægger op til at gennemføre en målrettet indsats for den nationalt truede ved-boende bille, eremitten. I dette område lægges der også op til en indsats for stor kærguldsmed, hvis bestand på nationalt plan vurderes for lav til at arten har gunstig bevaringsstatus.

131 Gurre Sø

Området er helt overvejende dækket af skovnatur (bortset fra Gurre sø), og der er aktuelt kun få og små områder af lysåbne naturtyper i skovene. Med tiden kan genopretning af hydrologien som led i Naturstyrelsens forvaltning af områderne medvirke til at rette op på denne mangel. Dele af arealerne er relativt ny-udpegede som Natura 2000-områder og er derfor med for første gang. Det gælder bl.a. Danstrup Hegn. I den sydlige del af Danstrup Hegn ligger Uglesø Mose, som er et moseareal med hængesæk. Arealet er angivet som værende i moderat tilstand, bl.a. pga. tilgroning på 10-25 % af arealet. I mosens tidligere registreret den sjældne orkide hjertelæbe, og det kunne være et håb, at mosens tilstand kunne forbedres, så der blev skabt grundlag for, arten kunne vende tilbage. Det er tvivlsomt, om indsatsen med rydning af op til 10 % af arealet er tilstrækkelig til at kunne understøtte dette håb.

133 Gribskov, Esrum Sø og Snævret skov

Området rummer mange naturtyper og levesteder for arter. Størstedelen af skoven lægges urørt og en stor del er udpeget som naturnationalpark. For naturnationalpark henvises til ovenstående bemærkninger.

Uden for naturnationalparken, hvor skoven lægges urørt, kan ovennævnte betragtninger om forholdet mellem lysåben natur og urørt skov eksemplificeres ved et areal med hængesæk (reference ID nr. 6707), som er i ringe naturtilstand, hvilket kan tilskrives tilgroning. Der lægges op til en indsats om at rydde ca. 10 % af arealet, hvor op til 25 % er dækket af vedvegetation. Et andet eksempel er et areal med hængesæk (ID 6698), som er i moderat naturtilstand, og hvor der trods tilsvarende tilgroningsgrad ingen indsats er planlagt. Det er tvivlsomt, om indsatsen her står mål med målsætningen om at sikre en stabil eller stigende naturtilstand.

I forhold til indsats for arter fremgår der i øvrigt ikke af kortmaterialet til plejeplanen, hvilke indsatser, der vil gælde for havørn og plettet rørvagtel, hvor der f.eks. for fiskeørn indgår som eksisterende indsats ”anden regulering” (forstået som i adgangforhold).

134 Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose

Det ubetinget dominerende element i dette Natura 2000-område er Arresø, som er i ringe økologisk tilstand og som på ingen måde opfylder de direktivmæssige forudsætninger (hverken naturdirektiverne eller vand-rammedirektivet). Nationalparken er indforstået med, at en indsats for søens kvalitet som udgangspunkt skal løftes gennem vandplanerne. Nationalparken konstaterer da også, at mulige supplerende indsatser for Ar-resø er fraværende i Natura 2000-plejeplanerne.

Lille Lyngby Mose rummer nogle af de mest artsrige arealer i nationalparken med bl.a. en sjælden flora. Ple-jeplanerne lægger op til at fortsætte en indsats af hensyn hertil på de statsejede arealer. De øvrige arealer i mosen er privatejede. Nationalparken ser potentialer i en samlet koordination af indsatsen på tværs af stats-ejede og private arealer, f.eks. i forhold til håndtering af vandstandsforhold, for dermed samlet at styrke na-turindholdet i området. Det ville også være i god overensstemmelse med Natura 2000-planens retningslinje 4.1.5, som skal sikre størst mulig robusthed og sammenhæng i naturen.

Afrunding

Nationalparken står til rådighed for at uddybe ovenstående høringssvar samt for videre dialog om synergi i arbejdet med at bevare, styrke og udvikle naturen og dens mangfoldighed.

Med venlig hilsen
Per Kølster
Bestyrelsesformand

Vesthimmerlands Kommune

Høringssvar VHK

Hej

Hermed Vesthimmerlands Kommunes høringssvar vedrørende Livø beliggende i N16.

ID 5129 (1230) Kystklint. Her er målsætning sat til naturlig dynamik og ingen plejeindsats.

Det stemmer ikke overens med Fredningskendelsen, hvor arealet skal bevares som lysåben natur, og § 3 registrering som beskyttet overdrev. Offentlige myndigheder skal efter naturbeskyttelsesloven pleje og bevare beskyttede naturtyper i den oprindelige tilstand.

Det har NST efter kommunens opfattelse forsømt. Der bør sættes hegn om de dele af arealet, der er egnet til afgræsning, og der bør ryddes uønskede træer, så hede/overdrevsarter bevares og fremmes. Der er ikke i overensstemmelse med naturbeskyttelsesloven, at NST har udlagt dele af naturområdet til urørt skov.

ID 1730 (6230) surt overdrev. Arealet bør udvides mod vest, så der er overensstemmelse med det registrerede beskyttede § 3 areal. Der bør i det mindste en del af året være afgræsning på arealet, og der kan med fordel tyndes i opvækst af træer. Offentlige myndigheder skal efter naturbeskyttelsesloven pleje og bevare beskyttede naturtyper i den oprindelige tilstand.

ID 1717 (6230) surt overdrev. Arealet bør udvides mod vest, så der er overensstemmelse med det registrerede beskyttede § 3 areal. Der bør i det mindste en del af året være afgræsning på arealet. Der kan med fordel tyndes i træerne. Offentlige myndigheder skal efter naturbeskyttelsesloven pleje og bevare beskyttede naturtyper i den oprindelige tilstand.

Med venlig hilsen
Per Egge Rasmussen
Biolog

Vesthimmerlands Kommune

Vand og Natur | Teknik- og Økonomiforvaltning
Frederik IX's Plads 1
9640 Farsø

www.vesthimmerland.dk | 99667000

Vesthimmerlands
Kommune

DGI Idræt og Fokus

DGIs høringssvar vedr. Offentlig høring af forslag til Naturstyrelsens N2000-plejeplaner på de statslige arealer som Naturstyrelsens forvalter

DGIs høringssvar vedr. Offentlig høring af forslag til Naturstyrelsens N2000-plejeplaner på de statslige arealer som Naturstyrelsens forvalter

Venlig hilsen

Thomas Larsen Schmidt

Konsulent, Idrættens Arenaer

DGI Idræt og Fokus | Vingsted Skovvej 1 | 7182 Bredsten

Mobil 30 25 97 57

tls@dgi.dk | www.dgi.dk

[Privatlivspolitik i DGI](#)

<https://www.imba-europe.org/programs/dirtt-project>

Naturstyrelsen
Førstballevej 2
7183 Randbøl

8. marts 2024

Fremsendt elektronisk til Naturstyrelsen på e-mail: N2000Plejeplaner@nst.dk

DGIs høringssvar vedr. Offentlig høring af forslag til Naturstyrelsens N2000-plejeplaner på de statslige arealer som Naturstyrelsens forvalter

DGI ser Natura 2000 planerne som et aktivt redskab for at redegøre for de overordnede formål for områderne. DGI bakker op om, at det i det samarbejde er vigtigt at opnå et godt samspil mellem den aktive forvaltning af naturen i områderne, så naturen kan udvikle sig positivt. Det er ikke i modsætning til at danskerne gennem adgang til fritids- og foreningsaktiviteter kan opleve og sætte pris på naturen.

I dette høringssvar præsenterer DGI resultaterne fra en screening vi har fået foretaget af de 257 Natura 2000 områder som var i høring i 2022.

DGI ser med bekymring på stigningen i mulige indskrænkninger i danskernes adgang til naturen.

Erfaringer fra processen i første planperiode sammenholdt med udkast til Natura 2000-planer 2022-27 viser en kraftig stigning i områder, hvor der fx vil komme forstyrrelsesfri zoner og ændrede adgangsforhold.

DGI har fået foretaget en screening hos Ersby Outdoor af udkast til de 257 Natura 2000 områder og kan i screeningsrapporten se nogle bekymrende tendenser i forhold til de beskrevne værktøjer der kan skabe begrænsninger og indskrænkninger i danskernes muligheder for at være aktive i naturen. Screeningen har haft fokus på at identificere hvor Natura 2000 planerne specifikt nævner forstyrrelsesfri zoner og ændrede adgangsforhold. DGI har i forbindelse med screeningen været særligt opmærksom på om eventuelle stigninger i aktiviteter som i udkastet betegnes som forstyrrende, men ikke er understøttet af videnskabelige relevante undersøgelser. DGI finder det meget problematisk, at der i udkastet

ikke er nogen for form evidensbaseret videnskabeligt grundlag for hvad der specifikt er forstyrrende elementer ved de forskellige aktiviteter.

F.eks. er cykling gået fra at være benævnt som forstyrrende aktivitet et sted i 2012, mod 171 steder i den seneste udkast, dette uden at det forklares på hvilket evidensbaseret grundlag denne aktivitet betegnes som forstyrrende. Det samme kan siges om generel færdsel, som i 2012 kun var 81 områder, igen uden henvisning til evidensbaseret videnskabeligt grundlag for at betegne færdslen som forstyrrende.

DGI finder det vigtigt, at vilkårene for friluftslivet ikke forringes i tilfælde, hvor en konflikt mellem en konkret aktivitet og naturbeskyttelsen kan afværges via fornuftig planlægning og fleksibel naturforvaltning. DGI henstiller til at eventuelle indskrænkninger i adgang for aktiviteter baseres på videnskabelig evidens.

- I Natura 2000 planer 2022-2027 lægges der op til ændrede adgangsforhold i 217 områder ud af 257 områder. I 2012 var dette kun i 81 af områderne.
- I Natura 2000 planer 2022-2027 lægges der op til forstyrrelsesfri zoner i 254 områder ud af 257 områder. I 2012 var dette kun i 79 områder.

Samlede konklusion for screening af Natura 2000 områder er følgende:

Total sum for områder hvor forskellige aktiviteter beskrives som forstyrrende:

- Færdsel generelt 157
- Lyst-/fritidsfiskeri 49
- Sejllads 55
- Jagt 13
- Kano/Kajak 10
- Wind/Kitesurf 1
- Trafik 0
- Badning 14
- Dykning 25
- Undervandsjagt 0
- Ridning 11
- Camping 4
- Rosport 0
- Sanke/plukning af planter 0
- Cykling 171
- - løb (Løb) 34
- Vandski/Vandsport 21
- Fritidsflyvning 0
- Golf 0
- Paragliding 0
- Forstyrrelsesfrie zoner 254
- Ændrede adgangsforhold 217
- Slidskabende aktiviteter 0
- Spejder 0

Naturen er danskernes foretrukne sted at være aktiv Brugen af naturen for såvel aktiviteter og fællesskaber er vokset markant over de seneste årtier, og naturen er i dag det sted, hvor flest voksne danskere dyrker en eller flere af deres motions- og idrætsaktiviteter (*I "Danskernes Motionsvaner" (IDAN 2016) fremgår det bl.a., at naturen er det mest populære sted at dyrke sine aktiviteter (44 pct. angiver, at de dyrker én eller flere af deres aktiviteter i naturen)*). I DGI ønsker vi, at endnu flere danskere får et aktivt liv i naturen for at fremme både den fysiske og mentale sundhed i Danmark. DGI arbejder for bedre naturdannelse og mener, at kun ved at være i naturen lærer vi naturen at kende. Når vi kender og er fortrolige med naturen, får vi styrket vores forståelse og respekt for naturen.

God adgang til naturen går hånd i hånd med fysisk og mental sundhed

I DGIs Landsdele samler en lang række idrætsforeninger, såvel som selvorganiserede motionsaktiviteter, danskere i sunde og meningsfulde fællesskaber omkring idrætsaktiviteter i naturen, herunder løbere, orienteringsløbere, gå-hold, vandrefællesskaber, mountainbikere mv. Skovene og naturen bruges desuden til afholdelse af mange motions- og idrætsevents.

Naturen giver en ekstra dimension til bevægelse, som handler om velvære og mental trivsel. Vi får det godt i det grønne og blå. Forskning viser, at naturen har en positiv effekt på både psykisk sårbar og raske menneskers mentale helbred, samt at naturen er effektiv til at forebygge stress, angst og depression (Region Syddanmark 2015: Natur på hjernen; <https://altompsykologi.dk/2017/08/naturen-kur-stress-angst-ikke-redigeret/>). Og selv korte ophold i grønne omgivelser kan nedsætte stressniveauet markant (<https://videnskab.dk/krop-sundhed/studie-20-minutter-i-naturen-saenker-kroppens-stressniveau>).

For inaktive, som aldrig har dyrket idræt, og som oftere optræder i statistikken for borgere med overvægt, livsstilssygdomme og psykiske lidelser, er indgangsbarrieren til et aktivt liv i naturen lav og er det letteste sted for mange at starte. Aktuelt viser IDANs nye undersøgelse af danskernes motionsvaner før og efter nedlukningen af samfundet i forbindelse med COVID 19, at hele 25 pct. af de danskere, der ikke var aktive før krisen, nu er begyndt at dyrke sport og motion i form af løb, fitness vandre- og gåture i naturen. Let adgang til naturen er således ikke kun centralt for at øge danskernes fysiske idræts- og aktivitetsniveau, men er også en del af løsningen på store samfundsudfordringer som ulighed i sundhed og generelt dårligere mentalt helbred. Og hvis flere danskere skal være fysisk aktive, er det nødvendigt at skabe de bedst mulige rammer og vilkår for at være aktiv i naturen.

Idræt og biodiversitet går hånd i hånd

Idrætten og et aktivt friluftsliv truer ikke hverken biodiversiteten eller de truede rødlistearter. Rapporten "Bevarelse af biodiversiteten i de danske skove" udgivet i 2016 af Center for Makroøkologi, Evolution og Klima, Københavns Universitet dokumenterer, at idræt og friluftsliv ikke har negative konsekvenser for biodiversiteten.

Hegning med græssende dyr kan hindre adgang for et aktivt idrætsliv og friluftsliv i naturen

Erfaringer fra både ind- og udland viser samtidig, at hegn og græsning ikke er problemfrit, når der samtidig er et aktivt friluftsliv. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning sammenfatter således: "Naturpleje med store græssende dyr har dog samtidig vist sig ikke at være helt uproblematisk, specielt ikke når den anvendes i områder, der også er forbundet med rekreative interesser. I Danmark var der i 2017 et dødsfald¹ og flere personskader som følge af uheldige møder mellem kvæg og motionister/hundeluftere (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN), Københavns Universitet: 2020. https://static-curis.ku.dk/por-tal/files/237043761/Notat_Friluftsliv_og_gr_ssende_dyr_web.pdf).

Hertil er der flere steder i Danmark eksempler på, at etablering af hegning i skove og naturområder har mødt modstand fra beboerne i området, fordi de oplever, at de bliver hegnede af deres natur (Borgere protesterer mod, at 90 pct. af Mols Bjerger Nationalpark er blevet indhegnet, og at de ikke føler sig sikre i indhegningerne, hvor der er fritgående køer og heste. Borgerne føler sig hegnede ude: <https://www.dr.dk/nyheder/regi-onale/oestjylland/borgere-vil-tages-med-paa-raad-om-nationalpark-giv-os-mols-tilbage>).

Assens Kommune

Høringsvar til plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N124 Maden på Helnæs og havet vest for

Assens Kommune har ikke direkte bemærkninger til plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N124 Maden på Helnæs og havet vest for.

Assens Kommune ønsker generelt at forsætte og forstærke samarbejdet med Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen med henblik på at styrke naturværdierne i Natura 2000-området. Men også at sikre en tilgængelighed for publikum i området med respekt for områdets værdifulde plante- og dyreliv. Endvidere ligger det kommunen på sinde, at bevare det gode samarbejde med private lodsejere, som har betydelige naturværdier på deres ejendom eller stiller græssende dyr til rådighed.

Venlig hilsen

Michael Marcher

Biolog og projektleder

Miljø og Natur - Team Natur, Vandløb og Landbrug

Rådhus Allé 5

5610 Assens

Afdelingsnummer:

Telefon: 64 74 71 67

micma@assens.dk

www.assens.dk

**ASSENS
KOMMUNE**

Med vilje og hjerte

FLYGTIL
VESTFYN

Ta' tid til det vigtige ...

DN Hillerød

Høringssvar vedr. plejeplaner i Hillerød kommune

Til Naturstyrelsen

Vedhæftet er høringssvar fra DN Hillerød vedr. plejeplaner for N133, N260 og N261.

Med venlig hilsen

Tine N. Skaftø

Høringssvar vedr. plejeplaner for Natura 2000-områderne N 133, N 260 og N 261.

DN Hillerød har forsøgt at læse plejeplanerne vedrørende de Natura 2000 skovområder, som er beliggende i Hillerød Kommune.

Vi noterer os meget positivt, at Naturstyrelsens plejeplaner for ovennævnte områder alle har visionen om naturlig dynamik og variation som mål og ønsket om mindst mulig aktiv naturforvaltning. Der er tale om skovområder og lysåbne naturområder med en i forvejen høj biodiversitet og forekomst af særlige arter, og det er derfor vigtigt at plejeplaner og indsatser understøtter og fortsat styrker områdernes biodiversitet. Derfor undrer det os, at Naturstyrelsen i den kommende plejeplan frem til 2027 ikke har nye indsatsområder mht. skovnatur, og at den lysåbne natur kun har mindre, beskedne indsatser. Det bør jo betyde at naturtyper og arter alle er i gunstig og stabil tilstand, og at de foreslåede tiltag derfor kun skal bidrage til at opretholde en sådan gunstig tilstand og at plejeplan 2 har haft en målsætning, som er helt fyldestgørende for plejen af skovnaturen i den kommende periode. Skyldes det fx jf. tabel F "ikke planlagte indsatser, som er gennemført" og at Naturstyrelsen faktisk er forud for sin tid?

Desværre står det nok ikke helt så godt til og derfor må man frygte at økonomiske forbehold er mere styrende end målene for naturtilstanden. Det er væsentligt, at de nødvendige ressourcer til at opretholde og forbedre naturtilstanden i vores allermest værdifulde naturområder prioriteres og at manglende ressourcer også fremgår klart og de konsekvenser det medfører for natur og biodiversitet.

Plejeplanerne rummer gode indikationer på indsatser med græsning, rydning, slåning og afbrænding og konkrete plejeindsatser for udvalgte naturtyper og positive tanker om sammenhæng mellem arealer og etablering af korridorer for at pleje og styrke naturtyperne. Det er meget vigtige tiltag og som faktisk nævnes helt konkrete eksempler på moser og hængesække, som plejen møntes på. Dog virker omfanget af indsatserne bekymrende begrænset i forhold til behovene for at opretholde disse vigtige og i mange tilfælde sjældne naturtyper.

Plejeplanen skal jo som et væsentligt punkt sikre, at udpegningsarterne har optimale vilkår, og derfor undrer vi os over formuleringen i N133 om...at for havørnen og fiskeørnen KAN tiltag iværksættes for at medvirke til arternes ynglesucces.

KAN er en noget vag indikation, når der samtidig står, at Fiskeørnen kun er i udpegningsgrundlaget i tre Natura 2000 lokaliteter. Vi foreslår, at der kommer til at stå SKAL, så indsatsen for ørnenes ynglesucces gøres til en prioritet.

Den digitale præsentation af planerne gør det meget vanskeligt at få et overblik og en samlet beskrivelse af de planlagte indsatser for hvert skov- og naturområde. Det er uklart om de i direktivet forudsatte forbedringer i de enkelte naturtypers naturtilstand rent faktisk udvikler sig i den rigtige retning. Omfanget af indsatser er beskrevet ret diffust, ligesom sammenhængen til overvågningen, indsatserne i Natura 2000 planerne og udviklingen i naturtilstanden. Målet med den samlede indsats bør være forbedret naturtilstand. Der er stort behov for at øge dette fokus i mængden af planer og frem mod konkret forvaltning og genopretningsindsats.

Med venlig hilsen

Bodil Fosgaard og Tine N. Skaftø

DN Hillerøds bestyrelse

Forsvarsministeriet

Besvarelse af høring af Naturstyrelsens N2000 plejeplaner [RELEASABLE TO INTERNET TRANSMISSION]

Til Naturstyrelsen,

Til efterretning: Miljøministeriet og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

Forsvarsministeriet modtog den 4. marts 2024 vedhæftede materiale fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. Vedhæftningen udgør Forsvarsministeriets besvarelse af nedenstående høring.

Af besvarelsen fremgår, at en del af de tiltag, som Naturstyrelsen påtænker at udføre i eller nær områder, der bruges af forsvaret, vil (eller kan) hindre eller begrænse træning, øvelser, operationer, funktionalitet af depotområder, etc. En del af de områder, der er omfattet af en interessekonflikt, har været drøftet før. Det gælder blandt andet Skydeområde Tranum samt Nydambunkeren i Almindingen, der har været oppe i forbindelse med sagen om naturnationalparker. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, hvis der kan findes nogle langtidsholdbare løsninger.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse foreslår i høringssvaret, at disse udfordringer løses i samarbejde mellem Ejendomsstyrelsen og Naturstyrelsen. Forsvarsministeriet er enig i, at det vil være en god fremgangsmåde for løsning af evt. udeståender, idet der er skabt et godt samarbejdet mellem Ejendomsstyrelsen og Naturstyrelsen.

Med venlig hilsen

Tatiana Zlateva

Chefkonsulent

FORSVARSMINISTERIET

Center for Forsvar- og Beredskab | Team Rammevilkår for Forsvaret, Etablissements- og Miljøforhold
Holmens Kanal 9, 1060 København K

Telefon:: +45 6187 1555

E-mail: tmb@fmn.dk

www.fmn.dk

Forsvarsministeriet

Eft:

Forsvarskommandoen

Ejendomsstyrelsens udkast til høringssvar til Naturstyrelsens Natura 2000-plejeplaner på de statslige arealer som Naturstyrelsen forvalter

Hermed fremsendes Ejendomsstyrelsens udkast til høringssvar til Naturstyrelsens forslag til Natura 2000-plejeplaner på de statslige arealer, og som Naturstyrelsen forvalter.

Generelle bemærkninger

Forsvarsministeriet lejer på landsplan flere terræner på Naturstyrelsens arealer. Ligeledes grænser flere af Forsvarsministeriets arealer op til Naturstyrelsens arealer inden for Natura 2000 områder. Forsvarsministeriet skal i forbindelse med indsatser på disse arealer altid inddrages, dette med henblik på, at sikre at indsatserne ikke påvirker den operative brug af terrænerne negativt. Dette specielt ved indsatser inden for hydrologi, udlægning af urørt skov og græsning.

Forsvarsministeriet understreger vigtigheden af, at alle Naturstyrelsens indsatser i umiddelbar tilknytning til samtlige af Forsvarsministeriets etableringer, kun kan blive igangsat, såfremt det kan sikres, at det ikke får konsekvenser for Forsvarsministeriets virksomhed.

Af nedenstående tabeller fremgår henholdsvis arealer lejet af Forsvarsministeriet indenfor Natura 2000 områder og arealer ejet af Forsvarsministeriet grænsende op til Naturstyrelsens arealer indenfor Natura 2000 områder.

Natura 2000 område	Forsvarsministeriets lejede areal
N2	Depot Bunken
N13	Kystradarstation Svinkløv
N21	Skydeområde Tranum
N53	Depot Hjøllund
N82	Store Almstok Skydebane
N84	Depot Præstesø og Oksbøl skydeterræn
N89	Rømø Skydeterræn
N133	Depot Gribskov, Radarhoved Multebjerg og Radioområde Multebjerg
N134	Arresødallejren skydebaneanlæg og Hjemmeværnsområde Arresø
N143	Sprænggrotten på Kalvebod Fælled
N166	Kystradar og Kystudkigsstation Røsnæs samt boligen på Røsnæsvej 473
N171	Målestation Møn
N184	Signalstation Hammeren, Kystudkigsstation Hammerodde og Depot Hammeren
N186	Depot Almindingen, Depot Nydam, Operationsområde Almindingen og Flyvestation Bornholm
N224	Depot Klosterheden og Klosterheden Skydebane

Natura 2000 område	Forsvarsministeriets terrænavn
N3	Depot Ålbæk Havarikursus Hvims
N14	Halsanlægget
N26	Egebaksande Skydebane
N69	Nymindegab Øvelsesplads
N95	Søgård Øvelsesplads
N112	Kystudkigsstation Stenderup Hage
N137	Høvelte-Sandholm-Sjælsmark Øvelsesplads
N179	Kystudkigsstation Søndernør
N260	Høvelte-Sandholm-Sjælsmark Øvelsesplads

Specifikke bemærkninger for Natura 2000 område N21 Ejstrup Klit, Egvands Bakker og Lien med Underlien

Skydeområde Tranum er beliggende i Natura 2000 område N21. Der er i perioden planlagt flere indsatser inden for hydrologi. Dette bestående af ændring af vandløbsvedligeholdelse på 4,2 ha, aktiv lukning af dræn og grøfter på 48,7 ha, ophør med vedligeholdelse af afvanding på 27,4 ha samt sikring og forbedring af hydrologi på 1,4 ha. Flere af disse planlagte indsatser overlapper med Skydeområde Tranum, hvor den militære brug allerede til tider hæmmes af den nuværende hydrologi. De planlagte indsatser skal derfor udarbejdes i samråd med Ejendomsstyrelsen, således at de ikke påvirker den operative brug af Skydeområde Tranum negativt.

Specifikke bemærkninger til Natura 2000 område N89 Vadehavet

Rømø Skydeterræn er beliggende i Natura 2000 område N89. Der er i planperioden flere indsatser for ændring af hydrologi gennem aktiv lukning af dræn og grøfter 3,4 ha. Samt indsatser for færdselsregulering øget areal til afgræsning 408,6 ha. De planlagte indsatser skal derfor udarbejdes i samråd med Ejendomsstyrelsen, således at de ikke påvirker den operative brug af området negativt.

Specifikke bemærkninger til Natura 2000 områder N143 Vestamager og havet syd for

Aflandshage og Sandagergård er beliggende i Natura 2000 område N143. Der er i planperioden planlagt flere indsatser for ændring af hydrologien gennem aktiv lukning eller ophør af vedligehold på grøfter og dræn på 324,8 ha. De planlagte indsatser skal derfor udarbejdes i samråd med Ejendomsstyrelsen, således at de ikke påvirker den operative brug af området negativt.

Specifikke bemærkninger til Natura 2000 område N184 Hammeren og Sotslyngen

Depot Hammeren er beliggende i Natura 2000 område N184. Der er i planperioden planlagt indsatser om hegning til afgræsning. Det er afgørende at Forsvarsministeriets depoter har minimum 2 funktionelle adgangsveje. De planlagte indsatser med hegning skal derfor udarbejdes i samråd med Ejendomsstyrelsen, således at det sikres, at den operative brug ikke påvirkes negativt.

Specifikke bemærkninger til Natura 2000 område N186 Almindingen

Depot Almindingen, depot Nydam, operationsområde Almindingen og flyvestation Bornholm er beliggende i Natura 2000 område N186. Der er planlagt flere indsatser for ændring af hydrologien gennem ophør med vedligehold af dræn og grøfter. Desuden er planlagt indsatser om hegning til afgræsning. Det er afgørende at Forsvarsministeriets depoter har minimum 2 funktionelle adgangsveje, hvilket problematiseres når der sker vandstandshævning og hegning. De planlagte indsatser skal derfor udarbejdes i samråd med Ejendomsstyrelsen, således at de ikke påvirker den operative brug af området negativt.

Med venlig hilsen

Jane Fuglsang Bech

chefkonsulent

Chef For Natur- og Plansektionen

Miljøstyrelsen

Høringssvar fra Miljøstyrelsen til Naturstyrelsens plejeplaner (MST Id nr.: 9625746)

Kære Naturstyrelsen

Miljøstyrelsen har ikke haft mulighed for at gennemlæse alle plejeplanerne, men har været inde at kigge på jeres elektroniske løsning og nogle af sammenfatningerne. Miljøstyrelsen kunne ønske sig et bedre overblik ved at kunne holde NST arealer op imod arealerne med lysåben natur/skovnatur og arter i GIS-løsningen - altså en mulighed for at kunne kombinere hjem fanen med de andre. Som minimum er lidt mere tydelig signaturforklaring, hvor det tydeligt fremgår, at der indgår både NST og andre arealer.

Der kunne med fordel være en signaturforklaring/forklaring/vejledning for arter hvor det fremgår at arter ikke nødvendigvis findes på hele arealet, og at der mangler konkret viden.

Der kan med fordel nævnes hvilke arter, der er relevante på NST-arealer i GIS-løsningen. Der er brug for en konkret myndighedsfordeling i forbindelse med de endelige Natura 2000-handleplaner.

Det fremgår af sammenfatning af plejeplanen for fx N261 Freerslev Hegn og N228 Stenhold Skov og Stenhold Mose, at siden der ikke tidligere er udarbejdet plejeplan for området, er der ingen redegørelse for indsatsen i den forgangne planperiode. Der er samtidig nævnt igangværende indsatser under planlagte indsatser. Det kunne tyde, på at nogle af de indsatser netop er fra sidste planperiode og derfor med rette kan indgå i afsnit om redegørelse for indsatsen i den forgangne planperiode.

Der henvises i sammenfatningerne til flere plejeplaner at "Arter på udpegningsgrundlaget fremgår ikke af ovenstående tabel. Der henvises derimod til N2000 planen for området." samt i forbindelse med Tabel D at der ikke planlægges indsatser alene for arter i planperioden. Det ville i flere tilfælde være korrekt i stedet at skrive, at der ikke indgår arter på udpegningsgrundlaget.

Opstår der spørgsmål i forbindelse med høringssvaret er I selvfølgelig velkomne til at kontakte Miljøstyrelsen.

Venlig hilsen

Ditte Galsgård

Forstkandidat | Arter & Naturbeskyttelse

Miljøministeriet

Miljøstyrelsen | Tolderlundsvej 5 | 5000 Odense C | Tlf. +45 72 54 40 00 | mst@mst.dk | www.mst.dk

DN Viborg

Natura 2000 område nr. 39 Mønsted og Daugbjerg Kalkgruber

I forbindelse med høringsrunden for handleplaner for Natura 2000 områderne har vi fra Danmark Naturfredningsforenings Viborg afdeling sendt vedhæftede indlæg til Viborg Kommune.

Da 14,5 ha af det 740 ha store Natura 2000 områder hører under Naturstyrelsen, burde vi rettelig have sendt de betragtninger, der vedrører de 14,5 ha under NST til jer. Dette være hermed gjort i håb om at vores bemærkninger vil kunne indgå i de kommende planer.

Venlig hilsen

Jens Frydendal

Formand for DN i Viborg

Natura 2000 N39 Mønsted og Daugbjerg Kalkgruber og Mønsted Ådal

Natura 2000 områdernes overordnede målsætning:

Den samlede forekomst af naturtyper og arters levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Daugbjerg Plantage med store arealer med stilkege-krat (9190) og med de to kalkgruber ved Mønsted og Daugbjerg udgør væsentlige dele af området. Kalkgruberne er af international betydning bl.a. for damflagermus. Kalkgrubernes funktion som et nationalt vigtigt overvintringssted for flagermus, herunder især damflagermus skal sikres.

Flagermus – Dam-, Vand-, Brandts-, Frynse og Langøret Flagermus

Ved sidste bestandstælling i 2022 konstaterede Aarhus Universitet en betydelig nedgang i bestandstællingerne. Især i Mønsted Kalkgruber, hvor antallet af dam- og vandflagermus er halveret i forhold til sidste tælling i 2009. I Daugbjerg Kalkgruber er der et mindre fald af vandflagermus. Altså stik imod udpegningens mål.

I samme periode er antallet af besøgende i Mønsted Kalkgruber steget med godt og vel 75%.

Forslag til pleje:

Tiltagene for at sikre bedre overvintringsforhold i gruberne bør inkludere:

- Færre forstyrrelser i både dag- og nattimerne, når der er rastende flagermus i gruberne. Især i den mest kritiske periode i foråret (februar, marts og april) og også i efteråret (september, oktober, november) i sværme- og parringsperioden skal forstyrrelsesniveauet være lavt i de dele af gruberne som benyttes af flagermusene, fx ved kun at tillade et mindre antal guidede ture. I de dele af gruberne, som overvintrende flagermus benytter (udenfor den cementerede handicapsti), bør der ikke være adgang for publikum fra 30. september til 15. maj. I den periode bør de dele være mørklagt og frahegnet publikumsdelen.
- Mindre belysning i gruberne. Uden for dagtimerne må der ikke være belysning, inkl. nødbelysning, i de dele af gruberne som benyttes af flagermusene.
- Ingen støjende aktiviteter, fx koncerter, formidlingsfaciliteter, større anlægs- eller vedligeholdelsesaktiviteter og lign. i den periode, hvor der er rastende flagermus i gruberne. Desuden bør man være opmærksom på forekomsten af hanner i gruberne i løbet af sommeren.
- Beskyttelse af flagermusene mod prædation af ugler, katte og andre dyr, der hurtigt kan gøre stort indhug i forekomsten af inaktive flagermus i gruberne.
- Der bør tages stort hensyn til flagermusene i forvaltningen af oplandet til gruberne for at sikre den økologiske funktionalitet af disse. Infrastrukturanlæg, der kan øge mortalitetsraten for flagermus, bør ikke anlægges omkring større vinterrastesteder. Fx bør der ikke opstilles vindmøller inden for 5 km fra kalkgruberne (Elmeros 2020). Monitorering af flagermusbestandene hver 6. år.

Ostelageret bør afvikles. Ostelageret ligger som en prop ind til Kongens Gruber, hvor der tidligere var høje koncentrationer af overvintrende flagermus. Kongens Gruber benyttes nu kun af et ringe antal flagermus.

Krat snerre, *Galium valdepilosum*

Forslag til pleje af kalkoverdrevet ved Mønsted Kalkgruber.

Ejendommens kalkoverdrev rummer en særegen flora og er udpeget til urørt skov med særlig biodiversitet, især pga. af Krat snerren, *Galium valdepilosum*. Den nuværende pleje synes tilfældig og en mere detaljeret og omhyggelig pleje bør iværksættes. Skrænten, hvor Krat snerren potentielt kan udvikle nye individer, skal friholdes for vedopvækst.

Overdrevet er indhegnet, afgræsses af får og delt i to. Den kulturpåvirkede del kan afgræsses fra 1. maj til 15. sep. Den botaniske interessante del bør først afgræsses fra 15. sep., så floraen, især Skov hullæben, kan smide frø. Området med Krat snerren og skrænten, hvor den potentielt kan udvikle sig, bør være hegnet men aldrig afgræsset, og publikum skal ikke have adgang. Max 20 får. Overdrevet kan hvile uden græsning f.eks. hver 4. år. Overdrevet skal forblive lysåbent, må ikke vokse til i vedvegetation og invasive arter fjernes.

Erhvervsstyrelsen

Kære modtager i Naturstyrelsen

Hermed Erhvervsstyrelsens hørings svar vedr. nedenstående høring.

Fasttracksvar vedrørende Naturstyrelsens N2000 plejeplaner

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) har modtaget plejeplanerne i høring.

OBR vurderer, at plejeplanerne ikke er erhvervsrettet og derfor ikke skal forelægges OBR, jf. Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger.

OBR har på den baggrund ingen bemærkninger til plejeplanerne.

Såfremt Miljøministeriet ikke er enig i denne vurdering, bedes I vende tilbage med henblik på, at OBR dels vurderer de administrative konsekvenser af plejeplanerne og dels afgiver bemærkninger til vurderingen af Innovations- og Iværksættertjekket.

Kontaktperson vedrørende ovenstående bemærkninger:

Sofie Amalie Anderskov Riis

Student

Med venlig hilsen

Annette Pia Andersen

ERHVERVSSTYRELSEN

Landbrugsstyrelsen

Høringsvar vedr. Natura 2000-plejeplaner.

Landbrugsstyrelsens enhed Natur- og Landbrugsudvikling har ikke bemærkninger til det fremlagte høringsmateriale.

Med venlig hilsen

Jakob Blauenfeldt Leonhard

Specialkonsulent | Natur- & Landbrugsudvikling

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Landbrugsstyrelsen | Pionér Allé 9, 6270 Tønder | Tlf.+45 33 95 80 00 | mail@lbst.dk | www.lbst.dk

Sikkerhedsstyrelsen

Kære Miljøstyrelsen

Sikkerhedsstyrelsen har ingen bemærkninger til: Høring af Naturstyrelsens N2000 plejeplaner.

Venlig hilsen

Lene Tellund Reis

Kundekonsulent

SIKKERHEDSSTYRELSEN

Sikkerhedsstyrelsen

Esbjerg Brygge 30

6700 Esbjerg

Tlf.: +45 33 73 20 00

www.sik.dk

Geodatastyrelsen

Med henvisning til vedhæftede høringsbrev, kan GST oplyse, at styrelsen ikke har bemærkninger.

Med venlig hilsen
Jeppe Steen Sørensen
Chefkonsulent

Geodatastyrelsen

Lindholm Brygge 31
9400 Nørresundby
T. +45 7254 5000
W. www.gst.dk

Færdselsstyrelsen

Kære Naturstyrelse

Færdselsstyrelsen har gennemgået materialet og har ingen bemærkninger, da dette er uden for styrelsens fagområde.

Venlig hilsen

Grethe Kronborg Kjær

Administrativ konsulent

Team Ministerbetjening, Projektstyring og Udbud

Færdselsstyrelsen

Færdselsstyrelsen

Danish Road Traffic Authority

Sorsigvej 35

DK-6760 Ribe